

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

DE PETRO et Roma aduersus Velenũ Lutheranium,

Cochlaeus, Johannes

Coloniae, 1525

VD16 C 4353

Incipit Lib. III

[urn:nbn:de:bsz:31-291036](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-291036)

una (inquit) prima mihi insupabilis rō, q̄ me subijcit Ro. pōtifici, & primatū eius cōfireri cogit. Quid ad hæc dicis Milo: Quorū sunt alia cōsiles Thesei tui rōnes: q̄t sedis aplicæ asserctiones: Opugiles inuictos, q̄ tā egregie sibijpsis consentiunt, imo seipsos conficiunt.

¶ Explicit Liber Secundus.

¶ INCIPIT LIB. III.

Is armis, ꝑ demonstrationū, nulla obscuritate rubiginosis, nulla incertitudine uacillātibz, nulla cōtrarietate solutis, aut ꝑruptis, sed integris, splendidis, ꝑbatis ac plane herōicis ꝑmunitis, nūc cominꝑugnare manusq; fugitiuis ꝑsuasionibus tuis injicere adior. Ut autē & breuior sit pugna, & certior uis storia, sigillatim eas aggredior, mēbra tūq; conficiā singulas, resecis unius cuiusq; uomicis, ulceribusq; putridis, ac male tumentibus uenis fortiter incisis.

¶ Prima ꝑsuasio.

Multa ꝑfecto ulcera habet hæc prima tua ꝑsuasio Velenē, q̄ tibi breuiter tāgā. Primo ais. De aduētū Petri Romā, de passione & autore mortis ipsiꝑ, nihil aliud q̄ meras cōtrouersias illic repire porui. Quos tu legeris authores, nescio, sed hoc scio, qd̄ in nr̄is supra allegatis, ꝑ demonstrationibꝑ nulla penitꝑ est cōtrouersia, neq; de B. Petri aduētū neq; de eiꝑ passiōe, neq; de autore mortis, neq; ꝑo in illis eiusmodi cōtrouersia ē, q̄s mltō plures obiecimꝑ. Luthero eis dē rebus, Nemo em̄ ex iꝑs oibꝑ cōtradicit, aut negat Petrū Romā uenisse, Nemo negat eū ibi passūz eē, nemo nō fatet, necis autorē crudelissimū fuisse Neronē. Velim eqdē ex te audire, q̄ nā eēt alia quis historia & res gesta, de q̄ re usq; adeo cōformiter tot grauissimi ois gn̄is sacri ꝑphani, publici, priuati doctores, historici, principes, epiꝑ, ꝑ byteri, ciues, chronici & q̄cūq; ueritatis testes & res gestaꝑ scriptores, scripserint & uelut ex cōposito cōspirauerint, uti factū uidemꝑ de Petri aduētū de eiꝑ passiōe, deq; mortis autore. Quis ꝑter te Luthersq; tuū negat Petrū sub Claudio Romā uenisse: Quis inficiat eū ibi crucifixū eē: Quis aliū q̄ Neronē facit eiꝑ necis autorē: Nos ea scripta, q̄ Lino ascribūt, uelut apocrypha nō acceptamꝑ. Neq; itē Clemētis itineꝑ Apocrypha: rariū est ab eccl̄ia receptū. Hęc em̄ sunt ꝑba (uti refert Gratianū de In decret. dist. 15. c. sc̄ta Ro. cretis) Gelasij papę. Itinerariū noīe Petri apl̄i, q̄ appellat̄ sc̄ti Clemē tis, libri. 8. apocryphi. Quid tu igit̄ h̄is obsoletis & apocryphis scriptis tot grauissimoz; probatissimoz; q; Authoz; cōcilioꝝq; & legū sacrosctā testimonia, turbare ac ꝑprobe cauillari ꝑsumis: Certos habemus authores, Apocryphis nō indigemꝑ. Scđ o ais. Et ut paucos cōmemorē e multis. Quidā in exordio imperij Claudij Petrū Romaz uenisse cōtendūt & c̄. Cauillus iste futilis in sese est & leuissimꝑ, Attē De exordio is. cū tu in eo plurimū cōfidas, nō leui manu semel repelli deber. Priꝑ r̄ij Claudij. mum de eo quod Orosius ait in exordio, iam supra responsū est.

Nō est cōtrouersia autorū de Petro.

Apocrypha: In decret. dist. 15. c. sc̄ta Ro.

De exordio is. r̄ij Claudij.

Non.

De secūdo &
quarto anno
Claudij.

Regino in
Chronicis

Velenus suis
quoq; test. b^o
uincitur.

Nō attestatur
Paulus cōtra
Petrum.

Velen^o diale-
ctic^o ignarus.

Nō em̄ necesse est, exordiū illud referri ad primas horas, dies, hebdo-
modas, aut mēses illius impij, sed cōgruētius referri ad primos ānos
qbus Claudij impauit. Nō em̄ exacte ibi annos Petri cōputat O-
rosius, sed Petrū tū Romā uenisse cōmemorat. Quo mō scribūt ple-
riq; Nerone in exordio impij sui optimū egisse principē, in fine ue-
ro pessimū. At exordiū illud nō ad duos & tres tm̄ dies & mēses res-
feri, sed in totū quinquēniū extendit. ¶ Deinde, q; qdā q̄rto Clau-
dij anno Petrū Romā uenisse scribūt, si sane intelligas, nō est cōtro-
uersa. Vtriq; em̄ fatent̄ B. Petrū cathedrā Romae, 25. annis tenuisse
Qui itaq; dicit sc̄o anno ipm̄ aduenisse, loquunt̄ exclusiue, hoc est,
excludit a cōputo annorū, qbus cathedrā tenuit, annos extremos,
iniitiū & finē. Qui aut̄ dicit̄ Petrū q̄rto Claudij anno Romā aduenis-
se, loquunt̄ inclusiue, includētes cū intermedijs etiā principij & finis
annos. Atq; ita utriq; cōueniūt in eo, q; 25. annis Ro. Ep̄atū rexerit
B. Petrus Miror itaq; quid nā uelit ille, q; nuper in Reginonis Chro-
nographi editione, adnotauit in margine, Videat̄ q; Petrū Romae E-
piscopatū annis, 25. & mēsi. 7. tenuisse scribūt. Cū ipsius Reginonis
haec sint uerba. Scimus em̄ Petrū & Paulū ap̄los, anno post ascēsiō-
nē dñi, 32. idē ultimo Neronis anno, passos fuisse, Et B. Petrū Romae
25. annis ep̄iscopālē tenuisse cathedrā. Q; si adnotator iste, 7. mēses ue-
lit omitti, nihil moror, Omiserūt eos Eusebius, Hiero. Orosius, Platy-
na, Sabellicus, & id genus caeteri, Nec scio, q; eos adijciat. Quid em̄
opus est in re tā uetusta, exacta (imo curiosa) ista die & mēsiq; cōpu-
tatione? Si 7. de, 25. annis aliq; annos (ut nouae huic uerba improbi-
tati a stipule) demēdos eē innuat, eadē in illū (q; sc̄s is fuerit) q̄ in te, di-
co, dicturus essem. Postremo, cū & nr̄i (q; t̄q; adduximus) oēs au-
res, cūctiq; tui pariter cōsentiāt, & cōsenteant̄ B. Petrū Romā uenisse,
Qua tu obsecro uesania impudētissimaq; fronte solus dicis, eū Ro-
mā nō uenisse? Vbi hoc dicit̄ testes tui? ubi nr̄i? Quis ergo iudex, p-
te uno feret̄ sn̄iam cōtra uniuersum terrarū orbē, cū nō minus tui q̄
nr̄i testes cōtra te attestant̄? Q; autem B. Paulū in testē p̄ improbi-
tate tua accersere audes, nō miror, cū semel omnē abieceris fron-
tē. Quis uero credat Paulū adeo eē fatuū, ut cōtra ppriū suū martyriū
pro somnio tuo loquat̄? At cādidior est Paulus, q̄ ut Petro collegae
suo inuiderit ullo ȳbo gloriā Ro. urbis, puidētior itē, q̄ ut dicat se a
Nerone nō eē occisum. Nō em̄ parua fuit ei gl̄ia a truculētissimo ty-
rāno martyriū pro Ch̄o suscepisse, Desine igit̄ p̄stigijs deludere ple-
bem, Nullus testium tuorū negat Petrū Romā uenisse, nullus cathed-
rā tenuisse, nullus a Nerone crucifixū eē. Tua sunt haec somnia, ex
dialectices impitia prognata. Qua em̄ cōsequētia sequit̄, Nō cons-
cordāt scriptores in hora, die, mēse, & anno aduētus B. Petri ad Ro-
mā, ergo B. Petrus nunq; uenit Romā? Aut qua infers se q̄la, Nō uenit
sc̄o aut quarto anno Claudij, ergo nunq; uenit Romā, Impro-
bissime

49 IOH.
billine
cent
larus
accip
āing
mon
anū
gd
nunq
fo nō
Ecc
cōtra
bergi
nos
fuis
nulla
hic de
Vrb
supra
re ope
uenit
oibus
tudo
Tollit
dulcer
no em̄
tibus
me ex
tēplo
de q̄
(cui
breuiter
passio
inter
nius
tātē
cū
rogem
nicis
bus
expugnā

bissime nugator, uade ad Pædotribas, qui te ex Petro Hispano doceant recte a parte ad totū argumētari. Darē tibi de te ipso, si nō eēs larua psonata, exēplū. Nūc qm̄ te nō nosco, de Luthero tuo interim accipe, ut impitiā triuialē agnoscas. Quid putas igit̄ de Lutheri tui cā in gēs est cōtrouersia. Hi eū p̄dicant Vvittenbergæ habitū exuisse monasticū, illi negāt, Alij bonū, alij malū esse affirmant, Quidā chr̄i anū, qdā hæreticū uocāt. Quid ergo? Nunqd̄ ex hac cōtrouersia, & qdē maxie uaria, sequit̄ Lutherū Vvittenbergæ nūq̄ fuisse, aut ipm̄ nunq̄ fuisse in rez̄ natura? ex dictis certe tuis ita oporteret, q̄a de ipso nō cōcordant authores, unus sic, alter sic scribit. Vis aliud exēplū? Ecce Lutherus, neq; in exordio principat⁹ ducis Frederici, neq; in se cūdo, aut in q̄rto eius anno Vvittēbergā uenit. Nūq̄ ne igit̄ Vvittēbergā uenit? Nos tñ tibi nequaquā cōcedimus, ullā esse inter probatos authores cōtrouersia de eo, q̄ B. Petrus Romā uenerit, ibiq; passus sit sub Nerone, fatent̄ hoc oēs, in re gesta, falsaq; (ut aiunt) facti, nulla est inter p̄batos scriptores cōtrouersia, nec discrepāt illi, q̄rū hic de exordio, iste de sc̄do, alius de quarto Claudij anno, in Petri ad Urbē accessū mētionē facit. Si qs̄ recte, nō cauillāter, rē accipiat, uti supra on̄dimus. Et si discreparēt in eo, nō tñ ob id subam̄ facti negare operet. Quoties em̄ de re gesta cōuenit inter historicos, ubi nō cōuenit inter eosdē de t̄pis, nūeri, loci, causæ uel annotatione. Hic tñ de oibus his inter p̄batos authores cōuenit, Nemo em̄ negat Petri se cūdo anno Romā uenisse. De q̄rto sane anno iā saepe admonuimus Tollit̄ em̄ ea discrepātia, primo, si inter inclusiue & exclusiue loqui discernas. Deinde fieri potuit, ut nō solū sc̄do & q̄rto, sed & sexto et octauo & decimo, imo q̄libet anno Claudij, Petrus a Hierusalē q̄q; nō tñ de proximis finibus Italiæ, & de Antiochiæ, Galatiæ uel partibus, Romā uenerit aut redierit. Quēadmodū faciebāt tū Iudæi Romæ existētes, q̄ ex lege tenebant̄ q̄annis ad min⁹ semel offerre in tēplo Hierosolymitano. Vides q̄t̄ modis cōtrouersia ista (ut putas) de tpe tolli q̄at. Nec tñ statim neganda erat suba facti & res gesta (cui nemo p̄ter te cōtradixit) si in t̄pis circūstantia uariarēt iter se authores. Qd̄ ut mihi credas, duob⁹ ad p̄positū exēplis ostēdā, & qdē breuiter proxis. Vno qdē p̄phano, de Nerone. Altero aut̄ sacro, de passiōe Chr̄i. Dic mihi q̄s̄o, q̄t̄ impauit annis Nero? Vis audire quō inter se cōueniāt hac de re authores? Ecce tibi uerba paucoꝝ. Suetonio ait. Talē principē paulo min⁹ p. 14. annos p̄pessus terrarū orbis, eādē destituit. Iosephus x̄o ait. Vespasiano aut̄ Cæsareā reuerso, & Ioseph. de bello Iuda. lib. v. cū oibus copijs in ipsam Hierosolymā proficisci parātū, nūciat̄ Nero pemp̄rus, cū p̄ annos. 13. & 2. dies impasset. Eusebius aut̄ in Chroniciis ait. Romanorū sextus, regnauit Nero annis. 14. mētib⁹. 7. diebus. 28. Itē Hieronymus ait. Symon Petrus sc̄do Claudij anno, ad expugnādū Symonē magū, Romā p̄git, ibiq; 25. annis cathedrā sacerdotale

Exēpla impitiæ de Luth.

Nō discrepāt authores n̄ri, de Petro.

Exodi. xxxiiij

Discrepantia de annis Neronis.

Sueto. in uita Neronis. Ioseph. de bello Iuda. lib. v. ca. xi. Hiero. de uiris illustribus

H cerdotalē

Orosius lib.
vij. ca. iij.
Eutro. li. vij.

De tpe passio
nis Christi.
Mat. xxvi.

Mar. xv.

Lucæ. xxij.

Iohan. xix.

Discrepantia
ad hram inter
Mar. & Iohā.

cerdotalē tenuit, usq; ad ultimū annū Neronis, id est, 14. a q̄ & affixus cruci, martyrio coronat⁹ est. Itē Orosius ait. Anno ab urbe condita. 808. Nero Cæsar ab Augusto gntus, principatū adeptus est, māsicq; in eo annis nō plenīs, 14. Itē Eutropius ait. Obijt Nero. xxxi. ætatis anno, Impj. 14. atq; in eo oīs Augusti familia cōsumpta est. Deniq; oibus flagitiis suis etiā hoc addidit, q̄ sc̄tōs dei ap̄los Petrū Paulūq; trucidauit. Sed ne lōgior sim, habes hic senariū, nūes; sane (ut aiunt & Mathematici & Theologi) p̄fectissimū. Authores inq̄a sex, & eos qd̄ minime abiectos, sed graues, antiq̄s, & tot seculis p̄sbatos. Quid ergo uideē tibi? Impauit ne unq̄ Nero? Qūto autē impauit, si ita discordāt de tpe eius authores, ut nulla q̄at̄ ibi cōcordia respiri? Vnus em̄ ait, q̄ impauerit annis paulo minus. 14. alius. 13. alius. 14. alius itē. 14. & mēsibus, 7. Dices ne igit̄ Neronē nunq̄ impasse? Vbi (q̄so) tantā inuenias de tpe B. Petri, discordantiā? De, 25. annis cathedræ Petri nemo nō consentit. De aduentus eius tpe appareq; qd̄ nōnulla q̄rundā (nusq̄ tñ tantæ, ut isti sex, autoritatis) discrepantia, quā tñ iā sapius recōciliauimus. Indoctissime igit̄ inde cōcludis, S. Petrū Romā nūq̄ uenisse, Et tñ de primo exēplo. Alterq; v̄o exēplū ex Euāgelistis, p̄duco, Quo idignū est utiq; hoc tuū sacrilegiū, p̄fero tñ, p̄pter ifirmos, q̄ tuo mouēti libro. Ait Matth. A sexta autē hora tenebræ factę sunt sup̄ uniuersaz terrā, usq; ad horā nonā. Et circa horā nonā clamauit Iesus uoce mag. & c. Marcus v̄o ait. Et p̄ducūt illū in Golgotha locū, qd̄ est interpretatū, Caluariæ loc⁹. Et dabāt ei bibez re, myrrhatū uinū, & nō accepit. Et crucifigētes eū, diuiserūt uestimēta ei⁹, mīctētes sortē sup̄ eis, q̄s qd̄ tolleret. Erat autē hora tertia, & crucifixerūt eū. Et paulo post Et q̄ cū eo (ingr) crucifixi erāt, cōuiciabāt ei. Et facta hora sexta, tenebræ factę sunt p̄ totā terrā usq; in horā nonā. Et hora nona exclamauit Iesus uoce magna dicēs & c. Lucas itez ait. Et dixit Iesus, Amē dico tibi, hodie mecū eris i paradiso. Erat autē fere hora sexta, & tenebræ factę sunt in uniuersam terrā, usq; in horā nonā & c. Iohānes deniq; ait. Erat autē parasceue paschæ, hora q̄si sexta, & d̄t Pylat⁹ Iudæis. Ecce rex ur̄, Illi autē clamabāt, Tolle, tolle, crucifige eū. Dicit eis Pylat⁹, Regē ur̄m crucifigat̄? Rñderūt pōtiffices. Nō habem⁹ regē, nisi Cæsarē. Tūc ergo tradidit eis illū, ut crucifigerēt. Ecce uir ip̄ie, q̄tuor hęc ueritatis tubæ, si corticē lr̄æ inspicias, de hora crucifixiōis dñi, nō cōcordāt. Negabis ne igit̄ subiñ dñm fuisse unq̄ crucifixū? Ecce Matth. ait. A sexta autē hora tenebræ factę sunt. Lucas autē ait. Erat autē fere hora sexta, & tenebræ factę sūt. Marcus nō d̄t, fere hora sexta, sed facta hora sexta, tenebræ factę sunt. Et qd̄ nō aliorz d̄t Erat (ingr) hora tertia, & crucifixeēt eū. Iohānes v̄o, q̄ nouissime oīm scripsit Euāgelii, cū iā pridē aliorz Euāgelia uidisset, ait. Erat autē parasceue paschæ, hora, q̄si sexta, & d̄t & c. Ut omittam⁹ alia, q̄ discordare uident̄. Cōfer q̄so ad inuicē, Marci & Iohannis dicta, Ecce apud Iohānē, hora fere sexta, Pylat⁹ sedēs pro tribus

siue Pauli, siue Lucæ, cōtra quā tot ac tāti authores cōtendāt in eo qd dicit Petrū uenisse Romā, cathedrā tenuisse, martyriū sibi sse a Nerone in crucē aētū eē. Ais quarto, Alioq si illic eū aliqñ fuisse ue ru eēt, uero oia (dicēte p̄ho) cōsonarēt, At dissonāte lege, dissidētib⁹ tuo historicis, Quis nisi emotæ mētis uerū hoc aliqñ putauerit? O miser, me, q ad tātas sctōrū iniurias, tādū & oculos & mētē, suscep̄to rīdendi negocio, accōmodare cogor. Quanto sati⁹ esset, ferales Cerbereosq; hos tuos latratus, obturatis aurib⁹, remittere, siue Vulcani siue Neptuni auxilio, in ima, yñ prodierūt, tartara. Nos iā sepe diximus, nō discordare probatos authores de aduētū Petri, non de eius cathedra, nō de eius martyrio, neq; etiā de necis authore. Nec tñ propter authorū dissonātiā existimare opteret, rē gestā p̄ire, atq; uerū aut figmētū euanescere, Falsissimū est itē, qd dissonet lex, Cōtra quā em legē est, Petrū aat Romā uenisse, aut Romæ crucifixū esse. Nōne nos pot⁹ ex lris sacris sup̄ & cōtra te, & cōtra Lutherū ostens dimus, ista uerissime cōtigisse? Mētiris itē, qd dicat philosophus, uero oia cōsonare, Non em consonant uero tot tua mendacia.

Mēdaciū eius
de Platyna

Gesta Petri
ex Platyna

Vetustas non
collicidē hi
sostit.

Ais quinto, Quāta sit em in tā uetustissimis rebus tā remotæ historie fides, argumēto est Bartholomæus ille Platyna &c. q nihil in reā af firmare audeat, O os durū & impudēs, Ita ne nihil affirmat Platyna? Quis q̄so de rebus gestis Ro. pōtificū plura unq̄ affirmauit q̄ Platyna? Nolo, breuitatis grā, de alijs pōtificib⁹ Ro, dicta eius nūc ecclesie re, s̄x his tm, q de B. Petro, absq; oī hæsitatione affirmat, pauca in mediū afferre, tibi q; añ oculos proponere libet, Petro (lingt) principi ap̄lōrū Pontus, Galatia, Bithynia, Cappadocia obtigit. Is em natio ne Galalæus, ex Bethsaide ciuitate, Iohānis filius, Andræe apli fra ter, Primus sedit annis. 7. in epali sede apud Antiochiā, Tiberij tpe Q̄ta sunt q̄so, q̄ his dictis affirmat Platyna? Sequit, is p̄o oīm diligē tissim⁹, ubi Asiaticas ecclias satis cōfirmasset, cōfutatū eorū opinio nibus q̄ circūcisionē approbabāt, sc̄do Claudij anno, in Italiā uenit, Et infra, Petrus itaq; Romā, caput orbis terrarū, tūc uenit, & q̄ hanc sedē pōtificiali dignitatē cōueniētē cernebat, & huc profectū intellex rat Symonē magū, Samaritanū quēdā, q̄ p̄stigijs suis eo erroris iā de duxerat pp̄m Ro, ut deus crederet. Et rursus, Cōuersus deinde ad ppagādū uerbū dei Petrus sermone & exēplo, rogat a Romanis, Iur Iohāni, cognomēto Marco, eius in baptisate filio, cōscribēdi Euā gelij negociū tradat, Et iterū, Extant eius Euāgelia, testimonio Petri cōprobata, Hæc & id genus plura, de B. Petro absq; dubitatione af firmat Platyna, Quid tibi uideēt? I nūc & allega nob̄s denuo, uel Hie ronymū uel Platinā, q̄ adeo apte, uel ex diametro, tuis aduersant im pietatibus. Q̄ uero friuolū est, qd ais, in tā uetustissimis rebus tā remotæ historie nullā eē fidē, Quasi tu ipse nō habeas fidē lōge ue rustioribus & rebus, & historijs, Nō dico sacris, Vereor em ne sis ex

eorum.

eorū numero, q̄ crassum dicūt Mosen, Nā statim ab initio notasti sup̄stitionē Iudaicā, tanq̄ ficticiā, p̄inde atq; poeticiā fabellā. Non igit̄ dico te sacris historijs habere fidē, sed prophanis & gēnlib⁹, ex qb⁹ adeo bellus euasisti rhetoricaster. Credis Thucididi, credis Xenophonti, Platoni, Plutarcho. Credis T. Liuiō, Corn. Tacito, Suetonio &c. de rebus longe uetustioribus, q̄ sint res B. Petri, Cur ergo de his minus credis sanctis, q̄ prophanis de illis? Ais sexto. Nēpe, si Petrus Roma noꝝ fuerat Ep̄us, dicāt, quē sibi successorē noiauerit, & q̄s in locū ip̄sius fuisset suffectus? Si Linū dixerint, Latinorū turba obiter reclar̄mabit, q̄ve id probēt, diē dicēt, Putas ne alios adeo in ciuiles & barbaros esse, qualē tu te geris in oēs, ut q̄primū uiderint quēpiā a sua snia dissentire, mox ei tribunitia, ac plane tyrānica pt̄ate diē dicant, ac peccati oim̄ grauissimi nō solū reos faciant, sed etiā uelut conuictos & inexcusabiles cōdemnēt. Quæ est aut̄ illa latinorū turba, que tātope reclar̄mā dicēt, Linū Petro in episcopali cathedra successisse? Certē q̄tē ego haftenus uidi, una uoce fatē oēs, Linū Petro successisse, ita em̄ refert Hirenæus antiquissim⁹, ita Hieronym⁹, ita Augustinus, ut sup̄ ex eius ep̄la recitauim⁹. Verba Hirenēi sunt (ut recitat Eusebius) fundata igit̄ & aedificata eccl̄ia, b̄ri apl̄i Lino officium Ep̄atus iniungūt. Et de uiris illustribus scribēs Hieronym⁹, Petrū ponit primū urbis Romæ Ep̄m, scđm̄ yō Linū, Huius autoritatem sequunt̄ uel disertissimi. Plaryna in uitis pontificiū, Sabellicus in Enneade, 7. & ingēs Chronographorū turba. Quin igit̄ dic nobis, q̄ silula (quā dicis) Latinorū turba, q̄ Lino reclar̄mā. Ego certe ne unū qdē indicare possum. Nisi q̄ Tertullianus (ut sup̄ patuit) ait Clementē a Petro ordinatū esse. Qd̄ tñ contra Linū nihil facit, fieri em̄ potuit, ut Clemēs, a Petro ordinatus qdē fuerit, sed propter iuuenilē forsitan ætatē cesserit Lino tanq̄, seniori ex modestia ac honoris cōtēptu. Ais septimo. Imo & Græcorū plurimi, in hac cā Latinos nō destituent. Chrysofostomo dicēte, Hūc Linū aiunt qdā secūdū post Petrū Ro. eccl̄ie Ep̄m fuisse. Donatus yō, Terēcianus interp̄s, ingt̄, Aiunt usurpat̄ de re incerta, quā nos dicimus eē falsam. Incredibile profecto est q̄ sit, molestū mihi, tot improbitatibus tuis adhibere rñsum. Quis sit ergo isti Græcorū plurimi? Cur nō adducis unius saltē aut alterius, cōtra Lini successiōē dictar̄? imo noia saltē duorū aut triū (q̄uis dic̄cas plurimos) æde. Nōne ipse fateris, plures eē, q̄ hāc gloriā erga Linū reponūt? At dixeris forsitan, Vnū Chrysofostomū eē tibi p̄ m̄le. Age uideamus, an tuæ improbitati uir ille sanctissimus patrociniū p̄ster, Verba Pauli ad Timo. sunt ista, Festina añ hyemē uenire, ij. Timo. 4. Salutat te Eubolius & Pudens & Linus, & Claudia. His uerbis p̄tinus addit in expositione Chryso, Hūc Linū aiunt quidā secūdum post Petrū Ro. eccl̄ie Ep̄m fuisse. Dic q̄so Velene, qd̄ uides in his yōbis, q̄ Linū, phibeat eē Petri successorē? Recitat uir sct̄us qd̄ opināt̄

Nō dissentiūt
latini de suc-
cessore Petri
Aug. ep. clxv
Euse. in hi. ec.
li. v. ca. vi.
Hie. i. Clemē.
Sabel. Ennea,
vij. lib. iij.

Chryso. de Li-
no.
no.
ij. Timo. 4.
Chry. hom. x

H 3 alijs p̄e

14. IO. COCHLAEI ADVERSVS VELENVM

alij, ipse suā nō refert hic suam, nec pro, nec cōtra id qd dixerūt alij. Quod aut iuxta Donatū, hoc uerbū Aiunt, usurpatur de re incerta Quid hoc ad Linū? An nō poterat Chrysofostomū incertū eē. Nō hic Linus, de q Paulus dicit, fuerit idē, q secūdus post Petrū Rom. ecclie Eps fuit, an uero alius? Si tu duos facis Marcos, quā nō poterat dubitare Chrysofostomus, an duo fuerint Lini? Dubitatio igit Chry. potius uideē eē de psona Lini, q de successore Petri. Q. si oīno cōcedas eū de Petri successore dubitasse, nō plus inde habes pro Clemēte q pro Lino. Quidē Clemētis ne uno qdē uerbo hic meminērit. Tu tñ improbissime post grāmaticū Donatū dictū de re incerta subūgis hęc uerba. Quam nos dicimus eē falsam, ita ne cōtinuo falsum est, ubi ponit hęc uox Aūt: Vñ Donat⁹: vñ Alexander: O theologū tā pbe in Donato eruditū, ut p eū eripiat Petro Ro. pōtificatū ¶ Ais. 8 Sin aut Clemēti hic honor dabit, qd multis placet, plures adhuc erūt, qd iprobēt, & hęc gloriā erga Linū reponāt. Quēto te Velencur nō enūeras ex his mltis & ex pluribus noia, saltē aliqz? Si tot iā dephendim⁹ mēdacia tua, qūo postulas tā uagis dictis tuis a nobis sp haberi fidē? Deinde, Cur ex his authorib⁹ dissōnātib⁹ (ut putas) potius Petrū q Linū & Clemētē Romæ fuisse negas? Quis testū tuorū negauit Petrū Romæ fuisse? At multi sunt, imo turba (ut ais) latino rū q negāt (si tibi credit) Linū in Ro. ep̄atu successisse Retro, afferentes p Lino Clemētē. Cur ergo nō negas & Linū Romæ fuisse? Cur nō repellis etiā Clemētē, ex q plures dicūt, nō Clemētē, sed Linū fuisse scdm a Petro? Cur itē nō negas Piū q q; & Anicetū Ro. pōtices fuisse, cū de his uariēt authores? Cur nō tollis eadē rōne ex Ro. pōticiū Catalogo Urbanū & Corneliū, cū & ibi alleges diuersitatē? Ecce ybis tuis cōcludā. De his iā enūeratis pōtificib⁹, oibusq; eorū successoribus diuina scriptura silet, historia secū diuariat, Doctores minus digni sunt q qbus hic credat, p̄sertim ita mutuo disceptēt. Ea ppter adhūc modū sermonē claudere licet, q nūq; fuerint Romæ. O dignā talī dialethico cōclusionē, q eo demētie puenit, ut totā Ro. pōticiū seriē neger, hōzq; tollat Catalogū, & qd cōtra oēm ē rhetoricā qbuslibet historijs abroget fidē, oēsq; authores arguat de figmētis, ob id solū qd oēs asserūt, Petrū Romæ fuisse, scz, tu unū dign⁹ es cui hic credat cōtra uniuersum orbē. Oēs aut alij indigni sunt, qb⁹ hic cōtra te unū credat, cōsentiente ipsis toto mūdo. Quis obsecro unquā usq; adeo ipudēter supbissima p̄sumptiōe, ut tu hic facis, intumuit? ¶ Ais. 9. Adeo sunt historicoꝝ figmētis depuata, ut nemini posthac itegrū sit, res grauiores eorū libris tueri. O rheorē nouū, q tā belle historicis & figmēta tribuit, & fidē rerū gestarū tollit, ut hoib⁹ nihilo pl⁹ q pecorib⁹ cōstet de reb⁹ p̄teritis, nec itegrū sit cuiq; ex historijs res grauiores tueri. Cur ita: qa uno ore fatē oēs q hac de re scripserunt B. Petrū Romæ fuisse, qd negat Velencus, ¶ Ais. 10. Siquidē id meret (ut habet

Cōuincit p priis uerbis Velencus,

Tumor Velenci.

Tollit historias Velencus

DE
Cur habet p
ne choel
fane theol
em ois ho
dedū erit
si uera q
lum dixer
ite q; mlt
oīs argu
& falsit
falsit
rius uer
alenti
fallim est
qd m⁹ tu
ualio, min
no Petri
hoc est 2. p
felle opin
hūc anq;
berū p o i
est aut Ch
s. 7. anni
uero anno
Tyberin
in quart
exa cū q
nis in lu
reledite
merit Qu
igit An
nos B. Pe
tis. 34. T
anni pal
cōngere
ut d iue
ne d iue
oportere
miter ep
des un c
stendim
dicunt
natus i
gabias e

(ut habet puerbiū) mēdax, ne si uera eadē dixerit, ei credat Porro, si ne theologi eadē hic sentiunt, falsitas eorū illoz emergit. Egregium sane theologū, q̄ tā p̄be (nescio q̄) puerbio oēm hoib⁹ eripit fidē. Si em̄ oīs hō est (ut ait scriptura) mēdax, nulli hoim (iudice Veleno) credēdū erit. Quilibet sit uer⁹ qd dixerit, q̄ iuxta Veleni sniam, mēdaci, ne si uera qdē dixerit, credēdū est. Q̄ si mēdacē hic, nō quēlibet q̄ falsum dixerit, sed eū, q̄ studio atq; intētiōe mētū & fallit. Accipi uelis, ite⁹ insignis est tua in historicos iniuria, qd adeo iniuste & p̄caciter oēs arguis figmētōz & mēdaci. Nō solēt em̄ historici ex aio mētiri, & fallere figmētis, s; cupiūt oēs enarrare uer⁹. At si qn̄ falsum, p̄ v̄o subrepiūt, id hūanā ibecillitati ignoratiā ue & ai affectionib⁹ (q̄bus rōnis iudiciū puerit) tribui cōuenit, nō mēdacijs & figmētis. Ia q̄b⁹ alienissima ē historicoz p̄fessio. Qd autē theologos hic dissentire ais, falsum est, satisq; reprobātū sup̄. Fatēt em̄ oēs B. Petrū Romē fuisse qd un⁹ tu inficiaris, tā sane iprope, q̄ blasphemē. Ut breuior est ista p̄suasio, minusq; ipudēs, ita & citius q; prior expediet. ¶ Dicis primū, Petrū Romā uenisse, in exordio uel sc̄o uel q̄rto Claudij anno hoc est. 8. 9. uel. 11. post passionē Chr̄i anno, dicētes, eoz imprimis resellit opinionē, q̄ Petrū in Oriēte Quinq; & c. Primū nō admittō tibi hūc anoz calculū. Oēs ei fatēt, Chr̄m. 18. anno Tyberij passus eē, Tyberij v̄o impasse annis. 23. Caiū autē Caligulā ānis. 3. mēf. 10. Passus est autē Chr̄s nō in fine. 18. anni Tyberij, s; in mēse Martio. Nō igit. 9. s; 11. anni colligunt a passione Chr̄i, usq; ad. 2. annū Claudij, ad q̄tū uero, anni. 13. non. 11. ut tu cōputas. Q̄ si residuos mēses de anno. 18. Tyberij a passione dñi sup̄ ad das, poterūt. 12. anni, in secundū & 14. in quartū Claudij annū referri. ¶ Deinde cōsidera, q; non loqmur exacte, ad certā diēz & mēsiū cōputationē. Qn̄ dicim⁹ petrū. 5. anz nis in Iudēa, & 7. annis Antiochiā, Romā v̄o. 25. annis p̄dicasse aut resedisse. Quis em̄ scit q̄ die, aut q̄ mēse anni Antiochiā & Romā uenerit? Quo itē die aut mēse Hierosolymis aut Antiochia abierit? Nō igit Arithmetica certitudie, sed ciuili & cōi loquēdi de ānis mō, ānos B. Petri cōputam⁹. Qn̄o & Chr̄m saluatore n̄m dicim⁹ āno etatis. 34. Tyberij autē āno. 18. passum eē, nō q; ultimo die aut mēse illius anni passus sit, sed sufficit, qd aliquo die & mēse illius anni res illa cōtigerit, licet in primis forsitan mēsius cōtigerit. Hinc fieri potest ut diuersa mēsiū diēzq; intercalatione, aliq. 9. aliq. 12. anno a passione dñi, dixerint Petrū Romā uenisse. ¶ Tertio adnotauimus sup̄, nō oportere rē gestā propterea ficticiā existimare, si authores nō cōfor miter tpa designēt. Alioqui oīs pariter historia, rerumq; gestarū fides, uti ostensum est supra de annis imperij Neronis, Itidem facile ostenditur de annis Claudij. Suetonius em̄ & Eutropius, atq; Orosi⁹ dicunt, ne annis. 14. eius imperij. Hos sequunt Placyna, Sabellic⁹, Egnatius & alii id genus disertī, At uariant ab eis Chronographi. Eusebius enim ait eum imperasse annis. 13. Mensibus. 9. Diebus, xxvij.

Plal. cxv.

2^a p̄suasio

Malus annos r̄ calculus

Nō Arithmetice, sed ciuili annos Petri computam⁹.

Anni imperij Claudij.

¶

Beda ab eo numero duos menses tollit. Regino autem monachus ait eum re-
gnasse annis. 14. men. 7. dieb. 27. At multo antiquior his Tertullianus,
in libro aduersus Iudaeos, ait, Tiberius Claudius annis. 13. men. 7. die-
bus. 20. impius habuit. Noli igitur de Petri annis a nobis exigere, quod
tanti historici, Chronographi de tot Caesaribus non presterunt. Quis
enim tam uetusti temporis certos referat singulorum dies & menses? Non sunt igitur
neganda res gestae, si quando auctores in temporis assignatione discordent. Non
enim negas Claudium impasse, licet de annis imperij eius non sit uisus apud
omnes auctores numerus, Quocirca minime quod conuenit, negare Petrum

Nō refedit u-
no in loco sp-
Pe. rus.

Romae fuisse, ob diuersam annorum computationem. Quarto. Non dicitur
mus (ut tu falso imaginaris) Petrum ita refedissem Hierosolymis annis. 5.
Antiochiae an. 7. Romae an. 25. ut interea nunquam exiuerit ab illis locis
Abijt enim & redijt, sed in nascetis ecclesiae negotia diuersa. Non enim des-
cussit principem apostolorum otiose uno in loco tot annis residere. Quod de
& saeculares principes, & hi quod potestissimi, uelut Traianus, Hadrianus,
anus, Seuerus, Aurelianus, Probus, & id genus plurimi, diuersa imperij
sui temporibus loca, puinciaque multas pagarunt. Nihil itaque prohibuit

Act. x.

Petrum, dum Hierosolymis resideret, uisitare Cornelium in Caesarea, Sy-
monem coriariū in Ioppe, Symonem magnum in Samaria. Neque obstitit ei
Antiochena sedes, quoniam interea circūiret ac pagaret plerasque haud a
deo longe distantes puincias, Cappadocia, Pontus, Bithynia, Galatia, per
dicando fidemque Christi dilatando. Ita etiam minime credendum est, quod 25.
annos ita fuerit affixus sedi Romae, ut interim nusquam mouerit pedem. Cre-
dibile est profecto, eum tot annorum spacio haud semel Hierosolymis fu-
isse. Non solum quia uiuebat adhuc secundum legem, ut tempore Paschali ueniret &
ecce in templo, sed etiam quod ad determinandas primitiuarum ecclesiae causas,
& quaestiones, necessarium fuerit, ipsum, tanquam superiorem pastorem & principem
apostolorum, saepe cum senioribus, qui Hierosolymis erant, conferre. Quod autem
huiusmodi profectiones eius non sunt in libris Canonicis descriptae, nihil
obstat. Nam nec illae scriptae sunt, quae Paulus post primam defensionem, a
Nerone dimissus, per aliquot annos fecit, Erras igitur Velene, dum praeter. 7. an.
Antiochia, & 5. an. Iudaeae, alios ascribis Petro annos, pro Bithyniae
adiacentium puinciarum pagratione. Ais secundo. Quibus patrocinat ge-
storum apostolorum scriptor Lucas, ca. 11. quoniam factum est concilium apostolorum & seni-
orum &c. Quae res (inquit) manifestat Petrum non dum Romam diuertere potu-
isse, falleris Velene. Cur enim non potuisset Petrus ante illud concilium di-
uertere Romam, non tot interim puincias (ut idem Lucas commemorat)
pagrauerit Paulus? Nisi forsitan & tu cum impito uulgo claudum dix-
eris Petrum, ut tardius ac minus commode quam Paulus ambulauerit. Sed
memeto & ab Antiochia & a Hierosolymis Romam proficisci solitum
esse nauigijs, non pedestri itinere. Striua sunt haec. Caeterum, si Paulus ante
illud concilium, a tempore conuersionis suae fuerat Damasci & Hierosolymis,
& peritriennium (ut ipsemet refert) in Arabia. Aliquid uero in Antiochia,
atque per

Potuit Petr-
an conciliū Ro-
mā uenire.
Act. xij. xij.

Gala, primo.

is, falleris Velene. Cur enim non potuisset Petrus ante illud concilium di-
uertere Romam, non tot interim puincias (ut idem Lucas commemorat)
pagrauerit Paulus? Nisi forsitan & tu cum impito uulgo claudum dix-
eris Petrum, ut tardius ac minus commode quam Paulus ambulauerit. Sed
memeto & ab Antiochia & a Hierosolymis Romam proficisci solitum
esse nauigijs, non pedestri itinere. Striua sunt haec. Caeterum, si Paulus ante
illud concilium, a tempore conuersionis suae fuerat Damasci & Hierosolymis,
& peritriennium (ut ipsemet refert) in Arabia. Aliquid uero in Antiochia,
atque per

atq; pambulauerāt etiā uniuersam (ut ait Lucas) in sulā Cyprū p̄dis-
cando & cōuertēdo pplōs ad fidē Ch̄ri, credēte etiā procōlule, Nas-
uiganſq; inde pagrauit Pāphylā, & Lycaoniā celebresq; urbes Per-
gen, Iconiū, Lytras, & Derben, p̄dicās pplō, ordināsq; p̄s byteros, reuerſuſq;
Antiochiā, t̄ps nō modicū (ut ait ſacer historicus) ibi cum
discipulis moratus eſt, priuſq; inde ad cōciliū ſup̄dictū fuerit miſſus
Cū igit̄ hęc ita ſint, quis adeo p̄tinax ac impudēs exiſtat, ut neget
Petrū interea ſemel ſaltē Romā potuiſſe diuertere? Et cū tu ipſe neſci-
as, ubi interim fuerit, quō impugnas q̄d neſcis? Tu dicis, māſit in-
terim cū Iacobo Hieroſolymā, uel forte in partibus Iudææ. Quæſo
te, ſi neſcis, cur affirmas? Si ſcis autē, cur addis dubitādi aduerbium,
forte? Nos autē nihil dubitamus, Petrū añ illius cōciliij celebratiōnē,
Romæ iā fuiſſe, & ſc̄do aut t̄rto (ſc̄dm diuerſam cōputationē) Clau-
dij anno Romā ueniſſe, uti nobis tradūt grauiffimi authores, Eufe-
bius, Hieronymus, Oroſius, & id genus plures. ¶ Dicis tertio. Et tū
multorū eſt opinio, circiter .18. annū poſt Ch̄ri aſcēſionē, cōciliū illud
factū fuiſſe. Hoc nihil cōtra nos, imo cōtra te plurimū facit, q̄ negas
Petrū potuiſſe in tāto rot̄ annoꝝ. Ipſo ſpacio Romā diuertere. ¶ Ais q̄r
to. Cui ergo maior h̄nda ſides. Lucæ ne Euāgeliſtæ, an iſtis bellanti-
bus mutuo historicorū ac theologorū opinionibꝯ? R̄ndeō. Credētū
eſt utiq; plus Euāgeliſtæ, q̄ q̄buſcūq; ab eo diſcordātibꝯ. Sed ſatis
clare oſteſum eē arbitror, theologos & hiſtoricos, q̄ reſtant B. Petrū
Romæ fuiſſe, ſibiq; cathedrā ep̄ſcopalē tenuiſſe, ac ſub Nerone p̄-
ſum eſſe, neq; beſilare (ut ais) inter ſe mutuo, neq; diſcrepare a ſacra
Lucæ hiſtoria. Dic em̄ ſi potes, Vbi negat Lucas q̄d illi affirmant?
Aut ubi aſtruit q̄d illi deſtruunt? At dicis, Lucā nō ſcribere, q̄d Pe-
trus ſc̄do aut t̄rto anno Claudiij (ut hiſtorici dicūt & theologij) Ro-
mā uenerit. Quid tū poſtear? Neq; etiā ſcribit Paulū poſt primā de-
ſenſionē Romā rediſſe, Neq; itē ſcribit uel Andream crucifixū, uel Bar-
tholomæū excoriatū, uel B. uirginē Mariā in coelos aſſumptā. Quid
ergo? Negabimus ne hęc & id genus ſexcēta, ob id, q̄ a Luca non
ſunt ſcripta? O miſer rhetoricule, uade ruruſ ad Pædotribas, ut diſ-
cas recte argumentari per locum ab autoritate. Quod ubi feceris,
ris, protinus agnoſces (certo ſcio) oēs iſtas p̄ſaſiones meras eſſe ni-
gas & inſcitias. Quid em̄ aliud p̄tendūt, niſi q̄ Lucas non ſcripſerit
Petrū Romæ fuiſſe, & q̄ Paulus eū nō ſalutauerit in ep̄ſta, nec dix-
erit eū aſtiſſe ſibi corā Nerone? At quiſq; p̄ uerorū audiuerit quintū
tractatū Petri Hiſpani, poterit ineptas has tuas argumētatiōes ri-
dere ac deludere, uidēs eas cōtra p̄ſcriptū dialectices procedere ne-
gatiue ab autoritate. ¶ Ais quinto. Q̄ ſi id neceſſario mihi dabit
ut Claudiij primū nono aut undecimo imp̄ij anno Petrꝯ Romā ue-
nerit &c. Sed q̄ ſanæ mētis id tibi dabit? Nos em̄ cū Eufebio & Hie-
ronymo affirmamus Petrū ſc̄do anno Claudiij Romam ueniſſe, hoc
eſt. ¶

Act. xiiij.

Nō diſcrepāt a Luca hiſtori- ci & theologi

Nō oīa ſcrip- ſit Lucas,

Ignorantia Vclni,

Rudis argu- mentator,

est. 11. aut. 12. anno) secundū aliā & aliā, in mēsiū dieb; q; adiectiōe aut omissione, annor; calculationē) a passione dñi. At dicis, eū postea anno a passione dñi. 17. aut. 18. uisum eē Hierosolymis in cōcilio. Quid tū ampli⁹? Nunqd intra sex aut septē annor; spaciū, nō potuit e Roma Hierosolymā semel redire? Quae est ergo necessitas, ut dem⁹ tibi, Petrū añ. 9. aut. xi. annū Claudij Romā nō uenisse? Vbi hoc dicit Paulus? ubi Lucas? Sed dicit (ings) eū affuisse Hierosolymis in Cōcilio, Quid tū? Affuit & Paulus, q; rot antea pagrauerat puincias, & urbes. Sicut igit nō sequit, Affuit in eo Cōcilio Paulus, ergo nō dū uenerat in Cyprū, in Pāphiliā, in Lycaoniā, Pergen, Iconiuz, aut Antiochiā. Ita minie q; sequi, affuit Petr⁹, ergo nō dū uenerat Romā aut Antiochiā. Videtne rādē, q; rudis sis argumētator? ¶ Persua. III Multa hic nugaciter & uane deblacteras, ad ostēdēdū id qd ultero cōcedimus, scilicet, Priscillā & Aquilā chrīanos fuisse, qñ eos in ep̄la ad Romanos salutauit ap̄tus. De reliqs aut nō ita cōsentimus tibi.

Discordata
scipio Velen⁹

¶ Ais primo. Deniq; ne nono qdē anno illuc uenire potuisset eiusdē impij, Trāquillus in Claudio est author, q; chrīanos tūc tps Roma fuisse pulsos scribit. Mira est profecto improbitas tua, impudētiaz q; nimis caeca. Sup̄ em̄ retulisti primū annū Claudij in octauū a passione Chri, Qñ igit hic nonū eiusdē Claudij refers in annū. 18. aut. 19. aut forte. 20. a passione Chri: Nō em̄ puto te hic expulsionē e Roma & Cōciliū in Hierusalē, in idē referre tps. Cū hoc sit p se manifestū, nō potuisse Petrū simul eodē tpe & expelli Roma, & eē in Hierusalē. Videbaris tibi aut sup̄ belle demonstrasse, Petrū añ illi⁹ cōciliij annū nō potuisse Romā diuertere. Et q; pgrederis ad ultiores ānos, uideris expulsionē e Roma, nō in. 18. sed in. 19. aut i. 20. annū a passione Chri referre. At ex tua cōputatiōe, i q; primū annū Claudij refers in octauū a passione Chri, q; pperā & falso, anno. 19. Chri passi, non correspōdet. 9. sed. 12. annus Claudij. Videtne igit q; cito discordes a te ipsor; si nō dū uides, cōputa in digitis, ea q; sup̄ circa initiiū scd̄ae p̄suasiōis posuisti. Nos tñ referētes scd̄m annū Claudij in. 11. aut. 12. annū a passiōe Chri, utiq; nonū eiusdē Claudij in. 18. aut. 19. annū a passiōe Chri referim⁹. Vñ ait Orosi⁹, anno eiusdē nono, expulsos per Claudii urbe Iudaeos, Ioseph⁹ refert. Q; aut expulsio illa facta sit post habitū Hierosolymis Cōciliū, ligdo apparet ex historiae sacrae enarratiōe. Nā Paulus a cōcilio dimissus, redijt Antiochiā, ubi aliq; diu cū Barnaba demorat⁹ est, facta aut dissentiōe inter ipsos, assumptō Sylā, abiēs inde Paulus, pambulauit Syriā & Ciciliā, dein puenit in Derben & Lystrā, inde trāseūtes Phrygiā & Galatiā regionē, p Mysiam descēderunt Troadē, inde in Macedoniā transfretantes, in plerisq; urbibus p̄dicantes, nō paucis quidē diebus (Thessalonicae em̄ p tria sabbata disseruit de scripturis in synagoga, & Philippis post plagas uirgar; etiā in carcere detētus fuit) uenerūt inde Athenas, Post

Oro. li. 7. c. 4.
Act. xv. xvi.
xvij.
Expulsio Iudaeorum post concilium

nas. Post hæc aut egressus Paulus ab Athenis (inquit Lucas) uenit Corinthum. Et inueniens quedam Iudæum nomine Aquilam, Ponticam gentem, quæ nuperrimè uenerat ab Italia, & Priscillam uxorem eius, eo quod præcepisset Claudius discedere omnes Iudæos a Roma, accessit ad eos, & quia eiusdem erat artis, manebat apud eos & operabatur. Sed de his factis. Nunc uideamus quæ improbe ab uerbis Suetonii, quibus paucissimis, sic ei ait, Iudæos impulsores Christianorum, aliosque tumultuantes, Roma expulit. Ecce Suetonius ait Iudæos tumultuantes expulsores esse. Tu uero dicis eum scribere Christianos tunc temporis Roma fuisse pulsores. Ille tamen non dicit Christianos, Nec dicit, Tunc temporis. Geminum est igitur in tantis paucis uerbis mædaciū tuum. Impudētissime deinde calūniaris de ignorantia doctissimum uirum Orosium, tanquam acta apostolorum, & Paulinas epistolas nunquam legerit, Scz, tu Saxobohemæ ista legisti, & Orosius per byter a Hieronymo, & Augustino tantopere laudatur, ea non legit. O lingua calūniatrice, in prædium meritam, ut præcidat & in frustra secedat. Cur non dubitauerit (quod) Orosius, an etiam Christianos iusserit expelli Claudio? Idem ne est dicere Christianos & Iudæos tumultuantes? De his autem loquitur Traquilus, non de illis. Parum enim conuenit aut decet, Christianos assidue tumultuari. Adde, quod quidam codices habent, impulsore Christianorum, non impulsore Christiano. Tu Pauli allegas epistolam, tanquam an illa expulsionem fuerit ad Romanos data, Cum ipse paulo post, circa initium quintæ persuasionis fateatur, post utraq; ad Corinthios epistolam, scriptam esse. An illa uero expulsionem, neque uenerat Corinthum apostolus, neque ullam ad eos literulam ad huc scripserat. Et si uerba salutationis præcedas, facillime tuum agnosces errorē. Dicit enim, Salutate Priscillam & Aquilam, adiutores meos in Christo Iesu, quæ per aia mea suas ceruices supposuerunt. Nunc ostendit nobis, ubi adiuuerint apostolus, an illa expulsionem Iudæorum a Claudio factam, aut ubi ceruices suas per aia Pauli supposuerint antea. Profecto si diligenti in spiceres acta apostolorum, non ita præter uerba calūniarum Orosii. Nam & de Agla eiusque uxore iustissime dubitatur, an fuerit Christiana, anque Corinthi accesserat ad eos Paulus. Non ei dicitur ibi frater, non discipulus, non Christianus, sed simpliciter Iudæus, & ne id intelligas eum gentem potius quam religionem Iudæum dici, subiungit continuo, Ponticam gentem. Rationabiliter itaque dubitare quilibet potest, an Christiana fuerit Agla, a Petro forsitan Romæ conuersus, an illa expulsionem. An uero Iudæus præmiserit, donec accesserit ad eum Paulus. Quod si dicas, Paulum non accessisse ad Iudæos, reclamabit tibi & Lucæ historia, & eius in epistolis attestatio. Vbique ei diuerterat ad Iudæos, & in synagogis eorum prædicabat, ut ipsos ad Christum conuerteret. Vanissima est igitur præbatio tua, per ea, quæ per expulsionem illam contigerunt, uelle ostendere Aglam an expulsionem fuisse Christianam. Et adhuc uanior est præbatio, per Aglam ostendere Christianos fuisse eum Iudæis Romæ expulsos fuisse. Si uero tamen expulsus tunc fuerit Christianus, siue non, potuit nihilominus Petrus, & ante & post expulsionem Romam uenire. Nemo enim dicit Iudæos aut Christianos perpetuo fuisse Romam per scriptos, aut pulsores, neque constat de illo anno Claudio, quod toto nullum habuerit

Act. xv. iij.

Verba Suetonii

Calumnia in Orosium.

Velenus sibi ipsi contrarius.

Rom. ult.

Act. xviii. Agla quoniam factus est Christianus.

Explicio Claudio nihil præbatio contra Petrum

Roma Iudæū aut christianū. Quod si crudelissimæ Neronis, Domitiani, Traiani, Veri, Seueri, Decii, & Diocletiani proscriptiones, carceres, metalla, uincula, tormēta, bestia, ignes, crucelq; ac oim pœnarū mortūq; gna, nō potuerūt ch̄ianis Romā phibere aut claudere, q̄s ro min⁹ illa simplex Iudæorū aut etiā ch̄ianorū sub Claudio expulsio, sine ch̄ianis Romā eē fecit: Nōne ingēs erat ch̄ianorū Hierosolymis, lapidato Stephano, p̄sequutio: Nō tñ oēs inde fugierūt, manserūt saltē apli. Ita em̄ Lucas ait. Facta est autē in illa die p̄secutio magna in ecclia, q̄ erat Hierosolymis, & oēs dispsū sunt p. regiones Iudææ & Samariæ, p̄ter ap̄os. Simplex ne igit illa expulsio prohibuit aut exterruit Petrū, p̄cipuū & fortissimū ap̄orū, ne Romā ueniret, Quē a Hierosolymis antea nō poterāt abstertere min⁹, cōtus meliæ, interdīcta, uerbera, carcerelq; pharisæorū, pōtificū, seniorum atq; etiā Herodis regis: Aut Claudī Iudæos expellēte solū, nō etiā cruciantē, p̄timuit Petrus, q̄ nō timuit crudelissimū Neronē, tot inmanissimos cruciatus infligētē: Sed lōgior sum q̄ decreueram.

Elūbes p̄bationes Velenice, ca. 18, dicēs. Iudæus qdā Apollō noīe &c. Neq; nos Velene dubitamus, Aquilā & Priscillā ch̄ianos fuisse, q̄n̄ exposuerūt Alexandris, nō illi Iudæo diligētius uīā dñi. Dubitamus autē an tū ch̄iani fūerit q̄n̄ uenerūt ab Italia, anteq̄ accesserūt ad eos Paulus. Quid prohibet igit eos in principio capitis. 18. Iudæos fuisse, Per Paulū autē cōuersos, in fine capitis eiusdē p̄ ch̄ianis recte & sine dubio haberi: Non em̄ frustra aut ociose manebat apud eos Paulus. Sedit autē ibi (ingt Lucas) annū & sex mēses, Videtne igit, q̄ friuolæ & elūbes ac nusq̄ sibi cohærētes sint p̄bationes tuæ: ¶ **Ais tertio.** Et hoc totū caput declarat, Priscillā & Aquilā ch̄ianos ex Iudæis factos, Roma una cū alijs expulsos fuisse. Nō dicis, uerū Velene, Percurre totū caput, nusq̄ q̄ tñ inuenies, eos ch̄ianos ex Iudæis factos fuisse, q̄n̄ Roma pellebatur Iudæi. Quid, qd nusq̄ etiā dī, eos sub expulsionē Romæ fuisse: Textus em̄ ab Italia, nō ē Roma, eos uenisse nup̄ cōmemorat. Dubium igit eē p̄t, Romæ prius fuerint, an uero Romā primū tēderēt, atq; ita expulsionis fama absterri, retro cesserint ex Italia Corinthū. Quis scit em̄ ubi añ expulsionē illā fūerint: Erat qdē Pōricus genere Aquila, ubi autē habitauerat, q̄n̄ ab Italia uenit Corinthū, nō declarat sacer historicus. ¶ **Ais quarto.** Qd̄ iterū docēt Pauline l̄æ, q̄s nouissime iā ad Timothæū suū miserat. Saluta (ingt) Priscillā & Aquilā. Libet mihi Persianū illud rīdere, O curas hoīm, O q̄tū in reb⁹ inane est. Ad qd̄ q̄so has adducis nugas: Quis negat eos, postea q̄ manserūt apud eos Paulus, ch̄ianos fuisse: Quid hoc impedit Petrū, ne Romā uenisse credat: Quid, qd̄ Platyna in Sixto primo refert hūc Aglā eē, iuxta q̄rundā op̄inonē, q̄ secūdā post. 72. interptes trāslatio, nē fecerit Bibliæ, de Hebraica lingua in Græcā: Sed nihil ista ad p̄positū.

Per f. s̄aty. pri.

Platy. de uitis pontificum.

Positū. Tu allegas nouissimā Pauli ep̄lam, & dubitatio nō est de illo
 loq̄te, sed de eo, q̄ primū ad Priscillā & Aquilā accessit Paulus, an tū
 ch̄riani iā erant, an uero a Paulo ad Christianismū sint inducti & cō
 uersi. Sed & hoc neq; probat, neq; reprobat, Petrū Romā sub Clau
 dio uenisse. ¶ Ais q̄nto. Quid restat igit̄ dicere, q̄ Petrū ad nonum
 usq; Claudij annū, Romā nō uenisse? Huic indoctæ illationi tuæ iā
 sup̄ satis r̄sum est. Nā & añ & post nonū Claudij annū, potuit Pe
 trus, sicut reliq; tā Iudæi q̄ Ch̄riani, Romā uenire, sapiulq; abire &
 redire. Q; si nodū es cōtentus, oñde mihi primū, q̄to tpe line christi
 anis & Iudæis fuerit Roma sub Claudio. Tunc latius tibi r̄ndebitur
 Nūc ulteriori responso ad ista opus nō est. ¶ Ais sexto. Qui si post
 hac aliq̄ Romā uenerit, ac. 25. illic delituerit annis, Vespasiano eius
 imputaret̄ martyriū. Qd̄ de tā benignissimo erga oēs principe, cre
 dere nefas est, Et nemo est oim, q̄ hoc affirmare audeat, Nos annos
 25. q̄bus Petrus Ro. eccl̄iæ p̄fuit, cōputamus, Excl̄siue qd̄ ab an
 no 5. d̄o Claudij usq; ad ultimū annū Neronis, Incl̄siue uero ab an
 no Claudij. 4. ad. 14. annū, hoc est ultimū Neronis. Nō aut̄ incipim⁹
 ab. 8. aut. 9. aut. x. anno Claudij, q̄a nemo sic incipit, nec quisq; Vesp
 asiano martyriū Petri (ut recte ais) imputat. Cur ita? q̄a nemo as
 deo friuole, sicut tu, cōtra oēs loqui audet, Nec quisq; est tibi filis, tā
 cōfessæ p̄ orbē terrarū ueritatis adeo temerarius & impudēs impu
 gnator, qm̄ totius mūdi cōfessione & cōsensu, martyriū Petri Ner
 onis, nō Vespasiano, imputat. Q; bonus aut̄ sis tu Ch̄rianus, loque
 la tua manifestū facit. Religiosule qd̄e ais hic, nefas eē, de Vespasia
 no id (hoc est Petri necē) credere. Et adeo sacrosct̄us est apud te iste
 princeps, ut nemo sit oim, q̄ hoc affirmare audeat. Atqui nefas apd̄
 te nō est, dicere, B. Petrū Romā nunq̄ uenisse, nō ibi tenuisse cathē
 drā, nō eē ibi crucifixū, nō a Nerone occisum. Quid ita? q̄a rhetorcu
 lo uile scit piscator, grādescit impator, Nec putas tibi nefas eē, dice
 re Ro. p̄uificē Antich̄m, Bestiā, Cerberū. At nefas est apud te, non
 solū dicere, sed etiā credere uel suspicari leuiter, sub Vespasiano ues
 ro Ethnico, Petrū passū fuisse. Qd̄ nos q̄q; nō dicimus nec suspica
 mur, nihil dubitantes, Petrū sub Nerone crucifixū eē. Nō tñ cont̄
 uuo nefas eē ducimus, si dixerimus, sub Vespasiano Linū, Petri suc
 cessorē, capitali (ut refert Platyna) affectū eē supplicio, & Apollina
 rē, Petri discipulū, sub eodē principe, horridissimis cruciatibus, nō
 ob aliud, nisi ob fidē Ch̄ri Rauenæ necatū eē. Qua igit̄ religione tā
 tope colis Vespasianū? Nunq̄d melior fuit Traiano aut Antonino
 Pio, aut Alexandro Seuero? At q̄i martyres sub his principibus sunt Petrū delictū
 interempti? Quid ergo unū excipis Vespasianū? Cur adeo cōtem
 ptim dicis de B. Petro, si. 25. illic delituerit annis? O pbæ religionis
 uirū, sed nō delituit ibi clarissimū illud eccl̄ie sumē (ut impijssime de
 tidēs) q̄a nō p̄t (ut ait saluator) ciuitas abscondi, supra montē posita,
 Necq;

Anni. xxv. Pe
tri RomæMalus ch̄ria
nus Velenus.Martyres sub
Vespasiano.

v. om̄i T. 1

Neq; accendit lucernā, & ponunt eam sub modio, sed sup candelas
brum, ut luceat omnibus qui in domo sunt.

¶ Persuasio quarta.

Inep.⁹ sophis
sta Velcnus,

Gala. ij.

Nō māsit Pe-
trus in Iudæa
xviij. annis.
Act. xiiij. xliij.

Act. ix.

Deute. iij.

Petrimastiges
Lutherani,

I. Timo. v.

Ne crescat mihi rñsio in immēsum, breui⁹ posthac rñdebo, p̄sertim
ad hāc p̄suasione, q̄ tā nihil efficit, q̄ plurimis uti⁹ uerbis uane & ab
q; mēte. ¶ Ais primo. Pergamus iā ex ordine ostēdere, ne ad. xx. q;
de annū, post Chrī passionē, Petrū Romā uenire potuisse. Cur ita
Quia Paulus (ings) post tres annos a cōuersione sua, uenit primum
Hierosolymā uidere Petrū, & māsit cū eo diebus. 15. deinde post in
tegrōs (hāc uocē tu addis, nō Paulus). 14. annos, ite; ascēdit Hiero-
solymā, ubi reperit Petrū, Jacobū & Iohānē. Et sic certū ē (ings) illis, 17.
annis Petrū Hierosolymis & in collimitaneis regionib⁹ sese cōtinu-
isse, nec unq; Romā recessisse. Ah demētissime sophista, q̄s te sic docu-
it inferre: Vis breue respōsum? Ecce tibi, Nego cōse q̄ntiā. Potuisset
em̄ Petrus (si necessariū sibi uisus fuisset) intra. 17. (supra dicebas. 18)
annos non solū semel, sed etiā ter aut sexies, sēpiusq; a Hierusalē Ro-
mā recedere, ire & redire. Quæ ergo scriptura, aut q̄s author dicit Pe-
trū. 17. annis māsisse Hierosolymis & in collimitaneis regionibus?
Quis hāc ei dederat legē? Si alijs. aplis lōg⁹ intra tot annos recedere
licuit, cur nō licuisset & Petro: si Paulus tot interim regiones, urbes
& insulas pagrauit, cur Petrus ne semel qdē p̄ tot annos potuisset
uenire Romā? Si dixeris eū (ut septissima q̄q; dicere nō ueris) clau-
dū fuisse aut decrepitū, potuisset nihilominus nauigio (sicut & Pau-
lus postea) Romā uenire. Videtne igit̄ q̄ certū sit qd̄ inferre: q̄s tā stul-
tā illationē admittat. Nolo hic dicere, qd̄ nōnulli, nō. 17. sed. 14. ānos
ad secūdū Petri & Pauli colloquiū, a passione dñi cōputāt. Nolo itē
illa afferre, q̄ sup his Lucas in Actibus, & Hieronymus in cōmenta-
rijs in eplām ad Galatas referūt & disceptāt. Nolo te arguere, quod
cōtra diuinū p̄ceptū, ad sacra uerba apli sup addis hoc adiectū ins-
tegrōs, & qd̄ sup nō. 17. sed. 18. annos cōputasti. Oīa ista, ut p̄mittis,
trāseo, s; nego stolidissimā illā cōsequentiā. Hāc p̄ba p̄mū, dein pos-
stula respōsum. ¶ Ais secūdo. Demū postq̄ Petrus aliquādiu citra
Paulū moraret, Antiochiā ueniēs, in eū incidit, quē ille acerrime il-
lic obiurgauerit, & idē in faciē restitit &c. Ita uos qdē dicitis imp̄h̄ Pe-
trū acerrime obiurgauerit Paulus: Nōne tu ipse mox in fra ingenta p̄suasione dicitis,
q̄ Paulus obseruātissimus erat Petri, & nihil honoris ei non deferre
p̄ sua canicie & ap̄tatus hanore debuerat? Qualis aut̄ honor ē, acerr-
ime obiurgaret? Si errabat Petrus, nō poterat corrigi, nisi acerrime
obiurgaret? At neq; merit⁹ erat Petr⁹, ut acerrime obiurgaret, neq;
ita imodest⁹ aut supbus erat Paul⁹, ut seniorē & principē ap̄lōz ac-
errime obiurgaret. Cū scribat Timotheo. Seniorē ne increpaueris,
sed obsecra ut patrē. Qm̄ ȳo hāc q̄stio, neq; p̄bat, neq; reprobabat p̄
pōtūm

positū, An se3 Petr⁹ Romā uenerit, relinq̄ eā, & remitto eius discussi
 onē & sanā intelligētiā ad eas ep̄las, q̄s sup ea mutuo sibi miserunt
 August. & Hieronym⁹. Et ne supbias nimiū, de hac Pauli rephēsiōe Euse. in hi. ec.
 adijcere libet hic uerba Eusebii in hist. ecclē. Clemēs (ingr) in q̄rto dif li. i. ca. xliij.
 putationū libro Caphāe mētionē facit, de q̄ Paul⁹ dixit. Cū aut ues Gala. ij.
 nisset Caphas Antiochiā, in faciē ei restiti. Et dixit eū unū eē ex. 70.
 discipulis, cognoie Petri ap̄li. Sed esto certissimū, Antiochiā ip̄m Pe Reprehensio
 trū ap̄l̄m a Paulo rephēsū eē. Quid hoc q̄so impedit Petrū, ne an Pauli nihil ad
 aut post Romā uenerit: Sepe em̄ iā dixim⁹ eū. 12. anno a passiōe dñi rem.
 Romā uenisse, Et cū in rursus rediisset Hierosolymā ad cōciliū, potu
 it utiq; Romā reuersur⁹. Antiochiā cū Paulo aliq̄tisp̄ manere. Quis
 tibi aut dixit q̄ diu Petr⁹ post cōciliū māferit Hierosolymis citra (ut
 loq̄ris) Paulū: q̄ diu itē Antiochiā cū Paulo: Quō igit̄ ex incerto tpe
 facis duos aut tres annos: An nō potuit uno eodēq; anno Petrus (si
 ita expediēs fuerat uisum) e Roma ad cōciliū uenire, & morari aliq̄
 diu & ibi & Antiochiā, rursus in Romā reuerti: Potuit yō & m̄ro
 diuti⁹ i neārijs ecclēiæ negocijs & causis, Hierosolymis & Antiochię
 aliisq; in locis morari, priusq; Romā redierit. Quis scit: friuola est igit̄
 coniectura & temeraria assertio tua de. xx. annis a passiōe domini.
 ¶ Ais. 3. Ad hęc. Post Ch̄i ascēsiōnē, nō mox Paul⁹ Ch̄m agnouit
 nimis: q̄ dū Stephan⁹ axis obrueret, mortē ipsi⁹ in delicijs habuerat
 & c. Ego (ita me de⁹ amet) nūq̄ cōperi tā stolidum iter disertos argu
 mētatorē. Quid obscuro cōuersio Pauli facit ad cathedrā Ro. Pe
 Accipe q̄t uis annos, nō tñ recte ex his inferes, Petrū Romā nō uenif
 se q̄cūq; anno. Quēso te, qd̄ obstiūisset Petro (si necessariū aut expedi
 ens fuisset uisum) ne Romā ueniret eodē anno, q̄ cōuersus est Paul⁹.
 Aut qd̄ phibuisse eū, sc̄do post aut ertio, aut q̄rto, aut q̄cūq; alio, a Conuersio.
 cōuersiōe Pauli, anno, Romā (si uoluisset) uenire: Dic tñ, si audes, q̄t Pauli.
 sunt anni intermedij, usq; a passiōe dñi ad lapidationē Stephani, uel ab
 hac usq; ad cōuersiōnē Pauli: Quid, si dicerē itra. 12. mēses hęc oīa fa
 cta eē: Scriptura qd̄ id nō exprimit, ex anniuersaria tñ, p̄ oēs orbis
 terraz; ecclēias, celebritate & memoria, manifestissime cōstat, primo Act. ix.
 Ch̄i in Martio crucifixū esse, Deinde Stephanum in Decembri la
 pidatū, Paulū uero mox sequenti mense, dū adhuc spirans (ut ait Lu
 cas) esset minaz; & cædis in discipulos dñi, in itinere prostratū & con
 uersum esse. Celebrat em̄ ecclēsia festū conuersionis eius decimagn
 ta die Januarij. ¶ Ais quarto, Verum demus hoc aduersariis, q̄ Pe
 trus anno. xx. Romā appulisset, Iā ad. 13. usq; annū imperij Claudii
 ille aduentus prorogaretur. Quod si huc (inquis) trahant. 25. anni,
 quibus Romā moderatus est ecclēsiā, interim Vespasiani tēporib⁹
 eius mors irrogaret. Quod omēs omniū historicoz; libri, ut falsiss
 mū auerfant. Primū. Quid q̄so das, q̄ nemo te rogat: Quis em̄ no
 strū ait Petrū. 20. anno a passiōe dñi Romā primū uenisse: Qd̄ si
 B. Petr⁹

Euse. in hi. ec. li. i. ca. xliij.

Reprehensio Pauli nihil ad rem.

Stolid⁹ argu mentator V le lenus.

Conuersio Pauli.

Act. ix.

B. Petrus. 25. annis moderat⁹ est (ut ipse q^q; ais) ecclia Ro. Quo dⁱ putas, eū Romā nunq̄ uenisse? Quæ rursus de dilecto tuo Vespasian^o no allegas, nihil cōtra nos faciūt, q̄a nō illū, sed Neronē facim⁹ passis onis & necis B. Petri authorē. Qd̄ autē dicis, oēs historias id, ut falsissimū, uerfari, nihil cōtra nos, Ego tū ne unū qd̄ em scio, q̄ apte dicat fallum eē, q̄ Petrus sub Vespasiano sit passus. Scio autē cōpiures, qui allerūt eū sub Nerone (sicut nos dicimus) passum. ¶ Ais gnto. Pro ducamus huc Ro. impator⁹ tpa & c. Qz̄ incerta sint impator⁹ tpa, satis cōstat sup̄ ex duobus exēplis. Vno de anno Neronis, altero de annis Claudij, q̄ adeo diuersimode a diuersis assignant. Nō p̄t igit̄ in eiusmodi annis mathematica certitudo haberi, Nō tū impugno hic q̄ assignas, impator⁹ tpa, uno excepto Tyberio, quē oēs 15. annis im passe affirmāt. Cur tu igit̄ dicis, Ch̄m anno Tyberij. 12. passum esse, Tyberij 10 post passionē Ch̄i annis tribus impasse 12. & tres nō faciūt. 23. sed solū. 21. Disce igit̄ rectius cōputare ex Eusebio, q̄ Tyberij impio post passionē Ch̄i, qnq; annos facit reliq̄s.

¶ Persuasio quinta.

Ridenda pueris
persuasio

Exēpla negatiue
ab auctoritate.

Gala. pri.

An Paulus uiderit
matrem domini.

Quinta persuasio apud te qd̄e ineluctabilis est, apud me 10 uel pueris ridēda, solubilisq; & explodēda. Nō em̄ aliud q̄ hāc p̄fert argumētationē Paul⁹ in eplā sua ad Romanos data, nō salutat Petrū, ergo Petrus nō fuit tūc t̄pis Romę. Nō uides bone uir, te argumētari hic negatiue p̄ locū ab auctoritate? Ut autē planius p̄uitatē rōnis tuæ intel ligas, Ex q̄bus exēplis tibi ostēdā. Nō salutauit Paulus Iohānē Euan gelistā in eplā sua ad Ephesos. At nō sequit̄, Ergo nō fuit Ephesi Iohānes Euāgelista. Itē, Nō salutauit Iacobū ap̄lm̄ in eplā ad Hebręos. Sed nō sequit̄, Ergo nō fuit tūc Hierosolymis Iacobus. Itē ad Galatas ait. Post annos tres ueni Hierosolymā uidere Petrū, & māsi ap̄ eū diebus. 15. Aliū ap̄loz̄ uidi ineminē, nisi Iacobū fratrem dñi, Ecce dicit. Veni uidere Mariā, nec dicit, Vidi Mariā matrē dñi. Quid ergo? Nunq̄d p̄be hinc inferes, Ergo nō fuit tūc Hierosolymis mater dñi? Neq; itē sequit̄, Ergo Paulus nō uidit matrē dñi. Quis em̄ credat ita cōreptui fuisse Paulo gloriosam uirginē Mariā, ut q̄ndecim diebus Hierosolymis existēs, nō curauerit illā uidere ac uenerabilr̄ salutare? Attñ nō est alicubi scriptū, neq; in epl̄s Pauli, neq; in actib⁹ ap̄to rū, q̄ Paulus aut Lucas uiderit matrē dñi, aut salutauerit eā. Nō ei oīa sunt scripta, Et sciūt pueri, cōtra artis rōnē eē, ab auctoritate negatiue argumētari. Quid, si Paulus magnos illos fideiū p̄positos Petrū Romę, Iohannē Ephesi, Iacobū Hierosolymis, seorsum pecuniarius ac magis familiariter specialibus epistolis (q̄lia & ad Senecā ip̄sus eē ferunt) salutauerit? Grādes em̄ epl̄as plebi & cōitati destinauit. Amicis autē & colūnis eccl̄iæ decuit honorifice p̄ pprias & speciales l̄ras salutatiōis officiū impēdere. An hoc factū sit, nescio. Nusq̄ est scriptū, Multa autē facta sunt, q̄ nō sunt scripta. Quocunq; igitu

igit' tpe scripta sit ad Romanos epla, nō probat nec reprobat Petrū Romā uenisse. Tu autē falleris ex ignorantia dialectices.

¶ Persuasio sexta.

Hæc persuasio & falsum affirmat de Narcisso, & uerè negat de Petro.

¶ Ais primo. Accedit & istud ad corroboradū & c. Iā dixim' nō ualere argumētationē istā. Nō salutat Petrū in epla ad Romanos Paulus, ergo nō fuit tūc tps Romæ Petrus. Tū q̄a argumētā negatiue ab autoritate, Tū q̄a fieri potuit, ut eorū speciali epla saluatus fuerit Petrus, q̄ exhortatiōe & instructiōe grādis eplę nō indigebat. Fieri itē potuit, ut eo tpe Petrus alioq̄ abierit, uel ad cōponēdā pacē inter discēptātes, uel ad fundādās aut cōfirmādās ecclias, quē admodū & antea abierat Hierosolymā ad Conciliū. Neq̄ itē Paulus post primā defensionē suā cōtinue Romæ pmāsisse credit, quīs nusq̄ scriptū sit, q̄ abierit, aut qd interim fecerit. Putat' t̄m abisse in Hispanias q̄a scripserat ad Romanos, Per uos proficiscar in Hispaniā, Vñ itē dico. Nō oīa scripta sunt, q̄ gesserūt ap̄h, ideo profus nihil ualet argumētari sup̄ ijs negatiue ab autoritate. Vtq̄ nō sederūt ociosi uis nō in loco, abierūt & redierūt, q̄cūq̄ & q̄ncūq̄ ex postulabat necitas

Nihil ad rē q̄ Paul' in epla ad Ro. nō saluauit Petrum

Ro. xv.

¶ Ais secūdo. Ambrosius dicit se legisse, Narcissum illo tpe Romæ p̄byter' fuisse & c. Primū. Nō d̄t Ambrosius, Narcissum Romæ p̄byter' fuisse, imo dicit, q̄ p̄sens nō erat. Deinde. Nō d̄t, fuit, sed d̄t fuisse. Tertio dicit nō h̄, Cur Paul' nō Narcissum salutat ip̄m, sed eos q̄ sunt ex domo Narcissi, si Narcissus Romæ (ut ais) p̄byter erat: Et si tātus erat sup̄ ceteros (ut astruis) Narcissus, Cur nō salutat Paul' oēs q̄ erāt ex domo ei'?: Cur ad h̄c, q̄ sunt in dño: Cur alijs t̄a egrēgia apponit Epithera Paul', & Narcissum noīat adeo simpliciter: Si sup̄ ceteros fideles erat Narcissus, cur habuit aliq̄s in domo sua infideles: Sic em̄ ait Origenes. Vidēt' qdē plures fuisse ex domo uel familia Narcissi, sed nō oēs in dño fuisse. Et ideo addidit, eos saluandos q̄ sunt in dño. Hoc est (inqt' Ambrosius) q̄s scitis dignos esse ex his saluatione mea, q̄ in dño posuerūt spem suā. ¶ Ais tercio. Qd̄a ne nuperus Ro. p̄byter neutiq̄ faceret & c. Hic est mos Lutheranos, cōuicijs & calūnijs poetice d̄slibet ad pplm traducere. Quid mir' si hic Ro. pōtificē uocas, nō ep̄m, nō patriarchā, nō papā, sed p̄ cōceptū nuperū Ro. p̄byter', quē sup̄ uocasti Antichr̄m, Bestiā, Cerber'?: Si t̄m ualeres scripturis & rōnibus, q̄rū uales maledictis & blaphemijs, grauis p̄fecto & dura foret nobis hæc pugna. Nūc q̄a rōnes tuæ nullius sunt momēti, facillima eēt nobis cōgressio, si nō tantis offenderet uniuersa ecclia iniurijs. ¶ Ais q̄rto. Hic scito est opus apud primitiuā ecclēsiā nullōs fuisse, qui dicerent summi pōtifices Cardinales, Patriarchas, Archiep̄i Nēpe, q̄ duos solū ecclīasticos habuit ordines p̄ byteros uidelicet & diaconos & c. Ista p̄fē & o nec p̄bant nec reprobāt Petrū Romæ fuisse, sed solū uerē x̄adi nouādiq̄ studio

De Narcisso cōtra Velenū

Mos Lutheranos calūniar'

De summo pontifice.

K dio a te

dio a te pferunt. Scio, ex q̄ pharetra sagittas istas pferens, nepe ex ep̄la B. Hieronymi ad Euagriū, de q̄ rāta sumis cōtra Ro. ecclīā fiduciā. Sed neq; Hieronymū, neq; loca p̄ eū allegata recte intelligis. Vbi ei dicit Paulus, Petrus, aut Hieronymus, q̄ apud primitiua ecclīā nullo fuerint summi p̄tifices? Paulus p̄fecto sapissime p̄tificis meminit in ep̄la ad Hebr̄eos. Et Hieronymus in p̄dicta ep̄la ait. Ut scias traditiones ap̄licas sumptas de ueteri testamēto, q̄ Aaron & filij eius, atq; Leuitae in tēplo fuerint, Hoc sibi Ep̄i & p̄sbyteri & diaconi uendicēt in ecclīa. Quis autē neget Aaron summū sacerdotē & p̄tificē fuisse? Licet id p̄ quatuor post Genesim, libros, saepe ac p̄spicue (si q̄s dubitet) cognoscere. Et qd est aliud princeps ap̄lorū, q̄ summus p̄tifex? Quisq; autē uel actus ap̄lorū, uel Pauli ad Galatas ep̄lāz legerit, minime poterit negare, Petrū fuisse principē ap̄lorū, Qd & Euāgelica lectio frequēter insinuat, cū alias, tū ap̄tissime in ultimo capite Iohānis, Qm̄ dicit ei dñs, Symō diligis me plus his? Pasce oues meas. Et dato, q̄ in scripturis nulla fiat (qd̄ inficiamur) summi p̄tificis mētio. Non tñ oportet, nūc q̄q; nomē illud obliterare. Quanta em̄ habet ecclīa p̄ traditiones ap̄licas, q̄ in Canone Bibliā non sunt scriptae. Et quis ligauit ap̄lorū successorib; manus, ut nō possint aliq̄ cōstituire, q̄ prius, neq; scripta, neq; tradita fuerūt? Vides ne igit̄ iter; puerile argumētū tuū, ab autoritate negatiuū? Vis em̄ arguere? Nō fuerūt in primitiua ecclīa summi p̄tifices, ergo nec nūc esse debēt. Cur nō arguis eadē rōne, Mō fuerūt tēpla, nec festa sctōrū in Primitiua ecclīa, ergo neq; nūc eē debēt? Sed qd̄ ego tā multis stolis dū repello cōuiciū? Q, autē subitūgis, duos solū ecclesiasticos ordines in primitiua ecclīa fuisse, Hoc nō dicit ibi Hieronymus neq; Paulus. Et tu iter; peccas, arguēs negatiue p̄ locū ab autoritate. Quis em̄ de reliq; ordinibus nō esset (ut est) apta scriptura, tñ autoritas ecclesiā, Cypriani, Hieronymi, Ambrosii, Augustini &c. longe maior est, q̄ ut nouae nugacitati tuae subiaceat. Porro quisq; legerit ecclesiasticā Hierarchiā B. Dionisi, aut saltē epistolā eius ad Demophilū monachū, is dubitare nō poterit, dictū tuū nouitate falsissimū esse. Atq; ut paucis te cōuincā, Ecce tibi uerba B. Ignati, ap̄lorū discipuli, q̄ ex Philippis ad ecclesiā Antiochenā scribēs, circa finē ep̄lę sic ait Saluto sct̄m̄ p̄sbyter; ur̄m, Saluto sanctos diaconos, & desiderabile mihi nomē eius, quē referuauī post me in spū sctō. Saluto subdiaconos, lectores, cantores, ostiarios, laborātes, exorcistas, atq; cōfessores Saluto custodes sctāz portaz diaconissas q̄ sunt in Ch̄ro. Saluto susceptrices Ch̄ri uirgines. Saluto plebē dñi a minimo usq; ad maximū, & oēs sorores meas in dño. I nūc Velene, & duos solū ordines fuisse p̄dica. ¶ Ais q̄nto. Igit̄ hic p̄ Narcissum p̄sbyter; seniorē aut Ep̄m̄ Ro. ecclesiā fuisse intelligimus &c. Primū, nō dicit Paulus Narcissum p̄sbyter; fuisse. Sc̄do, Licet Ambrosius fateat̄ eū p̄sbyterum fuisse,

Petrus princeps ap̄torum

Iohan. ult.

Nō duo tantū fuerūt ordines ecclesiastici.

Ignat. ep̄la viij Multi ordines ecclesiastici

Nō fuit Rom̄ ep̄s Narcissus

318 01b

fuisse, nusq̄ tñ uocat eū Ro. ecclīe p̄byter. De B. Petro aut̄ ap̄tissi-
me dicit, q̄ fuerit Ro. ecclīe sacerdos. Tertio. Neq; Hirenæus, neq;
Eusebius, nec Aug. nec Platyna, atq; adeo, p̄ter te unū (q̄ sine scriptu-
ra & sine teste loq̄ris) nullus author; ponit inter Ro. ecclīe Ep̄os Nar-
cissum. Quarto. Nō oportet cōtinuo, si Narcissus fuerit (q̄d nō con-
stat) Ro. ecclīe p̄byter, q̄ iā fuerit & Ep̄us eiusdē ecclīe. Hæc em̄
sunt (ut recitat Eusebius) uerba B. Cornelij papæ ad Fabianū Antio-
chiæ Ep̄m. Nesciebat Nouatus, in ecclīa catholica, unū Ep̄m eē debe-
re, ubi uidebat eē p̄byteros. 46. Quinto. Licet oīs Ep̄s sit p̄s by-
ter. Non tñ econtra, omis p̄s byter est Ep̄us. Id q̄d Hieronymus q̄-
q̄ in p̄dicta docet eplā. Et ex Pauli ad Timotheū, y bis qlibet itelli-
gere p̄t, qn̄ d̄t. Aduersus p̄s byteres; accusationē noli recipere, nisi sub du-
obus aut tribus testib;. His innuit utiq; iudicē, hoc ē Ep̄m, accusato p̄s
bytero maiori eē. ¶ **Ais** sexto. In sup̄ Andronic⁹ & Iulias, duo e. 72.
ap̄los; nūero, ut Origenis est opinio, Romē ea tēp̄state fuerāt & c̄.
Attēde (q̄so) Velenē, q̄to magis cōtra te, q̄ cōtra nos loq̄ris & alleges
Ecce Narcissum constituis, cōtra oīm opinionē Ro. ecclīe Ep̄m, quē
tñ Paulus nō salutat. Cur ergo p̄terit eū, si tātus erat? Dein. Quisq̄
uel actus ap̄log; uel Pauli ad Timotheū, & ad Titū eplās legerit, du-
bitare nō p̄t, ap̄los eē, nō solū p̄s byteris, sed & ciuitatū Ep̄is, maiores
& eminentiores fuisse, utpote qui & p̄s byteros & Ep̄os p̄ ciuitates or-
dinabant, & causas eorū iudicabant, accusationē eorū recipiētes. Cū
igit̄ Andronic⁹ & Iulias fuerit, non solū apli, sed etiā nobiles (ut
Paulus) in aplis. Quid est, q̄d tu eis in Ro. Ep̄atu p̄ponis Narcissum?
Ecce Narcissum Paulus nō salutat, nō cōmēdat, nullo honorat ep̄i-
theto, inter tā effusas aliōrū laudes, imo red d̄t eū suspētū, q̄ nō fue-
rit chr̄ianus, q̄ nullo dignat̄ eū (sicut ceteros) ul' bñuolētē, ul' hūani-
tatis, ne salutationis qdē officio, sed salutat eos, q̄ sunt ex domo Nar-
cissi, q̄ sunt in dño. Quis igit̄ nō suspicet, ul' uiolētā (ut aiunt iure con-
sulti) p̄sumptiōe, Narcissus illū nō fuisse fidelē Chr̄i, s; Gētilē aliquē
opulētū & magne familię ciuē Ro. ex cui⁹ domo aliq̄s, q̄ crediderant
in Chr̄m, iusserit saluari ap̄s; Si em̄ fidelis erat Narcissus, cur non
salutabat̄ a Paulo? At ne friuola existimet̄ ista suspitio, adduco sile
ex codē Paulo ad Philippēses dictū. Salutāt (inq̄) uos oēs scti, max-
ime autē qd̄ de Cæsaris domo sunt, utiq; infidelis & paganus erat Cæ-
sar, erāt tamē sancti & fideles de domo eius. Cur igit̄ & hic non li-
ceat suspicari, infidelē fuisse Narcissum illū (quē inter tot saluatos
noluit salutare ap̄s;) ex cuius domo salutabant̄ ij, q̄ erāt in domo.
¶ **Ais** septimo. Adde, Priscilla & Aquila (ut Ambrosij suffragatur
authoritas) non ociose Romam uenerunt. Hoc & nōs dicimus. Po-
terant profecto uenire, præcipue propter Petrum, principē ap̄osto-
lorum, de quo tanta audierant præ ceteris ap̄ostolis, dici in Euanḡ-
gelio, ut & illum audirent, de quo Paulus ipse testabat̄ qd̄ uenerit

Am. de factis
lib. iij. ca. p̄ti.Euse. in hi. ec.
li. vi. ca. xxxij.

I. Tim. v.

Velenus contra
seipsum.Andronic⁹ &
Iulias nobiles
in aplis;Cōtra Narcis-
sum suspicio.

Phi ip. ult.

Gal. I. & r̄.

K z Hierosol. y

Hierosolymā uidere Petrū, Et q̄ Paulo creditū erat Euāgelīū p̄putij
 sicut & Petro circūcisionis. Vides ne igit̄ & hanc allegationē magis
 p̄ nobis, q̄ pro te facere. Q̄ si tāta est ap̄d te (ut merito eē debet) B.
 Ambrosij autoritas in cōiecturis, cur nō credis eidē, nō temuter
 (ut in his) cōiecturāci, sed sēpe ac firmiter affirmāti B. Petrū Romae
 fuisse: ¶ Ais octauo. Ea propter qd̄ opus Roma tūc habuerit Petro
 ueterano & iā uiribus defecto, nō cōiūcio. Scelerate apostata, q̄ urbs
 in orbe terrarū magis habuisset opus Petro q̄ Roma: Adeo ne inuti
 lis tibi uisus est tādē Petrus, ut eo nō habuerit opus maxima Roma:
 Improbissime rhetoricule, ea saltē lege de Ro. urbis magnitudine, q̄
 sub Vespasiano scripsit C. Plynius, de q̄ hęc nouissime addit uerba,
 Nisi q̄ expatiantia (ingr) recta multas addidere urbes in prima res
 gione. Diuidebat̄ aut̄ ipsa in regiones. 14. Et habebat (ut ait Marcel
 linus) Thermas ad modū prouinciarū extructas, tam sane pp̄fosa, ut
 Augustus cū Tyberio filio suo cēsum Romae agitās (ut ait Eusebi⁹
 in Chronicis) inuenerit hoīm nonagies, ter cētena, & 70. milia. Et
 tāta hoīm multitudo, maxima (ne dicā ex oī) parte infidelis, Petro
 nō habuerit opus ad salutē: At Veteranus erat (ings) & uiribus des
 stitutus, sc̄z, portāda erāt ei illic onera, subuectāda plaustra, fabricā
 da arma, & alia id genus faciēda, q̄ sine corporis robore fieri nō p̄nt
 O sulte, ad ista nō egebat Petro Roma, sed ad p̄dicandū, ad plantan
 dū spiritalr, ad opandū in uinea dñi uerbo & exēplo, uirtutibus &
 signis, sicut fecerat antea i minorib⁹ locis, Lyddē, Ioppe, Cesaree &c
 ¶ Ais nono. Nēpe cū habuerit legitimū presbyter. Narcissum &c.
 hoc p̄ter te nemo dicit, Et sup̄ diximus, Narcissum eo tpe aut nō fuis
 ille Romae, aut fuisse infidelē, & dato, q̄ fidelis fuerit & p̄sbyter, dix
 imus ex Cornelio martyre, unū ep̄m & 46. p̄sbyteros Romae fuisse
 Et si fuissent tūc mille ibi p̄sbyteri, nemo sup̄fluous, nemo māssisset in
 tāta multitudo infidelīū cōuertēdorū ociosus aut inutilis.

Blasphemia
in Petrum

Pli. in na. hist.
lib. iij. ca. v

Ad qd̄ opus
erat Petro Ro
mae.

Impudentia
Velent

¶ Ais decimo. Sed hoc citra oēm cōtrouersā ueḡ est, q̄ Romae tūc
 tps nō fuerit. Ad hoc sup̄ satis sup̄q̄ respōsum est, Stulte inferis con
 sequēs sine p̄missis, Pueristr̄ petis principiū, & dicis impudētissime,
 citra oēm cōtrouersā ueḡ eē, de q̄ summa est inter te solū & nos oēs
 cōtrouersā. Et probas indocte, cōtra dialecticā, p̄locū (ut sēpe dixi
 mus) ab autoritate negatiue. Et tñ audes improbissime cōtra nos
 hic gloriari dicēs. Hic tu sunt Romani Sycophantae, nō secus atque
 indocti q̄q̄ cantores. Certe si corādiceres, dignā p̄fecto auditur⁹ eēs
 uel cantilenā uel tussim. Iā pridē sane meritis es, ut pro hac tussi tua
 reddat̄ tibi, siue tussis, siue risus Vestae & Vulcani. Praesupponis em̄
 sup̄bissime, satis te pbasse, usq̄ ad Neroniani impij tpa Petre Romae
 nō fuisse, sed qualiter probaueris, nūc satis constare arbitror.

¶ Persuasio septima.

Q̄to satius esset, te sacras l̄ras nūq̄ legisse, q̄ ipsas sic sp̄ ad prauū sen
 sum re

sum retorquere: Quid em̄ aliud agis, nisi ut ubiq; des scandalum?
 ¶ Ais primo. Huc pducā, qd & ap̄tus ad Galatas narrat. Creditum
 est mihi Euāgelii p̄putij, sicut & Petro circūcisionis. Quasi uero non
 licuerit, uel Petro inter gētes, uel Paulo inter Iudæos euāgelizare.
 Egregie sane acta ap̄tor; legisti, Sed ne prolixius sim, sanā intelligē
 tiā huius allegationis ex Ambro. proferā. Petrū (ingr) solū noiat, &
 sibi cōparat. Quia primatū ipse accepit ad fundādā ecclīā, se q̄q; pa
 ri mō electū, ut primatū habeat in fundādis gentiū ecclēsiis. Ita tñ,
 ut & Petrus gētib; p̄dicaret, si cā fuisset, & Paulus Iudæis. Nā uter
 q; inuenit utrūq; fecisse. ¶ Ais secūdo. Tandē manifestat, quō pact⁹
 fuisset cū Iacobo, Petro, & Iohāne in synodo &c. Ut res clarior fiat,
 uerba ap̄li ppono. Dextras (ingr) dederūt mihi & Barnabæ societa
 tis, ut nos inter gētes, ipsi aut̄ in circūcisione, tñ ut pauper; memo
 res eēim⁹. Hic tu uir bone cōmittis fallaciā cōpōnis, referēshāc uocē
 Tantū, ad priora, cū referri debeat ad posteriora. Similē ponit decisi
 pulā phūs, sub hac rōne, qd unū solū p̄t ferre, p̄t plura ferre. Itē. Qui
 scit Ias hūc didicit eas. Egregiā ȳo laudē ac triūphū reportas si bo
 nos adolecētes & simplicē plebē, eiusmodi fallaciā fucis & p̄stigijs
 circūuenis. Nō est igit̄ sensus hor; uerbor; (quē tu p̄endis) ut Pau
 lus inter gētes, Petrus aut̄ in circūcisione tñ. Sed ut Paulus p̄cipue
 inter gētes euāgelizet, Petrus ȳo inter Iudæos. Tñ ut pauper; sint
 memores. Quid itaq; pauperes Hierosolymis, uēditis rebus oibus
 ex gētib; Et fidelibus (ut hic ait Athanasius) inter gētes minus in
 festi erāt infideles, q̄ fuerāt fidelibus Iudæi in Iudæa. Erāt em̄ (ingr)
 Hierosolymis cōplures credētū, q̄q; bona direpta a p̄fidis Iudæis tu
 erant, ita ut necessarijs ipsis ad uitā carerēt. Q; si Ambrosii, Hieron.
 Athanasii, & August. expōnibus hic nō accēscis, ecce tibi Paulū ad
 Romanos & ad Corin. Probauerūt (ingr) Macedonia & Achaia col
 lationē aliquā facere in paupes sc̄tor; q̄ sunt in Hierusalē. Placuit ei
 eis, & debitores sunt eor;. Nā si spiritaliū eor; p̄ticipes facti sunt gēti
 les, debēt & in carnalibus ministrare eis. Itē. De ministerio, qd̄ fit in
 pro q̄ de uobis glorior apud Macedones, qm̄ & Achaia parata est
 ab anno p̄terito, & uīa æmulatio puocauit plurimos. Q; si Petrus
 & Paulus in synodo (ut ais) Hierosolymitana inierūt pactū eiusmōi
 Cur tu Petrū potius, q̄ Paulū cōtra pactū uenisse arguis? Vbi enim
 scriptū est, Pet; postea p̄putij Euāgelii suscepisse: Quoties aut̄ Pau
 lus post illā synodū p̄dicauit in synagogis: Cur postea circūcidit Ti
 motheū: Cur Thessalonica, ubi erat synagoga Iudæor;, introiuit ad
 eos, & p̄ Sabbata tria disseruit eis de scripturis: Cur deinde Hiero
 solymā rediēs, assumptis q̄tuor uiris, uotū sup se hūcibus, purificat⁹
 cū illis intrauit in tēplū: Cur postremo Romā ueniens, post tertium

Galatas. ij.
 Amb. in eplā
 Pauli ad Gal.
 Gala. ij.
 Fallacia com
 positionis.
 Arist. li. i. Et.
 Act. iij.
 Tñ ut pauper
 rū memores
 essemus.
 Ro. xv.
 ij. Cor. ix.
 Mendaciū Ve
 leni & pacto
 Act. xvi.
 Act. xvij.
 Act. xxi.
 Act. ult.

K 3 diem

diē cōuocauit primos Iudaeorum, dicēs eis. Ego vtrū frēs nihil aduersus plebē faciēs aut morē paternū, uincē ab Hierosolymis, traditū sum in manū Romanorū. Vbi nūc sunt Velene, quae fingis, pacta Petri & Pauli? ¶ Ais tertio. Quinimo, si circūcisionis fuerat ap̄s, quō Romae tot annis, ad Pauli uidemus illac aduētū, cū Iudaeis nihil ei fuerat negotij. Ita tu quodē quis, Nos autē mutuo ex te quīmus. Quis dixit tibi, Petro Romae nihil fuisse negotij cū Iudaeis? Cur antea, impulsore Ch̄so (ut ait Suet.) fuerāt Roma expulsū? Cur adueniētī Paulo (ut ip̄e ex Lucae historia allegas) dixerūt, De secta hac notū est nobis? Videtne igit̄ quod frivole rursus argumēteris negatiue ab autoritate? Quāuis igit̄ scriptū nō sit in sacris l̄ris, quānā fuerit Petro cū Iudaeis negotij Romae, credibile t̄n est ei plurimū, cū illis fuisse ibi, p̄dicādo & laborādo negotij. Et cū Roma fuerit adeo magna, fieri potuit, ut nōnulli Iudaeorū fuerint ibi, quō nūq̄ audierint Petrū. Itē. Fieri potuit, ut h̄g tertio die post Pauli aduētū aderāt, nō uiderint Petrū, aut nō fuerint rūt & recesserūt ex oī natione diuersi, ut cuiq̄ necessariū fuit aut oportunū. Quid itē, si Petr⁹ sub Pauli aduētū fuerit ex aliq̄ cā alibi quō Romae? Quis em̄ scit, ubi sp̄ fuerit p̄ annos. 25. cū nesciam⁹, ubinā fuerit Paul⁹, post primā defensionē suā, p̄ annos multo pauciores?

ff. ad Municipi.
L. Roma. lib.
v. tit. pri.

Caldarost.

Sabel. Ennei.
vij. li. ij.

¶ Ais quārto. Quid ergo Romae, tāto t̄pis interuallo, fecerat Petr⁹, si Iudaeis ea quae a Paulo audierāt noua, & inaudita uidebāt? Forsitan torruerat castaneas, circūferēs eas (ut nūc fit) uicacim, clamitādo Caldarost. Sed nūc & tu nobis. Quid fecit Paulus, post illū suū in urbē aduētū, usq̄ ad horā suae resolutōis? Quid Hierosolymis gloriosa, dei genitrix Maria, post passionē dñi, p̄ annos. 15. Nā. 5. (ut & Sabellicus cōputat) Claudij anno terras primū reliquit. Quid ibidē Jacob⁹ fr̄ dñi p̄ annos. 30. Quid Iohānes Euāgelista Hierosolymis & Ephesi, alijsq̄ in locis p̄ annos a morte Ch̄ri. 64. Cū Ephemerides & Annales earū rerū non extent, quod tu improba interrogatiōe negas quod nescis?

¶ Persuasio octaua.

Haec persuasio tātūde facit, quātū alia. Negat sc̄z inaniter, & garrir frivole, nō aliud afferēs, quā argumētū (tibi usitatissimū) ab autoritate negatiuū. ¶ Ais primo. Iā ad ea usq̄ puenim⁹ t̄pa, quibus Paul⁹ ad Caesarem appellauit. Quō huc usq̄ puenieris, cōstat, nepe p̄ meras inscitias aut fallacias. Quid mirū igit̄, si nihil efficias ulteriori progressu? Multa em̄ falsa p̄supponis. ¶ Ais secūdo. Nec p̄fecto parua hęc erat māsio, ad quā Iudaeorū turbā quōtidie cōfluebāt. Vbi ergo sunt pacta inter Petrū & Paulū, si quōtidie in circūcisionis messen Paul⁹ faece miser? Quid, si & Petr⁹ apud Paulū in illū cōductū aliq̄n uenit? At nō est (ings) scriptū. Quid tūc? Nūquid oīa sunt scripta? Neq̄ em̄ scriptus est, uel Paulū aut Lucā uidisse Mariā, uel ipsam Hierosolymis obiisse atq̄ idē in caelos assumptā eē. Neq̄ itē scriptū est, Iosachim & Annā ei⁹ parētes extitisse, Quis igit̄ neget oīa quae scripta nō sūt? Potuit itē fi

eri, ut Petr⁹ tū alibi fuerit, uel Hierosolymā, aut Antiochiā aut, alio
 ex necessaria cā pfect⁹. ¶ **A**is tertio. Præcipue Galatis pseudoaplos
 retro a Chri fide ac suis rudimētis abeūtib⁹, eplam e Roma scribere
 nō dubitauit, fecit hæc secuta tua assertio, ut plures obiter inspexerim
 cōmētarios, authoresq; pbatos, si q forte assererēt, Paulū e Ro-
 ma Galatis scripsisse, Nullū tñ inter trāscurrēdū repperi, q diceret, Epfa a i Gala
 ubinā Paul⁹ ad Galatas scribēs fuerit, pter unū Athanasiū, cui⁹ hæc rās ab Epheso
 sunt yba in eplæ argumēto. Galatē sunt (ingr) Græci, hi ybū yritatis scripta,
 primū ab aplo acceperūt, s; p⁹ decessū ei⁹ tetati sunt a falsis apls, ut
 in legē & circūcisionē yterēt, Hos apls reuocat ad fidē yritatis, scri-
 bēs eis ab Epheso. Huic ego auctori credo, nō tibi, Tū qa sæpissime
 & antea mēt⁹ es, Tū qa sine oi teste, scriptura & rōne temere id als
 seris Nec aliqd mihi occurrit ex oib⁹ Pauli dictis indicū, q appareat
 ipm e Roma ad Galatas scripsisse. Qd̄ at ex Epheso ad eos scripserit, **Gala, pri.**
 & si mihi satis ac fatis sit autoritas B. Athanasi, tñ & alia sunt cōie-
 cturæ argumēta. Ait ei apls. Miror, q tã cito trāsferimini ab eo, q
 uos uocauit i grām Chri. At mlto tard⁹ fuit Romę Paul⁹ q Ephesi,
 ideo cito illd̄ cōgruēt⁹ referē ad tps, q Ephesi, q̄ q Romę degit apls,
 Adde, q mlto frequēt⁹ fuit Ephesi, abiēs & rediēs, q Romę, Ad hæc
 Ephesus lōge ppingor e Galatię q̄ Roma. Postremo scribit i actibus **Act. xviii**
 aplōr; Lucas, q Paul⁹ a Coritho cū Priscilla & Agla uenit Ephesus
 & ingressus synagogā disputabat cū Iudæis, & pfect⁹ ab Epheso, q̄
 cēdit Cesariā & Antiochiā, & factō ibi aliq̄to tpe, pfect⁹ e pambus
 lās ex ordie Galatiā regionē & Phrygiā, cōfirmās oēs discipulos. Fa
 ctū est at̄ (ingr) cū Apollo cēt Corinthe, ut Paul⁹ pagratis superiorib⁹ **Act. xix.**
 prib⁹, ueniret Ephesum, & iueniret qsdā discipulos, ingressus at̄ sy-
 nagogā, cū fiducia loq̄bat p tres mēses, disputās & suadēs de regno
 dei Cū at̄ qdā iducerēt, & nō crederēt, maledicētes uia dñi corā mul-
 titudie, discedēs ab eis, segregauit discipulos, q̄tidie disputās i schola
 tyrāni cuiusdā. Hoc at̄ factū e p biēniū, ita ut oēs q habitabāt in Asia
 audirēt ybū dñi Iudæi atq; gētiles. Vides igit̄ Velene, q̄to p̄babili⁹
 sit, Paulū ad Galatas ex Epheso, q̄ e Roma eplaz dedisse. Ruit igit̄ s;
 fundamētū tuū oi cū edificio supstructo. Ut hæc scripserā, uidi cōsu-
 lūq; & Erasmi nri editionē, ubi & i argumēto & i fine eplæ, græce q̄
 dē scribit, eplaz illā e Roma eē missam, Ver; ipse Erasim⁹ latine scri-
 bit i argumēto, testari sua argumēta, eplam ad Galatas ab Epheso
 scriptā eē. Vbi at̄ ea argumēta habeāt, nō indicat, Et mihi obiter q̄
 rēti in ei⁹ scolijs, nusq; occurrit. Cæter; q̄cūq; sunt illa, p nobis con-
 tra securitatē tuā non uane pugnabūt, si recte nouimus Erasmus.
 ¶ **A**is q̄to. In q̄ epistola Petri aliq̄t locis meminit & c. Friuola sunt, q̄
 hic dicitis. Si em ex Epheso (ut iā patuit) ad Galatas scripsit Paul⁹, Cur
 Petri noie, q̄ se cū nō erat, saluaret illos Cur diceret Petrū sibi Romę
 collegā eē, cū ipse Paulus nondum fuisset Romæ? Quomō subscri-
 beret Petrus eplæ Pauli, qui tam lōge (interiacētib⁹ maris tractib⁹)

Authoritas
Pauli.
Galat. primo.

Stultæ con-
sequentiæ.

Salutandi
consuetudo

Fphel. vi.

Tædiosus læ-
bor.

Vbiq̄ salutã-
tiũ nũq̄ ap-
ponere nõ est
necesse.

ab eo distabat: Proba primũ, ep̄laꝝ ad Gala. e Roma datã eẽ. Deidẽ ostẽde, Petrũ fuisse tũ simul cũ Paulo. Tercio affer causas cur maiorẽ debuerit Paulus de Petro in ea ep̄la mẽtionẽ facere q̄ fecit. Quõ ei efficacius potuisset Paulus autoritatẽ suã declarare Galatis, q̄ qd̄ ait, Paulus ap̄lus nõ ab hoibus neq̄ p̄ hoĩem, sed p̄ Iesum Chr̄m, & deũ patrẽ. Itẽ. Sed licet nos aut angelus de cœlo, e uãgelizet uobis, p̄terq̄ q̄ euangelizauimus uobis, anathema sit. Itẽ. Notũ em̄ facio uobis fr̄es, euãgelĩũ, qd̄ euãgelizatũ est a me, q̄ nõ est sc̄dm hoĩem. Neq̄ em̄ ego ab hoĩe accepi illud, neq̄ didici, sed p̄ reuelationẽ Ie- su Chr̄i. Et q̄ sequunt̄. ¶ Ais quinto, Cæterũ, neq̄ in ea, quã ad Ephesios Romã scripserat, ep̄la, ullã eius mẽtionẽ facit. Quid tũ? nõ uides itẽ; stolidã tuã cõtra dialecticẽ argumẽtationẽ? Tu ais, Nõ salutat Ephesios Paulus noĩe Petri, ergo Petrũ nõ fuit tũc Romã. Ego si ar- gutia dicã. Nõ salutat eosdẽ noĩe Narcissi, nõ Andronici & Iulij, nõ Priscillã & Aquilã noĩe, nõ alicuius deniq̄; noĩe eorũ, q̄; ingens est in ep̄la ad Romanos Catalogus, Ergo nullũ istorũ fuit Romã. Vides ne q̄ stultã sint oẽs tuã cõsequentiã? Sed addis hic quẽdã p̄textũ, di- cens Pauli sp̄ alias fuisse cõsuetudinẽ, ut collegã suorũ noĩe, i Chr̄; credẽtes salutarẽt. Primũ, nõ dicis uerũ. Inspice cãm ep̄lam ad Galãtas itẽ ambas ad Thessalonicẽs. Itẽ, priorẽ ad; Timotheũ. In his oĩbus cessat illa aliorũ noĩe salutatio. Cur tu igit̄ dicis, alias sp̄ ita cõsueuissẽ se Paulũ? Deinde, Et si alias sp̄ ita cõsueuisset (qd̄ nõ est uerũ) Paulus noĩatim recẽtere salutãtiũ catalogũ, in ep̄la tũ ad Ephesios optimo iure omisisset. Quid itã; q̄ circa finẽ subiungit. Vt aut̄ & uos sciatis, q̄ circa me sunt, qd̄ agã, oĩa uobis nota faciet Tythicus, charissimus frater, & fidelis minister in dño. Quẽ misi ad uos in hoc ip̄m, ut cõ- gnoscatis q̄ circa nos sunt, & cõsoleã corda uãra. Quid igit̄ opus fu- isset, salutãtiũ noĩa l̄ris inscribi, cũ possent cõmodius ore Tythici p̄- ferri? Qd̄ si tu nobis dixeris, qd̄ nã retulerit Ephesius Tythicus, tunc & nos dicemus tibi, q̄ nã cũ Paulo fuerint tũc Romã. Poruit adesse Petrus. Potuit & nõ adesse tũc, euocatus forsitan eo tpe, q̄ Paulũ ad Ephesios scripsit, in aliũ locũ, Quis scit? Stultissime igit̄ ex ijs colligis, Petrũ Romã nũq̄ fuisse.

¶ Persuasio nona.

Sis farina est & ista persuasio cũ superioribus. Quid aut̄ sibi uolũt tot p̄ sex aut octo psuasionẽs, crocitarus coruini, upupina cãtilena tam crebro repetẽtes, nõ salutat, nõ salutat: Quis nõ summo afficiãt tã- dio, ad idẽ argumẽtãdi genus, idq̄; pessimũ ac maxime puerile & ri- diculũ, toties rñdere? Certe nisi iã ultra mediũ rñsõis, p̄gressus eẽm oĩa lubẽtius proijcerẽ & mea & tua ista, ul̄ in aquã, ul̄ in ignẽ, ut ab hac molestia liberarer, q̄ d. utius excruciar i ad nausẽ usq̄; tãnsul- sis tuis argutijs. ¶ Ais primo. Indicio sunt, Petrũ tpe Pauli Romẽ nõ fuisse, & l̄rã, q̄s p̄ Epaphroditũ ad Philippẽses dederat ap̄lus, in qb̄ multorũ

multorū eos admonet &c. Quid audio Velener? Ergo ubicūq; multorū admonuit aliq; Paulus, debuerat adesse ei Petrus, de q̄ in ep̄la mentionē faceret. In q̄ aut ep̄la nō admonet multorū: Quid obsecro phantasticis h̄mōi cōceptib; pferri queat stolidi? Ceteri p se se satis habuerūt in ep̄lis suis auctoritatis, ut Jacobus, Iohānes, Dionysius, Ignatius, Clemēs, Polycarpus, Sother, Hirenæus, Cyprianus & id gen; ceteri. Vnus Paulus, q̄ nō ab hoibus neq; p hoiem, sed p Iesum Ch̄m & deū patrē ap̄s erat, neq; ab hoie Euāgelium acceperat aut didicerat, sed p reuelationē Iesu Ch̄i, atq; plus oibus laborauerat, & in tertium fuerat raptus cœlū, tā uilis & leuis auctoritatis tibi in suis uidet ep̄istolis, ut nisi subscribat ei Petrus, aut nisi salutantiū farraginē apponatur, cōtra ep̄las suas legē fecisse putet. ¶ Ais igit secūdo. Res profecto miraculo digna, si Petrus tūc Romæ fuerat, quæ ad modū multis iā annis inibi agere debuerat, quō Ch̄i nomē tā moleste a Paulo Roma audierit. Hui q̄ grāde miraculū, scz, una casa, uillave aut un; pagus, oppidulūve aut castrū erat Roma. Vbi oēs incolæ statim audierunt & intellexerūt, qd de Ch̄o p̄dicauerit Petrus añ aduētū Pauli. Tanq̄ uero post aduētū & p̄dicationē Pauli Roma nūq̄ moleste audierit nomē Ch̄i. Nō sub Domitiano Vespasiani filio, nō sub Traiano nō sub Antonino, Seuero, Decio, Diocletiano &c. Quis igit ad t̄tas infanias absq; t̄dio r̄ndeat? ¶ Ais tertio. Nū uero ociosus tot annis illic delituerat, & Ch̄i occulta uerat fidē Petrus, timēs, ne in eū uisisset tyrānus: R̄ndeo. Minime profecto delituit fidelissima illa ecclesia lucerna, sup̄ montē posita. Nec timuit fortissimus ch̄ian; militiæ dux & antesignanus ullius tyranni, regis uel principis sauciā, post acceptū sp̄m sctm, Tu uero uir impie sup̄ dicebas nō habuisse Romā, q̄ t̄pe ad Romanos e Corintho scripserat Paulus, opus Petro, Veterano & iā uiribus defecto, cū h̄buerit Narcissum, Andronicū, & Iuliā, Aquilā & Priscillā. Nūc igit & tu r̄nde nobis, q̄ miraculo Ch̄i nomē tā moleste a Paulo Roma audierit, cū r̄ati antea fuerit ibi Euāgelij, & p̄dicatores, & cooperatores. An nō plus & in pluribus locis p̄dicare potuerūt tot excellētes fide & doctrina uiri, q̄ unus Petrus? Dic igit, qd est, q̄ tā male postea de noie Ch̄i audiuit Romæ Paulus: Nū oēs illi delituerūt? R̄nde igit ipse interrogationi tuæ maliciosissimæ. ¶ Ais q̄rto. Nā si annuatim Euāgelium Romæ p̄dicauerat Petrus, ea res nō debuit esse Paulo timori, si qdē Roma tot iā annis antea Ch̄m patiētissime a Petro audierit. Heu me miser, qd ad tantas uelanias toto die r̄ndere, ex semel suscepto negocio, cogor. Dic q̄so, nō fuerat usq; ad Diocletianū Romæ pluribus iā seculis, p̄dicatū annuatim Euāgelium? Cur ergo Marcellinus papa, r̄ato superatus est timore, ut id olis sacrificauerit, anteq̄ secundaria cōfessione uenerit sua sp̄ote ad martyriū? Quis aut dicit p̄ter te Romā patiēter (nē dicā, ut tu, patiētissime) a Petro Ch̄m audisse? Vbi est obsecro &

L

Galat primo,
I. Cor. xv.
ij. Cor. xij

Soluta admira-
ratio.

Nō delituit
Petrus nec timuit.

Platy. in uita
Marcelli. pp.

frons &

Petrus & Paulus
1º uno die pas-
si sunt,

Non formida-
bat Paulus
Philipp. primo.

Vñ ubiq; ar-
gumētū Vele.
Nō salutat.

Rom. xvi

Hic soli sunt ad-
iutores mei.
36.

frons & mens, imo & aures & oculi tui: Si patiēssime audiuit, cui interfecit postea tot Chrii p̄dicatores & martyres? ¶ Ais qnto. Imo quantūcūq; tumultuāte Roma, tyrānus ad vindictā irritaret, in Petri primitus resūltaſſet hęc iniuria, ut pote q; caput eius nego.ij fuz it. Dic tu igit̄ Vlene, in quē primitus resūltauerit p̄secutionis iniuria, deinde r̄ndebimus tibi. Nunqđ añ Petri occisus est Paulus: Cur pleriq; tuorū, Petri multo añ Paulū passum fuisse ferūt? Nos qđem eodē die utrūq; ap̄forē, Nerone authore & p̄secutore, interemptum credimus, Nihilominus fieri potuit, ut in ea p̄secutione plurimi añ plurimi itē post ap̄los martyriū subierint. Quis pro certo affirmet, qđ in historiā certā nō est relatū. ¶ Ais sexto. Ecqđ igit̄ formidarat Paulus, ne faba hęc in suo (qđ d̄r) cadereſ capite, nō uideo. Quis d̄t hic formidasse Paulū? An nō dicit in primo eius d̄e epl̄e capite, Scđm expectationē & sp̄em meā, qđ in nullo cōfundar: Itē, in oī fiducia, sicut sp̄ & nūc, magnificabit̄ Chrii in corpe meo, siue p̄ uitā, siue per mortē: Itē, Mihi ei uiuere Chrii est, & mori lucrū? Quid obsecro formidat, hic Paulus: O linguā blasphemissimā. ¶ Ais septio. Ad hęc in fine eius d̄e epl̄e subdit. Salutāt uos oēs s̄ti, maxie v̄o qđ de Cæsaris aula sunt, maxie p̄sus dicere debuit, Petrus, oīm n̄m ueluti qđā añs gnanus. Tu ne uir irreligiose & inepte, dicas Paulo, quō debuerit loq̄: Cur tu hic dicis, de Cæsaris aula, cū p̄batissimi qđq; autores i trās latione, & antiq; & noua dicūt de Cæsaris domo? Nūc aulae Cæsaris potius, qđ domui ei⁹ inerāt s̄ti & milites Chrii: Neq; ueſt̄ est, qđ debuerit dicere, Maxie v̄o Petr⁹, qđ nescit̄ an eo die, qđ hęc epl̄az Paul⁹ scripsit, Petr⁹ in urbe fuit nec ne, Etsi fuisset, qđ p̄ certo affirmet, eū illa hora fuisse ap̄d Paulū, ut suo noīe Philippenses salutaris iuberet? Videſne igit̄, qđ ineptū sit cuculinū cāticū tuū, Nō salutat, nō salutat: ¶ Persuasio decima.

Cantat & hęc upupa, Nō salutat, nō salutat. Egregi⁹ nimis rhetor, qđ tāta v̄borū ingluuie pro mltis p̄suasionib⁹ uno uti argumēto, & eo qđ d̄e iēptissimo, & cōtra prima dialectices rudimēta debilitato. ¶ Ais primo. Colossensib⁹ p̄ Tythicū & Onesimū scribēs Paulus in recessū epl̄ae addit, Salutāt uos Aristarchus &c. Ecce qđ nō salutat illos & Petr⁹, ideo itē cōcludis, Petri Romae nō fuisse. Sed neq; Narcissus eos salutat, neq; itē Andronicus, Cur ergo hos por⁹, qđ Petri Romē tū fuisse existimas? An v̄o & hos nunc abnegas? forte & ipsi sunt tibi desultores Pauli. ¶ Ais scđo. Vide quō oēs noīatim enumerat, qđ tūc ei aderāt, & coopatores ei⁹ erāt in regno dei. Ita ne oēs nominatim enūerat: Vbi ergo māsit tu⁹ Narcissus? ubi Andronic⁹ & Iulias, nobiles in ap̄ls: ubi Ephener⁹, dilect⁹ Pauli, & primitiu⁹? Aſs̄e in Chro Iesu: ubi deniq; uniuers⁹, qđs antea p̄ epl̄az salutauerat & p̄conijs uarijs adornauerat ap̄ls: ¶ Ais tertio. Quas ob res Paul⁹ d̄t qđ soli sunt adiutores mei in regno dei. Quid ergo Petr⁹? Nūqđ tāq; Veteranus.

Veteranus quidam ac emerit⁹ miles, in oculis tunc se recepat, ut non pro sua In psua. vi.
 uirili euangelicas adiuuaret pres⁹: Rñdeo. Non nra, sed tua, uir blasphemie,
 sunt ista uerba. Quid opus Roma tunc habuerit Petro, Veterano,
 & iam uiribus defecto, non coniecio. Sed uideam⁹, quod egregie opitulenti im
 pietati tuæ uerba apostoli, nisi soli sunt adiutores mei in regno dei. Primus, quod
 sunt nisi soli: Nonne hi tres, Aristarchus, Marcus, & Iesus: Quid ergo se
 cit Epaphras: quod Lucas charissimus: quod Demas: Receperant ne isti sese
 in oculis: nonne adiuuabant partes euangelicas: Nonne fateris ipse Lucam fuisse
 esse inuidiu uerba apostoli comiter: Sed & Paulus ubique melius dat Lucam, quod
 Demas testimoniu, Ita enim ait in secunda ad Timotheum, epistola. Festina ad me
 uenire cito. Demas enim me reliquit, diligens hoc seculum, & abiit Thessalonica,
 lonica, Crescens in Galatia, Titus in Dalmatia, Lucas est mecum solus
 Q. si nuda (ut soles) uerba sequeris, Lucam quod non sepe astitisse Paulo fate
 beris. Ita enim paulo inferius subiungitur idem apostolus. In prima mea defensionis
 one nemo mihi affuit, sed omnes me dereliquerunt, non illis impute, Dominus
 autem mihi astitit, & confortauit me. Quo autem debeant hominibus dicta Pauli
 intelligi, non est presentis disputatio, extant cometerant authoris scripturae, phati
 eos consule, ne sepe ita delires in cortice litterarum tuarum prudentiam innites. Quod autem
 hic dicitur de tribus, nisi soli sunt adiutores mei in regno dei, Non plura contra Pe
 trum, quod contra Narcissum facit, quia de neutro sit mentio, Q. si rigore sequi
 ris uerborum, Lucam quod rapies in oculis, Quinimo & omnes apostolos, si cum
 70 discipulis & innumeros alios fratres & sanctos. Paulus enim de tribus hic
 dicit, nisi soli sunt adiutores mei in regno dei. Nunquid uero solus Romae
 erat regnum dei: An uero multa erant regna dei: Nunquid in uno milita
 bat Paulus, in alio Thomas, in alio iudeus Andreas & Bartholomaeus:
 Quo autem debeant hominibus locutiones scripturarum intelligi, pulcherrimis
 regulis & considerationibus declarat Iohannes Gerson. De his autem uerbis
 Pauli sufficiat nunc expositio Ambrosiana. Q. hi soli ex circuncisione
 adiutorio fuerunt ei, assentiētes & principes in iudea eius, ut iam circuncidi ulte
 rius non debere predicarent. Ideo principes illos dicit suos in regno dei,
 Circuncidēdum autem esse, & gabbata, & Neomenias seruandas predicare, non
 spiritale est, sed terrenum. Et tunc de hisce uerbis Pauli. ¶ Ais. 4. Proin non
 re habuit tunc Roma Petre, Nego consequentiam rhetor improbissime, tu
 quia uerba Pauli pessime intelligis, ut dictum est, tunc quia tanta erat Roma, ut
 uel sexcenti Petri & Pauli copiosam habuissent ad messem domini segetem
 Neque erant tunc temporis Romae christianorum templa, ut nunc. Vbi licuisset quatuor
 aut quinque milibus hominum si uno in loco predicare uerbum dei, quod certe in the
 atro aut in foro aut in circo fieri, neque congruebat, neque permittebatur. Po
 terat igitur una in domo, aut uno in loco predicare Paulus, in alio Petrus in a
 lio iudeus Andronicus, & in alio alio. Nam si ter sexcenti affuissent, facile repis
 sent laboris materia.

¶ Persuasio undecima.

Et quod hic habes, magne rhetor, nisi quod non salutat Petrus in epistola Pauli:
 Nunquid uero in ea salutat quempiam episcopus tuus Narcissus: Quid autem
 fuerat

L z

Colof. iij.

¶ Timo. iij.

Colof. iij.

Ambro. i. epi.
 Paul. ad Col.

In domibus
 discauerunt Ro
 me primi chri
 stiani.

fuerat Petro negocij cū Philemone, ut necessario eū saluaret in ep̄la Pauli: Quid, si in alia fuerit domo, forte & in alia platea & regione urbis, Petrus, q̄ Paulus, q̄n scripta est illa ep̄la: Quid, si Paulus nihil de illo ep̄stolio familiari dixerit Petro, q̄n illud scripsit: Quid itē, si Petrus tū euocatus, ex cā aliq̄ necessaria, fuerit in confinibus, oppi dove propinq̄, q̄n Philemoni scripsit Paulus: Quæ em̄ erat res tā ardua illius ep̄la, ut sine Petri aut subscriptione aut salutatione transmissi nō potuerit? Tu tñ ex stultissimo hoc tuo argumētandi gñe (negatiuo sc̄z ab auctoritate) gr̄adifona inflatus bucca, exclamas hæc uerba, Proh pudet me tor̄culos, q̄bus Paulinæ l̄ræ, tuncis corrosc̄ situ ac pedore sc̄data, intra angulos delituerāt, passimq̄ ab oib̄ negligebant. O egregiū uentris crepitū, q̄ tā probe peccat oēs eccl̄æ doctores, sc̄z, incognitæ fuerūt l̄ræ Paulinæ Ignatio, Tertulliano, Origeni, Cyp. Athana. Amb. Hieronymo, Aug. & id genus reliquis oibus, q̄ affirmauerūt B. Petrū Romæ fuisse. Vnus nūc tandē surrexit propheta nouus, q̄ solus adeo multa Pauli loca uidet uel aptissimē me dicere, q̄ nunq̄ fuerit Romæ Petrus. Hic uero maxie. Quid itaq̄ Philemonē nō salutat Petrus, in ep̄la Pauli. Quid ego ad impudētiam usq̄ adeo uelānā hic respōdeā. Vt nā obtegere mihi liceret hunc Germaniæ pudorē, ne uiderēt & riderēt reliquæ nationes

¶ Peruasio duodecima.

Crepitus Veneni,

An Paul⁹ p̄
decēniū relapsus
sit in uincula.
Ioseph⁹ de bello
Iu. li. ij. c. x.
Act. xxiiij.

Act. xxv.

Act. xxvi.

Act. xxvij.

Act. xxviiij.

Quid sibi uult tā lōga Neronis historia: Dic primū, q̄to anno Neronis Romā uenerit Paulus, q̄to deinde dimissus, q̄to deniq̄ reuersus sit. At si hæc certa nō sunt tibi, q̄ q̄so temeritate dicis tā secure, q̄ p̄ decēniū iter Paul⁹ in uincula relapsus sit: Certe si Ioseph⁹ de bello Iudaico, & Lucā in actib⁹ ap̄lōz p̄seculatoris inspexeris, haud ita facile pronūciabis. Iosephus p̄fecto ait. Reliq̄ Iudææ (q̄ sc̄z regno Agrippæ nō erant subiecta) Felici p̄curāda dedit Nero. Felix at̄ (teste Luca) biennio expleto, successorē accepit Portiū Festū. Q̄z diu at̄ māserit sub Festo Paulus Cæsareæ, nō satis cōstat. Multos tñ dies cōmemorat Lucas, p̄ q̄s Festus iā ascēdit Hierosolymā, iā Cæsareā reuersus, seder pro tribunali, in cā Pauli & Iudæoz, interposita at̄ appellatione a Paulo, cū dies aliq̄ transacti eēt, uenit Cæsareā Agrippa rex, ad salutādū Festū. Cūq̄ dies plures ibi moraret, Festus regi indicauit de Paulo. Inde pulcherrima est illa Pauli corā Agrippa rege orō. Quātū uero t̄pis insumpserit Pauli a Cæsareā ad urbē Romā nauigatio, q̄s facile definiat: Certe nō breui t̄pe facta est toties mutatio nauii, toties statio, iā cōtrarij uētī, iā tēpestas hinc inde nauē iactitans, mō ad Syrtes, mō in Adriā, deniq̄ & naufragiū, & insulare naufragoz hospitiiū, tēpusq̄ hyemādi. Post tres em̄ mēses inde nauigauerūt, & diebus aliq̄ manserūt Syraculis, Rhegij, atq̄ Puteolis, priusq̄ Romā puenirē. Romæ aut̄ māsit Paulus biennio toto in suo cōductu, docēs cū oi fiducia, sine prohibitiōe. Nūc cōputa, si uis, ista

uis, ista tpa, & procul dubio inuenies in eis annos Neronis. s. nēpe
 bienniū Felicis in Iudæa, bienniū Pauli Romæ, mora itē Pauli Ca
 sareæ, tēpusq; nauigādi & hyemādi naufragijq; utiq; poterūt apud
 recte cōsiderātes annū cōstituere. Quō igit dicis Paulū post decen
 niū itē in uincula relapsū eē, Nerone iā tyrāno, nō impatore ex
 istēte? Certe qnq; & decē nō faciūt. 13. aut. 14. sed. 15. Quis autē dī Ne
 ronē. 15. ānis impasse? uariāt qdē autores, nemo tñ ei. 15. annos attris
 buit. Probatissimi autē historici dāt ei, aliq; annos. 14. aliq; minus. Iosep. Iosep. de bel.
 phus em̄ ait, Nero pemptus est, cū p annos. 13. & dies. 2. imperasset. Iu li. v. ca. xi.
 Quis deinde dixit tibi, q; Paulus ultimo primū anno Neronis relapsus
 sit in uincula? Inspice q̄so uerba tua diligētius, Ais em̄, Hic igit bīpi. Velen.
 Neronē loqris, pro sua erga oēs bñu olētia, Paulū tūc tps dimisit
 berz. Reliqs autē nouē impj sui annis, in oēm luxū, turpitudinē, trucu
 lentiā se effudit. Quō igit subiūgis, s̄uēte iā Nerone, post decēniū
 itē Paulus in uincula relapsus est? Quid stultius, q; Neroni nouē tā
 tūmō annos a dimissione Pauli, reliqs facere, Paulo autē decē intes
 gros (ais em̄ p^o decēniū) ānos dare, ut sub Nerone i uincula ē relapsus
 illius autē dicti, in eplā. 2. ad Timo. In prima mea defensione nemo
 mihi astitit, sed oēs me dereliquerūt, haud una est expositio, Ambro
 sius em̄ p defensionē hic pressurā & tribulationē intelligit. Athana. Varia expō
 sius & Chryso. illud tps intelligūt, q; primū cōstitutus fuit Paulus co sione Pauli.
 rā Nerone. Nemo fideles, q; Paulū solū dereliq̄rant, tā grauius, ut tu
 facis, inculcat. Oēs em̄ dicūt, id factū eē timore, nō malicia, nō phāia.
 Vñ & ap̄s ipse subiūgit, nō illis imputei. Q; iūt q̄ris, ubi tūc Petr^o
 fuisse cēlendus sit. Rñdeo, nō temere (ut tu s̄pissime facis) definio,
 q; nescio, Dic tu, si potes, ubi tūc fuerit, cū hoc nusq; sit scriptum.
 Qd autē subiūgis, Romæ reuera nō fuit, alioq; Paulo causam pro cas
 pite apud Neronis tribunalia poranti, & sese defendēti, eū nō adfus
 isse, iniquū prorsus fuisse. Rñdeo, Nequaq; fuisse iniquū, Petrum eo
 tpe, & Romæ fuisse, & Paulo corā Nerone nō astitisse. Primū, q; &
 Petrus adhuc hō erat mortalis, q; naturalr timebat mortē, nā dñs ip
 se pdixerat ei, Cū senueris, extēdes manus tuas, & alius te cinget, &
 ducet q; tu nō uis. Poterat igit & Petrus, sicut ceteri, naturali mor
 tis & tormētōz timore, latitare tūc & fugere Neronis aspectū. De
 inde, nō tenebat Petrus spōte obuiā ire lætho manibusq; hostium.
 Tertio, nihil profuisset Paulo apud Neronē Petri p̄sentia. Quātū eī
 ad causæ defensionē p̄nebar, Paulus p sese & eloquētissim^o erat &
 oī prudētia instruatissimus, nō igit egebat Petri patrocinio. Quātū
 uero ad intercessionē aut uim attinet, paup & despectus fuisse apd
 Neronē Petrus, habitu Iudæus, religione chrīanus, natione Galilæus
 paup, sine p̄cioso uestitu, sine domo, sine familia, nō ciuis Ro, nō mu
 niceps, nō aulicus, nō p̄ses aut p̄fectus, nullo mundi honore aut di
 gnitate cōspiciuus, Ad qd igit astitisset Paulo apud Neronē, cum in
 L 3 nullo

ij. Timo. iij.
 Varia expō
 de prima dese
 sione Pauli.

Iohan. ult.

nullo potuisset eū ibi iuuare? Quarto, magis posset uideri iniquū, si Petrus absq; necessitate, sponte adijisset cū Paulo mortis periculū a Neronis tribunalia, quali appeteret mortē, ut sic ecclia lummis duobus uerticibus, pastoribusq; uno tpe, priusq; esset necessariū, priuaret. Nōne iustius cogitare poterat, Melius est altero, q̄ utroq; p̄sente orbari pupillos ecclia. Si forte Paulus, q̄ certe nō sponte, sed uinct⁹ ad hanc necessitatē uenit, e medio sublatus fuerit, nō cōuenit, ut ego sponte & sine oī utilitate (cū opē illi nullā prorsus apud Neronē ferere queā) in idē periculū me dedā. Ne Chr̄s, q̄ mihi maxime oues suas cōmisit, puniat me, uelut ouīū suarū delictorē. Quinto, Noluisset Paulus ipse astuisse sibi tūc Petrū, Quid ita? q̄ sciebat illū & eccliaē esse adhuc necessariū, & sibi apud Neronē inutilē. Imo & nociuū, q̄ minime grata fuisset Neroni p̄sētia Petri, quē iā pridē oderat propter Symonē magū (ut refert Egesipp⁹) publice cōuictū ab eo & cōfutum, cū fuisset Neroni charissimus, facile p̄fecto foret, multo plures adducere rationes, nisi uiranda esset prolixitas

¶ Persuasio tredecima.

Hic q̄q; rursus negatiue arguis ab autoritate Quis igit̄ nō afficiat te dīo, toties rīdere ad unū idēq; argumētand' genus adeo ineprum?

¶ Ais primo. Notū est Lucā, induuissimū toti⁹ pegrinatōis Pauline fuisse sociū. Quō ergo iā p̄xime sup̄ dixit Paul⁹. In prima defēsiōe mea nemo mihi astitit, sed oēs me dereliq̄runt? Tu y o hic dicis. Nā cū Cēs etiā a Paulo defecerint, hic sol⁹ nūq̄ ei nō adhærebat, nō minis, nō uinculis, nō sexcētis p̄secutionib⁹ p̄terit⁹. Si ita est, cur Paulus afficit eū iniuria dicēs, Nemo mihi astitit, Oēs me dereliq̄runt? Nihil sane derogo meritis Lucæ, Fuit tñ & ipse hō, & potuit in piculo & p̄secutione, naturali mortis metu, interdū paulisp̄ fugere, p̄sertim ubi nō poterat iuuare. Neq; satis certū est, an p̄ oēm pegrinatōis onē fuerit sp̄ cū Paulo. Vbi em̄ scriptū est, qd fuerit cū eo & Barnabā in Cypro: Vbi in Pamphiliā: ubi in Lycaonia: ubi in Arabia.

¶ Ais secūdo. Nullā tñ alicubi mentionē de Petro facit. An uel alio quo Paulū aliqñ dignatus fuisset toto hoc biennio, uel quid rerum Petrus Romæ fecerit interim, dū Paulus uerbū dei ardentissime illic tum deprædicasset. Iam; sapissime responsū est. Nō oīa scripta sit Lucas, An non infinito plura, & dixit, & fecit Paulus, q̄ sint ea, q̄ Lucas cōmemorat? An non dignæ uidebantur Pauli epistolæ, ut de ipsis fieret mentio in historia, ubi saltem & quando & quam ob causam fuerint scriptæ? Quid an societatem Barnabæ fecit Paulus Tharsis? Quid dixerit Antiochia toto deinceps anno? Quid postea dixit Hierosolymis, quando ipse simul cū Barrabā ex Antiochia fratribus in Iudæa elemosynas attulerunt? Cur non scripsit saluberrimos eius sermones, quos postea Corinthi habuit per annum & sex menses? An uero nō plura dixit & fecit Ephesi per biennū, in scho-

la tyrāni

Lib. iij. histo.

ñ. Timo. iij.
Lucas nō ubi
q̄ affuit Paul⁹
lo.

Nō oīa scrip-
sit Lucas in
actibus
Act. xi.

Act. xvij.

la tyranni cuiusdā quotidie disputans, q̄ Lucas narrat: Quid mirum igit, si & ea omisit, q̄ Petrus cū Paulo Romę colloquitur est & fecit: ¶ **Ais tertio.** Qui usq̄ adeo Pauli studiosus fuerat, ut quicquid has **Mfca de Pauli** tenus de eo cōpererat, cuncta in suā historiā diligentissime conges- **lo Lucas omi** serit. Iam diximus, Lucā nō cuncta, quæ de Paulo cōpererat ī histo- **lit.** riam retulisse. An uero non cōpererat, eū post conuersionē abisse in Arabiam? Cur igit̄ totius illius triennij & aliquot item annorū des- incept̄ historiam, dicta q̄, & facta Pauli omisit? Cur non prosequus- tus est gesta Pauli usq̄ ad eius mortē? Cur non expressit, ubinam fu- erit, quidve egerit a biennio illo, quod Romę peregrit, usq̄ ad eius passionē? Cur passionē tanti apostoli non adiunxit, cum multo mi- nora narrauisset antea? Tu ne homo improbissime, cinis & lutū, les- gem & scribendi & loquendi dabis spiritui sancto, cuius instinctu Lucas, & Euangelium & actus apostolorum perscripsit?

¶ **Ais quarto.** At quid hoc? Nonne non solū apocryphum, sed plus **Blasphemia** q̄ falsissimum erit, Petrum Romā secundo Claudij anno uenisse ibiq̄ **in Petrum** uiginti quinq̄ annis episcopatū tenuisse, cuius Lucas in tam præstā- tissima diligentissima q̄ historia nullā mentionē facit? O scelus, non tis- mes, ne coelitus tanta in B. Petrum blasphemā tua uindice? Quid est (quæso) plus q̄ falsissimum? Cur dicis Apocryphum, quod orbis terrarū uno ore per tot sæcula confitetur? Cur autē id tibi falsum ui- detur? quia nullam eius mentionē facit? Lucas (inquis) in historia, er- go ne plus q̄ falsissimum est Paulū gladio occubuisse? Petrū in cruz- cem sublatum? dei genitricem in coelos assumptam? Andream cruz- cifixum? Quid em̄ de his scripsit Lucas in diligentissima illa historia? Cum tamen tēporibus eius omnia ista sint facta? O sceleratum rhe- torem, qui ex dialectices ignorantia superba præsumptione in tam- impios delabitur errores.

¶ **Peruasio quartadecima.**

Neq̄ hic aliud agis, q̄ q̄ negatiue iterū nugaris ab autoritate, non tñ ex Luca, sed cuculino cantu rursus ex Paulo, Quia nō salutat, non **Cuculin⁹ can-** alloquitur, non uisitat Paulum Petrus, At unde scis? quia nō est (in- **tus Veleni** quis) scriptum, Ergo Christus ab anno ætatis. 12. usq̄ ad annū. xxx. nunq̄ uidit, nunq̄ salutauit, nunq̄ alloquutus est matrē suā? Vbi tē- hoc est scriptū? O nebulo pfidissime, quando tandē respisces? Id cer- te citissime facies, si semel modo legas Petrum Hispanum.

¶ **Ais primo.** Manifestissimū iā esse, circiter 27. annū ab ascensione dñi, Petrū Romę nondū fuisse, Nunc ostendendū esse, neq̄. 37. anno eum illic fuisse. Primum, satis ostensum esse arbitror, te adhuc nihil ostendisse. Deinde satis ostensum esse putamus ex. 18. demonstratio- nibus, falsissimas esse has nugas tuas. Tertio, nō plus ostēdis de. 37. anno, q̄ fecisti de. 27. Eadem est enim utrobicq̄ cantilena, Non dicit non scribit, non salutat, non astat.

¶ **Ais scdo,**

Paulus a Nerone dimissus iter adornaerat, peractis autem ibi decem annis, rursum ad Nerone nis manus deuenit. Primū Nō elapsus est Paulus, sed libere dimissus Nā iuxta Lucae historiam, toto biennio in cōductu suo suscipiebat oēs q̄ ingredi bāt ad eū, & p̄dicabat cū oī fiducia sine prohibitione, Et uerba ipsius ad Timotheū sunt. Dñs aut̄ mihi astitit, & confortauit me, & liberatus sum de ore leonis, Liberauit me dñs ab oī ope malo, Deinde, Nondū satis certū est, Paulū, ex illa dimissione in Hispaniā abiisse. Scimus quidē, eius illū propositi fuisse, dū scriberet ad Romanos, An uero ita factū sit, nescimus, sacra historia silet, tacēt historici antiqui, doctores ad dubitant. Ego profecto, q̄to magis cōsidero, t̄to plus dubito, Nō em̄ sp̄ habuit propositi exequēdi, oportitū Paulus rinthios scripsit. Ait em̄ ad Ro. Nolo aut̄ uos ignorare fratres, q̄a saepe proposui uenire ad uos, & prohibitus sum usq̄ adhuc. Et ad Cor. primō. Et hac cōfidentia uolui prius uenire ad uos, ut secundā grām haberetis, & p̄ uos trāsire in Macedonia, & iterā a Macedonia uenire ad uos, & a uob̄ deduci in Iudēā. Cū ergo h̄ (ingr) uoluissē, nūq̄d leuitate usus sum? Aut q̄ cogito sc̄d̄z carnē, ut sit ap̄d me est & non? Et post pauca. Ego aut̄ testē (ingr) deū inuoco in animā meā, q̄a parcēs uobis, nō ueni ultra Corinthū. Vides igit̄ propositū Pauli aliq̄n ex cā q̄t necessitate supueniente ipeditū fuisse. Potuit itaq̄ & ab Hispania, nouis emergētibus causis, prohiberi. Certe quisq̄s posteriorē eius ad Timotheū ep̄lam, trutinatus p̄penderit, haud leuibus cōiecturis poterit estimare, Paulū post primā suā defensionē rediisse potius in partes Oriētis, q̄ q̄ abierit e Roma in partes Occidētis. Primū, q̄a ait, desiderās te uidere, Memor lachrymarū tuarū, ut gaudio implear. Deinde. Scis em̄ hoc (ingr) q̄ auersi sunt a me oēs q̄ in Asia sunt, ex q̄bus est Philet⁹ & Hermogenes. In priori aut̄ ep̄la, alios cōmemorat, Hymenæū & Alexandrū, q̄ circa fidē naufragauerūt, q̄s & Sathanæ tradidit. Tertio, q̄a de Onesiforo ait, Cū Romā uenisset sollicitē me q̄sūt & inuenit, Det illi dñs inuenire misericōdiā a deo in illa die. Et q̄ta Ephesi ministrāuit mihi, tu melius nosti. Quarto, q̄a ait Demas me reliq̄t, diligēs hoc seculū, & abiit Thessalonicā. De q̄ prius us, si s̄r ex urbe p̄ Tychicū scripsit Colossensibus, Salutā uos Lucas medicus charissimus & Demas. Quinto, q̄a ait, Penulam, quam reliqui Troade apud Carpū, ueniēs affer tecū & libros, maxime aut̄ mēbranas. Nō est adeo uerisile, q̄ ista aut tot annis reliq̄rit, aut post tot annos (nēpe duos Romæ & decē, ut ais, in Hispaniam) repetierit primū. Sexto, q̄a ait, Erustus remansit Corinthi, Trophinū aut̄ reliq̄ infirmū Miletī. Hæc me profecto uehemētē suspēdunt, dubiumq̄ reddunt Nihil hic tñ affirmo, q̄a nō satis cōstat, ubinā fuerit Paulus, post illud Romæ pactū bienniū, usq̄ ad ultimū annum Neronis. Et nisi ues

Act. xvij.

ij. Timo. 4.

Ro. xv.

Nō sp̄ affecur

tus est ai ppo

sitū Paulus

Ro. primō.

ij. Cor. primō

Cōiecturæ q̄

redierit Paul⁹

in orientem

ij. Timo. pri.

I. Timo. pri.

ij. Ti. iij.

Colof. iij.

ij. Timo. iij.

Incertū ubi

māserit Paul⁹

post bienniū

Romæ.

DE
nisi uerere
re cōiectu
q̄ncerta u
māt: q̄
Romæ uer
mæ oīq̄
Oaple m
negalio
marym
cūi imq̄
ellent
Spur
naq̄ p̄
me Luca
sed q̄
ab eo recel
malio
comian Pa
remant
tari q̄
a Paulo
Lucas, An
ueni uerba
re fēdit
uerit uer
scandalis
Christi
li Petro
bis ubi N
aliquunus
Narcissu
uic p̄
roq̄
uocas
q̄ Ais q̄
cerior el
in tanta
tā cito d
habuisse
suasite
bizarre Pa
Ephē
a q̄ aliq̄

nisi uererer nimium prolixus fieri, Ex Athanasio & Chryf. aliq̄ adfer-
 re cōiecturas, Paulū Romæ potissimū p̄ illa t̄pa māsisse. Videtne igit̄
 q̄ incerta sit hoim cōiectura, si suæ prudētia, nō pbatis authorib⁹ in-
 nitat⁹. ¶ Ais tertio. Qui ergo fieri potuit, mi Paule, ut solus cū Luca
 Romæ fueris? O doctor gētiū, facile id tuē cedo ueracitati, Petrū Ro-
 mæ nūq̄ te uidisse, & alijs recedētibus solū cū Luca remāsisse. Rñdeo
 O ap̄le magister (ut ipse fateris) gētiū, in fide & ueritate, noli huic
 nebuloni, q̄ sine fide & ueritate loquit̄, sacras p̄bere aures. Vindica
 martyrij & sepulchri tui locū ab hoc sacrilego, repelle tot in collegā
 tuū impij huius blasphemias, Dic, quō solus erat tecū Lucas, cū tot
 essent (q̄s p̄ ep̄lam salutaueras) in urbe frēs ch̄riani? At dignus nō est
 Spurius iste incircūcisus, audire uerba tua, Paule sacratissime. Ego
 itaq; pro te interm̄ illi rñdebo. Audi sacrilege, sol⁹ erat cū Paulo Ro-
 mæ Lucas, Nō q̄ p̄ter hos duos, nulli fuerint tū Romæ ch̄riani aliq̄, ij. Timo. p̄i.
 sed q̄ ceteri, q̄s in ministeriū sibi Paulus associauerat, p̄ter Lucā oēs
 ab eo recesserāt, q̄dā officiose, ut q̄s alio miserat, q̄dā uero p̄fide &
 maliciose, ut Demas, diligēs hoc sæculū. Ex ijs igit̄, q̄ Romā fuerant
 comitati Paulū, solus Lucas eo t̄pe, q̄n̄ scripta est illa ep̄la, cū Paulo
 remansit. Quis autē credat ceteros in urbe ch̄rianos hic a Paulo nos-
 tari, q̄s tantus erat nūerus? Credibile est igit̄ Petrū adisse & abisse
 a Paulo, s; nō fuit in ministerio eius, neq; eū sic fuerat comitat⁹, sicut
 Lucas, Aristarchus, Tychicus, Titus &c. ¶ Ais q̄rto. Nihil memo-
 uent uerba sacræ scripturæ tyrānos, q̄ Ch̄m ac tua dicta adulteraz
 re, scēdissimeq; prostituere, i delictijs hnt. Rñdeo. Er̄ me certe nihil mo-
 uerēt uerba tua, si in me solū, nō in tot sc̄tōs iniuriōsissime dicerētur,
 scandalū infirmis, infidelibusq; irridēdi materiā p̄bentia. Vbi quēso
 Ch̄rūs ubi Paulus dixit Petrū Romæ nunq̄ (ut tu ais) fuisse? Cur so-
 li Petro usq; ad eo negatiuis tuis ineptijs es infestus? Cur nō oñdis no-
 bis, ubi Narcissus tuus Ep̄s astiterit Paulo, ubi uisitauerit eū, ubi sit
 alloquutus? Cur Petrū igit̄ potius, q̄ Narcissum Romę fuisse negas?
 Narcissum n̄ro asserit fuisse Ro. ep̄m De Petro autē nemo unq̄ dubita-
 uit p̄ter te unū. Quo tu igit̄ piaculo in expiabili, tot sc̄tōs martyres,
 totq; doctores summos (q̄s in. j̄. demonstrationibus n̄ris allegamus)
 uocas sacræ scripturæ tyrānos, adulteros, & prostitutores?
 ¶ Ais q̄nto. Poruit certe Onesiphorus hic a Petro, si tūc fuerat Romę
 certior effici, q̄ locoꝝ Paulus Romæ sese cōtinuerit. Sed dic q̄so, q̄s
 in tanta urbe (q̄ nulla unq̄ fuit maior, si credas Plynio) Onesiphoro
 tā cito diceret, ubinā habitaret Petrus? Putas ne Petrū tale ac tantū
 habuisse Romæ palatiū, sicut nūc hnt Ro. pontifices? Quid, si Ephes-
 sus iste ex hoibus Asiaticis citius faciliusq; p̄uestigauerit, ubinā ha-
 bitaret Paulus (q̄ Ephesi diu uersatus fuerat) q̄ ubi Petrus, q̄ nullam
 Ephesi legi fecisse morā? ¶ Ais sexto. Mirū, si Paulus neminē p̄terit,
 a q̄ aliqd̄ p̄sentisceret bñficij, q̄ Petrū Romanū (ut aiunt) incolā, suū
 nunq̄

Roma, xvi

ij. Timo. iij.

Solus Lucas

est mecum

Iniuria Veles
ni i doctoresOnesiphorus
Pli. li. 3. ca. v.

M

nunq̄

nūq̄ scribit aduistasse carcerē. Rñdeo. Miq̄ profecto magis, te adeo stolidum eē, ut in tam longa uerborū pompa, ne semel qdē uideris, te nihil aliud dicere, nisi negatiue toties contra dialecticē arguere. Non scribit, non dicit, non salutat. An uero nō est loquutus in Paulo spiritus sanctus? Huic tu loquēdi legē imponas?

Nō oīa uidet
Velenus.

¶ Ais septimo. Nō uideo, cur ex industria suppressere Petri nomen uoluisset, cuius aliog sp̄ fuerat obseruātissimus. Rñdeo. Quis es tu ut uideas oīa? Cur & Paulus & Lucas sup̄psit nomē Marię matris dñi ab anno primo post ascensionē dñi usq̄ ad annū. 15. q̄ in cœlos cre- dit̄ assumpta? Cur suppresserūt noīa seniorū. p̄sertim ap̄loz, in syno- do, solū Petrū & Iacobū nominātes? Cur Paulus cōmemorat & Ios- hannē sibi dexterā societatis, dedisse, tacente id Luca in historia? Tu ne puluis uideas omnia quæ uoluerit spiritus sanctus?

Act. v.

¶ Persuasio. XV.

Indocta argu-
mentatio.

Ecq̄d hic habes, nisi qd̄ Petrus nō legit̄ apud Senecā fuisse? Quid, si forsitan fuit, & nemo scripsit? Quid, si q̄sp̄iā scripserit, & depdit̄ sit liber? Vides igit̄ cōsuetū tuū ubiq̄ argumētū, Sed esto, Nunq̄ fue- rit apud Senecā Petrus. Qua tu cōsequētia inferes, ergo nūq̄ fuit Ro- mæ. Dic, si potes, ubi scriptū sit Paulū Hierosōlymis fuisse ap̄d ma- trē dñi. Si nō potes, Cur nō ifers s̄st̄ Paulū nūq̄ fuisse Hierosōlymis

Mors Senecæ

¶ Ais primo, Ep̄stas Pauli ad Senecā, nōnullis argumētis tunc fuisse scriptas arbitrō, cū Paulus secūdo iā Neroni p̄sentaret. O chronicū

Euse. in chro.

Hier. de ui. il.

& historicū egregiū, dic (q̄so) q̄ anno est a Nerone iussus mori Seneca? Eusebius certe in. xi. annū id refert, Et Hieronymus ait. Hic ante bienniū, q̄ Petrus & Paulus coronarent̄ martyrio, a Nerone interfe- ctus est. Nolo tibi rursus gnquēniū Neronis & decēniū Pauli obijce- re, Dic (q̄so) q̄ dies dixisti, Paulū ultimo Neronis anno in uincula re- lapsū eē? Cū ergo Seneca, xi. aut ad summū. xij. anno Neronis ue- nar̄ incisione mortē obierit, quō tu dicis, ultimo Neronis anno has scriptas eē ep̄stas? Sed uideamus argumēta tua. Primū, inq̄s, q̄ iam Nero Cæsar furibūdus, atrox & c̄. qd̄ de priori eius quinquēnio nul- lus credere p̄t̄. Hui q̄ belle, c̄si uero inter primū Neronis gnquēniū, & ultimū eius annū, nihil t̄pis fuerit intermediū. Vbi est ergo illud tu- um decēniū? An uero solū ultimo anno petulētus & atrox fuit Nero? Secūdo inquis, quia id tēporis Paulinæ ep̄stas, quas, ubi in priori ca- ptiuitate Romæ teneret̄, ad quasdā ecclesiā direxerat, ad manus Se- necæ iā tūc deuenerant. Quod priori biennio, q̄ Romē tenebat̄ Pau- lus, fieri non potuit. Proh q̄ tædet me, ad singulas nugas tuas rñdeo- re? Sed q̄ sunt tandē illæ ep̄stas? Etem septima in ordine illarū ep̄stas ita incipit. Profiteor hñ me acceptū in lectiōe s̄arū tuarū, quas Gala- tis, Corinthiis, & Achæis misisti. Nunc ostēde, si potes, has Romæ in p̄mo Pauli biēnio scriptas eē, Nos eā, q̄ ad Galatas scribit̄, ex Ephe- so scriptā eē, sup̄ oñdim⁹. Q̄, aut̄, nec prima, nec sc̄da ad Corinthios Romæ scripta sit, ipse Paul⁹ oñdit̄, Nā in priore c̄t̄. Salutat̄ uos oēs

Ep̄stas Senecæ
ad Paulum.

ecclie Asiae. Salutat uos in dño mltū, Agla & Prisca cū domestica sua I. Cor. ult.
 ecclia, apd̄ q̄s & hospitor. Cōstat at̄ ex actib⁹, illos cū Paulo e Corin
 tho Ephesum uenisse, q̄s ibi Paul⁹ reliq̄, dū Galatiā & Phrygiā per Act. xvij.
 ambularet, Ephesi igit̄, nō Romę priorē scripsit eplā ad Corinthiōs
 os Paulus. In posteriori aut̄ ait. Cū uenissem aut̄ I roadē proter Euā
 geliū Chri, & ostiū mihi ap̄tū eēt in dño, nō habui requiē sp̄i meo,
 eo q̄ nō inuenerim Titū fratrē meū, sed ualefaciēs eis, p̄fectus sum
 in Macedoniā. Et infra. Notā aut̄ facimus uobis frēs grām dei, q̄ da
 ta est in ecclesiis Macedoniæ. Et iter. Scio em̄ prōptū aim̄ ur̄m, p̄ q̄
 de uobis gloriōr apud Macedones. Quis itaq; nō uidet hāc eplā
 in Macedonia, nō Romę scriptā eē? Qd̄ aut̄ Seneca d̄t, Corinthiōs &
 Achæis, forsitan priorē ad Corinthios, & posteriorē ad Achæos ui
 dit intitulatā, cū Achæiæ metropolis sit Corithus, Aut si ab his dua
 bus alia fuit Pauli ad Achæos eplā, eā nō habem⁹. Sicut neq; eā, quā
 ad Laodicēses (ut ipse Colosēn. testat) p̄scripsit. Tertioinq; Q. Se
 neca in una eplāq; ad Paulū meminit Romani incēdiū Nerone fa
 cti, qd̄ ad finē declinatē Neronis ip̄io factū ē. Quis rogo p̄ter te unū
 d̄t, incēdiū illd̄ ultimo Neronis anno factū eē? An v̄o ultimo solū an
 no declinauit Neronis impiū? Eusebi⁹ aut̄ reponit illud in. x. Nero
 ronis annū dicēs. Nero, ut similitudinē ardētis Troiæ inspiceret, pluri
 mā partē Ro. urbis incēdit. Idē referūt etiā Suetonius & Eutropius,
 Qd̄ aut̄ incēdiū illud nō fuerit ultimo Neronis anno, clarissimos ha
 beo autores, C. Pliniū, Cor. Tacit. & Suet. Tranq. Meminit sane uos
 mus aureæ Neronis Plini⁹ lib. 36. ca. 17. Qua incēdio illo absumpra,
 alterā postea maiorē etiā extruxit. Tacit⁹ aut̄ & Suet. in medio re
 rū Neronis, illi⁹ incēdiū faciūt mētionē, v̄ba sane Cornelij sunt, Cæ
 ter. (ingr) Nero usus ē p̄fīæ ruinis, extruxitq; domū, in q̄ haud p̄n
 de aurę & gemæ eēt, solita pridē & luxu uulgata, q̄ arua & stagna
 & in modū solitudinū, hinc syluæ, inde apra spacia & p̄spect⁹, Ma
 giftris & machinatorib⁹ Seuero & Celere, q̄bus ingeniū & audacia
 erat, etiā q̄ natura denegasset p̄ artē tētare, & uirib⁹ p̄cipis illudere
 Narrat deīn cruciatus ch̄rianorū, & de reb⁹ Neronis sup̄addit libros
 paulo minus q̄ duos. Quid aut̄ Sueroni⁹ referat eadē de domo alijs
 q; Neronis reb⁹ post illd̄ incēdiū, ad modū p̄lixū eēt referre. Quę at̄
 in Orosiū hic dicis, iniuriōsissima sunt, nec ulla r̄nsiōe digna, nā si uis
 credi Orosio, cur dicis eū decipi? Si non uis, cur contra non allegas?
 ¶ Ais. 7. Qñqd̄ lege cautū fuerat, ne q̄spiā ch̄riānū aut Iudēū alloq̄
 retur. Ita ne cautū erat? Quis hoc dicit? Cur uos nouam rē dicitis ex
 communicationē? Vbi est alca nationū pax? ubi cois omniū gētium
 patria Roma? ¶ Ais tertio, Vel quod Senecæ non erat integrū, Pau
 linum carcerē ad uisitare, ne quid exinde tyrannum offenderet, aut
 ipse conijceretur in carcerē. Rūdeo. Ostēde mihi quæso illis ex eplis,
 Paulum fuisse tum in carcerē. Certe in eplā septima hęc insunt v̄ba,
 M z Cōfiteor

ij. Cor. viij.
 ij. Cor. ix.

Colof. iij.

Incēdiū Ne
 ronianum.

Euse. in chro.

Cor. Ta. li. xv

Seneca ad Pauli
lū ep̄la. vij

Confiteor (inquit Seneca) Augustū sensibus tuis p̄motū, cui, lecto uirg
tutis in te exordio ista uox fuit. Mirari eū sic posse loq̄, ut q̄ nō legiti
me imbutus sit, taliter sentiat, Cui ego respōdi, solere deos ore inno
centiū effari. Et in octaua ep̄la hęc recitant Pauli ad Senecā uerba.
Licet nō ignorē Cæsarē nr̄arū reꝝ adiutorē, si q̄n deficiet admirator
esse, permittes te tñ nō lædi, sed admoneri. Et post in. 12. ep̄la ait Sen
neca. Aue mi Paule charissime, si mihi noiꝝq̄ meo uir tantus, & dilec
ctus oibus modis, nō dico fueris iunctus, sed necessario mixtus, actū
erit de Seneca tuo. Cū sis igit̄ uertex, & altissimorū oim montiū cas
cumen, noli latere, ita sum tibi proximus, ut alter sis tui deputer,
Nā q̄ tuus est apud tuos locus, uelim, ut apud meos sit meus. Vale
Paulē charissime, Vides igit̄ dubiū eē uehemēs, an eo tpe in carcere
fuerit Paul⁹. ¶ Ais 4. Neuter tñ Petri alicubi meminit, q̄. 25. annis
iā tñ Romæ agere debuerat, nō dū tñ Senecæ doctissimo, & in ch̄ria
nos benignissimo hoi cognitus. Rñdeo. Argumētū esse negatiuū (ut
oia tua) ab autoritate. Dein ostēsum est iā sup̄, has ep̄las ultimo Ne
ronis anno nō eē p̄scriptas, si mō unq̄ a Paulo & Seneca scriptę sunt,
Tercio. Fieri potuit, ut in urbe adeo magna, nō solū. 25. sed etiā ter
25. annis alter alteri fuerit & māserit incognitus. Quarto, etiā si oia
ista tuę consonarēt (q̄d nō faciūt) impietati, tñ nihil cōtra nos effice
res, quia ecclesia eas Pauli ep̄las nequaquā accepit pro. canonicis.

Ep̄le Pauli ad
Senecā
Apocriphę

Chry. ij. Toꝝ
mo. & hom. x

¶ Ais q̄nto. Sed q̄s, nisi forte exoculatus, nō uideat oia hic repugna
re, pestiferę huic opinioni, q̄ Petrus Romā unq̄ uenerit. Rñdeo, Ne
mō certe, nisi mētis oculo penitus priuatus, nō uider, istas Pauli ad
Senecā ep̄las, neq̄ probare neq̄ improbare, Petrū Romæ fuisse, q̄
nullo uerbo faciūt eius mētionē. Cur aut̄ Paulo iratus fuerit Nero,
hanc referūt Athanasius & Chrysostomus rationē. Vbi uero pincer
nā (inquunt) Neronis instituit, ac fidei sacramētis instruxit, tūc iā ip̄m
capite truncauit. Aliā itē causam recitauimus sup̄ ex primo Chryso
stomi libro de uita monastica, & plures alię possent afferri, licet pos
tissimā fuisse arbitror. ædictum p̄sequutionis.

¶ Persuasio. XVI.

Post abusum scripturarū cōuertis te ad uafriciē v̄bose improbitatis
Quid em̄ usq̄ adeo ip̄robe obijcis nobis ea, q̄ Lino ascribunt, cū tu
ipse Lini nō eē cōfitearis? Si nos libellos illos, neq̄ approbam⁹, neq̄
recipimus, q̄d opus est eorū allegatione? Quę aut̄ de Iosapho dicis,
postea uidebimus, ex ordine. ¶ Ais primo. Neminē adeo hebetem
ac stupidū puto, q̄n intelligat Petrū, nō mō Romæ passum nō fuisse
sed ne eū fuisse illic q̄dē. Ego v̄o Velene, neminē adeo impiū ac cecū
existimo eē, q̄ tibi credat, & lectis his nr̄is, nō uideat, q̄ improbe ac in
seite rē tuā proposueris. ¶ Ais sc̄do. Et ne q̄s moueat inuerecūda illa
Ro. curiæ uoce, tor testimonia proferētis p̄p̄dat secū, q̄ itē de passi
one Petri & Pauli alterutrū cōueniant authores. Huic calūnię satis
rñsum

rñsum est sup̄ circa primā p̄suaſionē. Cōueniunt em̄ in hoc, q̄ om̄es
affirmant q̄ tu negas, scz, Petrū fuisse Romæ, Petrū fuisse primū Ro.
eccl̄iæ Ep̄m, Petrū & Paulū Romæ martyrij coronā suscepisse, utrūq̄
q̄ eē a Nerone occisum. ¶ Ais tertio, Ambro. sermone illo. 67. de
Petri & Pauli martyrio differēs, dicit. Vna die, uno in loco, unius ty
ranni tolerauere ſniam. Quid putas Velene? tibi ne credat, hoī ob
scuro impudētī & irreligioso, potius q̄ huic p̄clarissimo eccl̄iæ docto
ri? Quis hæc uenit hæc reticorū refutaui testimoniū Ambrosii? Aut
nescis, q̄tus fuerit ille in oculis Pelagij & Iuliani? Quid habes q̄d cōs
tra hunc testē excipias? ¶ Ais q̄rto. Et hæc cū multis alijs cois ē ei op
pinio, imo totius Rom. eccl̄iæ. Tanto igit̄ uerior, firmior ac tutior, q̄
tua nouæ impietatis assertio, quā nemo credit, nisi impius, nemo at̄
firmat, nisi impudēs, nemo defendit, nisi hæreticus. Q̄rto igit̄ meli
us est, cū Ambrosio, Hiero. Aug. alijsq̄ id genus probatissimis au
thoribus & cū Ro. eccl̄ia, te iudice, errare, q̄ tecū b̄dicere?

¶ Ais q̄nto. Falsa uero eē hæc passioes utriusq̄, sub noīe discipulo
rū Pauli cōfictæ prodūt. O impudētīā singularē, ex cōfesso falsos tes
tes adducere cōtra ueritatē. Si cōfictæ sunt, cur allegas? Si uere, cur
nō credis? quasi uero nos nō alios habeamus ueritatis nr̄æ testes, q̄
cōfictas (ut ais) illas passioes. Quis nr̄m illas allegat? Lini qdē libel
los uidi, sed neq̄ allego, neq̄ accepto, & id tecū cōe habeo, q̄ nō cre
do Lini eē. Dionysij aut̄ passioē nō uidi, nisi p̄ partes alicubi allega
tā, sed neq̄ illi subscribo aut̄ innitor, q̄a mihi nō cōstat eā Dionysij eē
Nihil igit̄ agis horū impugnationibus, eas em̄ neq̄ allego, neq̄ des
fendo, sed pro apocryphis teneo, habeo aut̄ testes oī exceptione du
bitationeq̄ maiores, q̄s cōtra te, Lutherūq̄ tuū p̄duxi, eos refuta, si
potes. ¶ Ais sexto. Sed nunqd̄ & uno in loco passos, cōcorditer oēs
scribūt? Hic uide (ings) mēdaciōis portēta, Quidā em̄ hoc fatēē in
genue, cantāte etiā Ro. eccl̄ia, ne in morte eos fuisse separatos. Recte
p̄fecto canit eccl̄ia, tu v̄o improbe suggillas & cauillaris, Ciuilit̄
em̄ solēt loḡ histori, nō phylice. Q̄n igit̄ dicūt Petrū & Paulū uno
in loco passos fuisse, Romā intelligunt, nō circūscriptionē corpis los
cati, de q̄ specularē philosophi, dicētes, impossibile eē, ut duo corpa
sint uno in loco. Vides ne iam petulce uutiligator, q̄ inciuilit̄er agas
nobiscū, tā illiberali & sophistico calūniandi & uexandi studio? Dis
cim⁹ igit̄ B. ap̄los uno i loco passos eē, q̄a ambo passi sunt Romæ, nō
unus Romæ, alter Hierosolymis aut̄ Babylonie, Aegypti aut̄ Assyrie
¶ Ais septimo. Deinde, q̄ Neroneis edicto ambo ad exitiū puenerit,
ne hic qdē cōsentitūt, nā cū oēs eius rei Nerone pronunciet̄ authorē,
solus tñ Linus Agrippā Petrū interimere impasse testat̄. Rñdeo. Ap
tauit collo, quē repit laqueū, Si oēs (ut ipse fateris) cōsentitūt de Ne
rone, p̄ter unū Linū, q̄ neq̄ a te, neq̄ a nobis recipiūt, Cur igit̄ nodū
in scyrpo & discrepantiā in tā placita cōsensione quaeris? Cur sup̄ a
M 3 dixisti.

Passioes ap̄o
rū Lino, & Di
onysio ascri
ptæ.

Petrū & Pau
lū uno in lo
co passos

Arist. 4. phy.

Incidit in fo
ueā quā teceit.

Crudelitas
Neronis.
Cor. Tacitus
lib. xv. histo.

dixisti, ex discrepantia, ista patere, quod falsum sit, apud Neronem occisus esse: Quis enim discrepat, quis negat? Linus noster. At Linus eius libelli auctor esse negas? Quis est igitur ex omnibus qui dissentit? Nemo profecto, nisi tu effrons propudium, nam & libellus ille non negat, eos a Nerone occisos. Quod enim Agrippam refert, fieri potuit, ut ille fuerit uel praetor uel consul aut praefectus urbis, aliove in magistratu constitutus sub Nerone, quod adiecti fecerit executionem. Non enim dicimus, Neronem apostolos propriis manibus occidisse, quis crudelissima fuerit eius persecutio, adeo ut hostibus quibus christianorum displicuerit illa crudelitas. Sic et scribit Cor. Tacitus. Igitur primo correpti qui fatebantur. Deinde iudicio eorum multitudine ingens, haud proinde in crimine incensus, quod odio humani generis, conuersi sunt. Et peruntibus addita ludibria, ut ferarum tergis cincti, laniatu canum interirent, aut crucibus affixi, aut flammam mandi. Atque ubi defecisset dies in usum nocturni luminis urerentur. Hortos suos ei spectaculo Nero obtulerat, & Circense ludicrum addebat, habitu aurigae permixtus plebi, uel circulo insisteret. Vnde, quod aduersus fontes (hic mentitur Ethnicus) & nouissima exempla meritos, miseratio oriebatur, tamquam non utilitate publica, sed in fauicem unius absumerentur. Haec Tacitus. An autem eodem tempore illi passi fuerint etiam apostoli, non dicimus, potuerunt enim tunc aut latitare, aut fugere, aut forsitan alibi tunc esse extra urbem. Neque enim unius tantum diei fuit illa persecutio. Quis autem adeo inciuilis existat, ut exigat a nobis dici uel horam usque ad ultimam minutiam, uel locum usque ad minimum praesentium passio- nis? rei adeo uetustae? Quod Ais octauo. Et multa sunt signum, quibus illi mutuo dissident, dum nihil certi super ea re pronuntiare nouerunt. Quare ubi ergo fides, ubi nulla est concordia? Nam uel hoc solum dissidium, medium dicitur eorum prodit. Iam diximus nos apocryphis astringi nolle, neque ea defendere est animus, non egemus eiusmodi praesidii, dum habemus copias uel quae deo inuictas, & contra omnem haereticorum uim impressionemque sufficientes, certissima profecto pronuntiant nostri auctores. Quid habeant apocrypha, neque regimus, neque tantillum curamus. Non est autem ulla inter nostros discrepantia istis in rebus, de quibus inter te & orbem terrarum est questio. Nemo eorum negat Petrum Romam uenisse sub Claudio, nemo contra radicem eius cathedrae, nemo non fateatur eum sub Nerone occisum esse Romam. Si de praesentio aut loci aut temporis non eadem omnes dicunt, nihil refert. De minimis non curat (ut aiunt iureconsulti) praetor. Nec in re adeo uetustate eiusmodi minutiae regni debent, quae puestigare eas, magis est curiosum quam proficuum. Quod Ais nono. Immo res profecto miranda, quod Iosephus ipse, quae a Vespasiano, expugnata Hierosolyma. Roma praeductus est, nec ullam mentionem de Petro & Paulo facit. Redis miser tam cito ad uentotam ac praefractam negatiuae authoritatis arundinem. Atque ut maior sit impudencia, aduersae religionis auctorem nobis obtrudis, hominem Iudaeum & pro legibus (quos antiquabatur apostoli, cum alijs, tum Petrus & Paulus praecipue) praesentem extrema quaeque pericula (ut pulchre de ipso narrat Egesippus) passum.

Vetosa & praefracta arundo
Veleni.

passum. Cur autē nō miraris, q̄ nec Suetoni⁹, nec Cor. Ta. q̄ res Nerōnis p̄scripserūt, uel uno x̄bo Petri & Pauli meminerūt: Cur itē nō miraris, q̄ C. Plinius, q̄ sub Nerone & Vespasiano floruit maxie, neq̄ de Petro, neq̄ de Paulo, ne minimā q̄dē syllabā (ut ita dicā) ponit? Cū tū meminerit multo uetustiorū diuersā a se religionis hoim, ut Zoroastis, Mosi, Hermetis, Orphei &c. An x̄bo Iosephus eorū libēter meminisset, q̄z unus dixerat publice in cōcilio. Quid tētatis deū, imponere iugū sup̄ ceruices discipulorū, q̄ neq̄ nos, neq̄ p̄res n̄ri portare potuimus: Alter x̄bo dixerat ad Galatas. Ecce ego Paulus dico uobis, si circūcidamini, Ch̄s uobis nihil p̄derit. Q. autē Ioseph⁹ meminuit Iohānis Baptistā & Iacobi, ideo factū eē arbitrōr, q̄a ex eorū habitu & natione fuerint Iudaei, & sp̄ apud Iudaeos cōuerfati. At n̄ri apl̄i p̄sertim cōuerfi sunt ad gētes. ¶ I. Ais. x. Id. p̄pter crediderim ego uitā exitū Hierosolymis una cū Iacobo & quibūdā alijs Petrū accepisse. O frōrē plus q̄ meretricis infrunitā, sine scripturis, sine testibus sine rōnib⁹, tāfriuole & negare q̄d oēs affirmāt, & affirmare q̄d oēs negāt. Ergo i hāc usq̄ diē ignorat ois ecclia, & martyriū & sepulchrū summi apl̄i Petri: Si ab Anano Hierosolymis (ut asseris) interfectus est Petr⁹, cur nō exprimis, q̄ gñe mortis? Certe ex euāgelio Iohānis, expōneq̄ Augustini, ligdo cognoscim⁹ Petrū crucifixū eē. Ait ei ad eū dñs. Cū at senueris, extēdes man⁹ tuas & ali⁹ te cinget & ducet, q̄ tu nō uis. Et addit Euāgelista, Hoc autē dixit, significās, q̄ morte clarificatur eēt deū. Certe nō putauit Iohānes fore, ut inter ch̄ianos uetus unq̄ de tāri apl̄i tam clara & gloriosa morte dubitare auderet. Allog poterat facillime ad hęc hāc uocē Rome, Sed & Cor. Tacit⁹ (ut sup̄ recitauim⁹) ait. Aut crucib⁹ affixi aut flamādi. Et Egesipp⁹, eodē pene tpe scribēs ait. Vbi uētū est ad portā, uider sibi Ch̄m occurrere, & adorās eū dixit, Dñe q̄ uenis: Dicit ei Ch̄sus. Iterū uenio crucifigi. Intellexit Petr⁹ de sua dictū passiōe, q̄ in eo Ch̄s passurus uideret, Et cōuersus, in urbē redit, captusq̄ a p̄secutorib⁹, cruci adiu dicat⁹, poposcit, ut in uersis uestigijs cruci affigeret. Sed neq̄ Iosephus ait quēpiā ab Anano crucifixū eē, Neq̄ Iudaeis licet crucifigere quēq̄. Id q̄d nemolegisp̄itorū ignorat. Vñ me⁹ Rome i Hebraicis scrip̄tor Helias sp̄ p̄ fabula habuerat passiōē Ch̄i, sciēs ex lege ip̄m crucifigi nō posse, donec ego ex Euāgelio istruxi eū, Ch̄m nō a Iudeorū, s̄ a militū manib⁹ cruci affixū eē, idq̄ nō pōtificis aut seniorū p̄cepto & p̄tate, s̄ auctoritate & snia Pylati p̄sidis Ro. Cū ei dixisset eis Pylat⁹, accipite eū uos, & scdm̄ legē ur̄a iudicate eū, Dixerūt ergo ei Iudaei, Nōb nō lz̄ iterficere quēq̄. Et cōtinuo addit Euāgi. Ut sermo Iesu iplereē, quē dixit scās q̄ morte eēt moritur⁹. Dixerat autē Et ego si exaltr⁹ fuero a terra, oia trahā ad me ip̄s. Et apti⁹ ap̄d Mat̄ thaeū, Scitis, inqt. q̄a post biduū Pascha fiet, & filius hois tradetur, ut cruci

Act. xv.
Gala. v.

Falsum ē Hierosolymis Petri passum eē.

Iohan. ult.

Cor. Ta. li. xv.
Egeli. li. 3. c. ij.

Nō licet Iudaeis crucifigere.

Iohan. xviij.

Iohan. xij.

Mat. xvij.

Iosæ. de antiq.
lib xx. ca. xxi.

Act. vii.

Vsurpato
testas Veleni.

Mar. x.

ut crucifigat. Sed & Chrysofomi & Aug. expositio hic clarissima est. Cū igit cōstet Petrū crucifixū eē, Iudæis aut crucifigere quēpiā nō licere, Et Ananū Iudæorū fuisse pōtificē, Qua tu (q̄s) amētia, credis & asseris, Petrū cū Iacobo Hierosolymis interēptū eē: Atq; ut etiā agnoscas impudētā uesana, Iosæphi v̄ba libet annectere. Anan⁹ (inq̄) iunior, cū pōtificatū suscepisset, erat uehementer asprim⁹ & audax, secta Sadducæ⁹, q̄ circa iudicia sunt ultra oēs Iudæos ualde crudelēs. Cū ergo huius, sectæ Ananus eēt, credēs se inuenisse t̄ps oportunū, Festo mortuo, & Albino in itinere cōstituto, cōciliū fecit iudis cū, & q̄sdā deducēs ad semetip̄m, inter q̄s & frēm Iesu (q̄ d̄r Chr̄s) noie Iacobū, quasi cōtra legē agētes accusans, tradidit lapidandos. Vides uir impie Iosæphū opinionī tuæ stolidissimæ nequaquā astipulari, Nō em̄ crucifigēdos, sed lapidandos tradidit Ananus Iacobū, & q̄sdā cū eo, sicut & antea fecerāt Stephano ceteri Iudæi. Petrus autē nō lapidatus, sed crucifixus ē, ut oñdimus. Q. autē ex gr̄ate arguis nō potuisse Paulū cū Petro eodē t̄pe pati, adeo friuolū est & ridiculū, ut nulla sit dignū r̄sione. Quasi v̄o naturali & nō uiolēta morte perierint, Aut quasi nō possit iunior cū seniore, aut senex cū seniore, interiri, O fortē pugilē

¶ Persuasio, XVII.

Hæc persuasio, ul' iola, satis habet causas, ut pōtifex & Cæsar cōi edicto queant & seuerissime edicāt, ne post hac tibi tuiq; s̄sibus, hoc ē, nudis poetis, & solius elegantiæ v̄borū & linguarū studiosis, liceat absq; publica authoritate sacras l̄ras tractare, manibus tā illotis & polutis tot impietatū facinoribus. Et nisi id fiat, nunq̄ ab hæreticorū infestatione trāquillus erit eccl̄iæ status. ¶ Ais primo, Ostēso, q̄ Petr⁹ Romæ mortē nō recepit, restat dicere, ubi locorū pro Chr̄i noie passus sit. Tu ne hoc negatiuis tuis ab authoritate locis unq̄ ostendas: Mihi profecto nō ostēdes inæternum. Et cur dicis, restat dicere ubi passus sit, cū iā sup̄ ul' proximis v̄bis dixisti, idq; nos satis efficaciter (ut puto) reprobauimus: Quid ergo restat, nisi ut maiore oñdas tuā cunctis impudētā? ¶ Ais secūdo, Et anteq̄ id probē, id testor prius, nullū testimoniū diuina ex literatura huc trahi posse, q̄ qs Paulū in dubie Romæ passum fuisse, a Nerone ostēdat. Sed, tu solus in p̄tate ex ea quicq; trahere, nisi q̄ tu uolueris, sed unde tibi tāta p̄tās? Tu ne inter disertos uis cōnterari, q̄ disertissimū Paulū in cōmunē iniuriarū harenā cū Petro petulā tissima impietate trudas & p̄trahis? Si nō parcis Paulo, tui tandē parces: Chr̄o: At ille ait. Qui uos spernit, me spernit. Et Egessippo teste in Petro passus ē etiā Chr̄s. Cū itaq; tantā tibi usurpes d̄nationē in sacris l̄ris, rogo te, ut p̄mittas mihi paulisp̄, unū aut alterū locū scripturæ pro Paulo & Roma, nō ui, p̄ crines (ut aiunt) & anfractus, huc trahere (ut tu & dicis & facis) sed placide p̄ planam

planā uia adducere. Primū, si pbauero Paulū Romā uenisse æquū Paulū Romæ
 est, ut tu probes eū inde abiisse & nō rediisse, q̄ negas eū Romæ oēs occisum.
 cubuisse. Dic (q̄so) q̄cies Paulus ipse ait ad Romanos, Veniā ad uos?
 Nolo eiusdē hic totā p̄seruari eplam, unā accipio partē, eāq̄ nouis Ro. xv.
 simā capitis. 17. Primo itaq̄ dicit, Propter q̄d & impediēbar pluris
 mū uenire ad uos, & prohibitus sum usq̄ adhuc. Sc̄do ait, Nūc ue
 ro ulterius locū nō h̄ns in his regionibus, cupiditatē autē h̄ns uenien
 di ad uos. Tertio. Cū in Hispaniā proficisci cœpero, spero q̄ præs
 teriēs uideā uos, & a uobis deducar illuc, si uobis primū ex parte fru
 itus fuero. Quarto. Hoc igit̄ eū cōsummauero, p̄ uos proficiscar in
 Hispaniā. Quinto. Scio autē, qm̄ ueniēs ad uos, in abūdantia b̄ndi
 ctionis Chr̄i ueniā. Sexto. Obsecro ergo uos fr̄es, ut adiuuetis me
 in ofonibus ūris ad deū, ut ueniā ad uos in gaudio p̄ uoluntatē dei
 ut refrigerer uobiscū. Hæc Paulus. Certe nisi Romā postea uenisset,
 ecce sexies uno in loco, & uane promississet, & spe sua frustrat⁹, a spū
 sancto (q̄d nefas est cogitare) fuisset decept⁹, ait em̄, Scio autē, qm̄ uen
 niens ad uos, in abūdantia b̄ndictionis Chr̄i ueniā. Possent profecto
 innumera ex Pauli epl̄is loca adduci, q̄bus ostendit̄ Paulū Romæ fu
 isse, sed breuitatis gr̄a, oibus omiſſis, ex sola historia gestorū eius pau
 ca adferā. Etem̄ Cæsareæ corā Festo ait ap̄lus, Cæsareū appello, Tūc
 Festus eū cōcilio locutus, r̄ndit. Cæsareū appellasti, ad Cæsareū ibis. Itē
 Agrippa autē Festo dixit. Dimitti poterat hō hic, si nō appellasset Cæ
 sareū. Itē. Astitit mihi hac nocte angelus dei, cuius sum ego, & cui des
 seruio, dicēs. Ne timeas Paule, Cæsari te oportet assistere. Itē. Et sic
 uenimus Romā, & inde, cū audissent fr̄es, occurrerunt nobis usq̄ ad
 Appij forū tribus tabernis. Quos cū uidisset Paulus, gr̄as agens deo
 accepit fiduciā. Itē. Cū āt uenisset⁹ Romā, p̄missum est Paulo, p̄ma
 nere sibi met cū custodiētē milite. Itē. Manlit autē biēnio toto i suo cō
 ductu, & suscipiebat oēs q̄ ingrediebant̄ ad eū. Hęc Lucas i historia
 Puto Velene latis oñsum nūc ex scripturis Paulū Romā uenisse, &
 biēnio toto: bi māsisse. Reliquū est, ut tu ex scripturis silt̄ oñdas, eū in
 abiisse, & nō rediisse unq̄, ne cogaris nobiscū dicere, Paulū Romæ oc
 cisum eē. ¶ Ais tertio. Nā dū postremo iā Neroni oblat⁹ fuerat, &
 ad Timotheū scribēs, hæc interp̄osuit uerba. Ego iā delibor, & t̄ps
 resolutionis meæ instat. In eis Paulus decrepitā, & nō martyriū suū
 intellexit. Hoc est illud Velene, propter q̄d tibi & merito & necessas
 rio debet a sacraḡ l̄fay tractatione interdici. Quis obsecro hic ex oī
 bus glossis & cōmētarijs, nō martyriū, sed decrepitā intelligit? Quis
 poeta, q̄s orator, q̄s historicus aut ph̄s, theologus uē, imo q̄s gram
 maticus unq̄ delibari dixit decrepitā? O scelerate & audacia ipsa au
 daciōr nebulo, si sic tractas sacrū textū, nō solū cōtra oēs theologos,
 sed etiā cōtra oēs poetas, historicos, sophistas, & gram̄aticos, q̄d ran
 dē nō audes: Ecce, dicēte ap̄lo, Ego iā delibor, Tu exponis, Ego iam
 N deceptus

Act. xxv.

Act. xxvi.

Act. xxvij.

Act. xxviii.

Inter dicendū
Veleno, ne
scripturas tra
ctet.

ñ. Timo. iij.

¶ Timo. 4.

A& vii.

Nō fuit decrepitus Petrus

decrepitus sum. Quis autē unquāta exposuit? Sed dic q̄so, q̄t annorum erat tunc Paulus? Nōne iā proxime supra ex actis ap̄torū ipse citasti Paulū, dū lapidaret Stephan⁹, adoleſcētē fuisse? Quorū āt anni sunt a lapidatiōe Stephani ad ultimū annum Neronis? Certe p̄curre oēm historiā & chronographiā, nō inuenies ultra. 37. Nūq̄ āt adoleſcentia annis, 37. adiuncta, facit hoīez ualde (ut ais) senio detritū & plane decrepitū? Adoleſcētiā iā pridē egressus erat Iohānes Euāgelista, dño moriēte in cruce, uixit autē a passione dñi annis (ut oēs tradūt) 68. Et tñ in nulla scriptura dī ualde senio detrit⁹ ac plane decrepit⁹. Sic & Clemēs & Petro & Paulo familiaris sub Traiano primū (hoc est sub octauo post Neronē Cefare) est p̄pter nomē Chrī & exilo & morte punit⁹. Sic & Symeō Iacobi succēssor Hierosolymis, i cruce sublatus est, senex. 120. annorū. Sic Polycarp⁹, 84. ānos Chrō seruierat, qñ flāmis tradebat̄ exurēd⁹. Sic Ignati⁹, q̄ Chrīm in carne uiderat, ad Traiani annū. 11. pueniēs, ān fatalē diē bestijs ē tradit⁹ i laniatū, Testes mihi sunt, Eusebi⁹ & Hier. & tñ nusq̄ dī q̄sp̄ia illorū ualde senio detrit⁹ & decrepit⁹ plane, nisi forte de Symeō siſe qd̄ legat̄. Quō ergo Paulus, q̄ sub Nerone occubuit, ualde senio detrit⁹ dī, & decrepit⁹ plane? Cū Iohānes, q̄ dī lapidaret̄ Stephan⁹, unus erat de magnis ap̄ls dñi, puenit ad octauū a Nerone Cefare, Et tñ nusq̄ dī ualde senio detrit⁹ & decrepit⁹ plane, sed senio simpliciter? Nō uenit ad cētēsimū aetatis annū Iohānes. Oñde tu, si potes, Paulū, 70. annos uixisse. Quia tu igit̄ i iuria uirū sobriū, & ad oēs labores & picula uegetū fortē, p̄optū ac ualidū, atq; spū sctō plenū, natū annos nōdū. 70. forsītā uix. 60. dicis ualde senio detritū ac decrepitū plane? At ob̄iēcis nob̄ yba ipsi⁹ Pauli ad Philemonē, dicētis. Cū sis talis ut Paul⁹ senex, nūc autē & uinctus lesu Chrī obsecro te, q̄si vō idē sit dicere, senex, qd̄ ualde senio detrit⁹ & decrepit⁹ plane, aut q̄si hō qnq̄genarius nō possit dici senex. Neq; tñ oñdes unq̄ aut usq; eplaz scdaz ad Timotheū fuisse decēnio post eplam ad Philemonē scriptā, uti sup̄ plane te cōuiscimus. Sed esto, fuerit Paul⁹ cōtra oēs historias uel cētū (si ita cōrens dis) annorū senio detrit⁹ & decrepit⁹, Nō tñ p̄t ullo mō stare uolētīssima illa tua expō. Quis em̄ grāmaticorū accipit, ut tu, hoc ybū de labor, pro ualde senio detrit⁹ aut decrepit⁹ plane sum? Tu ne tantus rhetor, nescis adhuc illud Vergilianū, Aulā in medio libabāc pocula Baccho? Vide saltē glossulas, huic textui uulgo adiacētes. Interliariis sane ait. Ego iā delibor, id ē, incipio offerri deo grata hostia. Lyra vō. Delibor (in q̄) id ē, immolor p̄ effusionē sanguinis mei. Libare em̄ est deo offerre sacrificiū de liquidis. Ordinaria āt sic hz. Libare dicimus degustare, fundere uel imolare. In delibare, qd̄ tñ hic pro ipsa imolatione ponit, passionē em̄ suā delibationē appellat. Deo ei imolat, q̄ pro iustitia sua patit̄. Et his glossis p̄ oia cōcordāt maximi q̄s habem⁹, expōnes, Ambrosi⁹, Athanasī⁹, & Chryf. Sed ne plixis q̄r sim.

Paulus erat senex, sed nō senio detrit⁹ & decrepitus

Fatua expositio Veleni.

Ego iam delibor.

DE PETRO ET ROMA. LIBER III. 21.

or sim, solius Athanasii v̄ba ponā. Nō (inq̄) imolor dixit, s̄ de libor
 Qd̄ sane p̄stanti⁹ est, Sigdē haud q̄q̄, q̄ imolatiōis, ad deū oia referūt
 Libationis v̄o uniuersa, Sed qd̄ mihi opus ē alienis igenijs, cū Paul
 lus ipse seipm̄ declarat, prius subiiciēs. Et t̄ps̄ resolutiōis meę instat
 Quæ aut̄ erat illa resolutio, nisi corpis & aiæ p̄ mortē? Et si instabat
 scribēti Romæ. Cur tu nō fateris nobiscū, eā Romæ factam esse?

¶ Ais q̄ro. Nā q̄ sp̄s̄ s̄ctō illustrat⁹, liberationē sui e carcere p̄uide
 rit, v̄ba ipsius indicāt. Eliberabit me d̄ns ab oi ope malo, & saluū fa
 ciet in regnū suū cœleste. Hoc est (ings) ad ministeriū, corpis sui mys
 tici, Eccl̄iæ sanctæ. Nolo hic dicere, qd̄ pleriq̄ text⁹ h̄nt. Liberavit
 me, nō liberavit me, sed ut omisiss̄ incertis, ad nodū ip̄m pueniam⁹.
 Lego tecū, Liberavit me. Nūc dic tu mihi, an ullus unq̄ mortaliū
 fuerit liber ab oi ope malo? Ch̄m, demo & eius matrē. De reliqs̄ oi
 bus gn̄alis est illa lohānis sn̄ia, Si dixerimus qm̄ p̄ctm̄ nō habem⁹ ip̄i
 nos seducimus, & ueritas in nobis nō est. Cū igit̄ dicat Paul⁹, Et li
 berabit me d̄ns ab oi ope malo, id nō p̄t uerificari, nisi facta iā cor
 poris & aiæ (de q̄ sup̄ dixerat) resolutiōe. Ideo & qd̄ subiūgit, pprie
 debet intelligi. Si em̄ de eccl̄ia hic intelligeret̄ regnū cœleste, sp̄ a cōs
 uersione usq̄ saluus fuisset factus ap̄ls, q̄a sp̄ fuit in eccl̄iæ ministe
 rio, sp̄ laborauit in ea, sp̄ p̄fecit, Atq̄ ita, nō solū faciet, sed saluū fecit
 fuerat dicēdū. Quia tu ergo fr̄ore & hic cōtra oēs, cœleste regnū i ter
 renū, tortuose detorques? Aut ubi dicit Gregorius, regnū cœleste,
 hoc in loco pro eccl̄ia ponit. ¶ Ais quinto. Sicut em̄ lua spes nō illū
 fefellit, ubi in priore captiuitate cōstitut⁹, Philemoni scripserat, Para
 mihi hospitii, Nos decēniū tuū sup̄ reieciimus, Neq̄ sauis cōstat, q̄ro
 Neronis anno ad Philemonē Paul⁹, aut ad Paulū Seneca (si mō unq̄
 sibi inuicē scripserūt) scripserit. Et nos sup̄ factis euidenter ostēdimus
 Senecæ ad Paulū epl̄as nō esse ultimo Neronis anno (mortuo iam
 ad minimū añ bienniū Seneca) scriptas, si tñ a Seneca uere sunt scrip
 tæ, Sed qd̄ ad Philemonē nō añ decē annos, priusq̄ secūdo (ut ais) ca
 peret̄, scripserit ap̄ls, dupliciter paucis ostendam, primo, q̄a in ea ep̄i
 stola ponit̄ inter Pauli adiutores etiā Demas, de q̄ nihil cōstat, qd̄ a
 Cæsarea Palestinæ uenerit cū Paulo Romā, neq̄ ueris̄e est qd̄ adhe
 serit ei p̄ decēniū, ut postea proxime cursus cōsummationū eisdē de
 seruerit. Credibilius est igit̄, eodē in anno, Demā fuisse Pauli, primo
 qd̄ adiutorē, deinde ob ministerij̄ inopiā uē aut carceralis miseræ
 rædiū & molestiā, desertorē. Scdo, q̄a dicit Paulū, ex prima defensi
 one, nō ad Philemonē Colossē in Asiā, sed p̄ decēniū in occidentis pa
 rtibus uersatū, cū eēt in Hispaniā p̄fectus. Qd̄ aut̄ d̄t, Para mihi hos
 pitiū, ad spem referē, nō ad rē. Nō em̄ sp̄ eo puenit ap̄ls (ut sup̄ dixi
 mus) q̄ sperabat aut intēdebat aliqñ uenire. Prohibit⁹ est ei sæpe, iā
 sp̄ d̄ni, iā eā occupatiō. b̄, iā carceris ipedimēto aut p̄secutiōis uio
 lētia. Aut igit̄ cōcede nob̄ Paulū Romę occupuisse, aut onde, q̄ nā
 demū puenit.

ij. Timo. iij.

Liberabit me d̄ns ab oi ope re malo.

I. Iohan I.

ij. Timo. 4.

Quo tpe ad Philemonem scripsit Paul⁹

N z ¶ Ais

Fucus Veleni ¶ **Ais sexto.** Verū ne hic longius iusto immoremur, iā Petrū & Paulū Hierosolymis passum, testimonijs irrefragabilibus cōfirmabim⁹

Mat. xxij. Grandis qdē pollicitatio hęc, sed uerbis res minime cōcordant. Affers em̄ unicū ex euāgelio Matthæi locū, & eū stolidissime intelligis. Adhęc tñ fucū ex Hieronymo & Lyra, sed & ip̄m pperā. Verba Ch̄ri ad scribas & phariseos sunt. Itaq; testimonio estis uobis metip̄is q̄a filij estis eorū q̄ prophetas occiderūt, Et uos implete mēsurā pat̄rū uestrorū. Iā dico uobis, Ecce ego mitto ad uos prophetas & sapientes & scribas, & ex illis occidetis, & crucifigētis, & flagellabitis & c̄. Vbi aut̄ hic ait uel Ch̄s in textu, uel Hieronymus aut Lyra in expositione, Petrū cruce, Paulū gladio Hierosolymis, nō Romæ interfuisse? Quid rogo stultius eiusmodi probationibus tuis? Vbi em̄ crucifixus est Andreas frater Petri? Vbi occisus Thomas? Vbi Bartholomæus? Vbi Matthæus? Cur tu igit̄ hoc gnale dictū Ch̄i potius in Petrū & Paulū detorques, q̄ in alios Ch̄i ap̄los? Nunqd̄ ergo oēs, q̄s Ch̄s misit, Hierosolymis passi sunt? Cur aut̄ Petrus & Paulus potius q̄ alij? Vbi hoc dicit Hieronymus? ubi Lyra? An ignoras q̄tes hos affirmēt Romæ passos eē? Puto te sane uidisse libros Augustini de ciuitate dei, & Pauli ad Galatas eplam, Ex q̄bus, nisi liberet̄ errores, facillime intellexisses, aliā eē mundi, aliā dei ciuitatē, aliā itē Hierusalē deorsum, q̄ seruit mūdo & filijs eius, & aduersat̄ filijs dei, aliā uero sursum, q̄ est libera & mīn̄ra. Loquit̄ itaq; hic Ch̄s generat̄ cōtra ciues hui⁹ seculi, nō specialit̄ cōtra eos solū q̄ intra muros Hierusalē cōtinebant̄. Alioq; nō recte diceret, Et psequemini de ciuitate in sciuiratē, ut̄ ueniat sup̄ uos oīs sanguis iustus, q̄ effusus est sup̄ terrā, a sanguine Abel iusti, usq; ad sanguinē Zachariæ & c̄. Nō em̄ a Iudæis in Hierusalē occisus est Abel, Et multi iustorū perierunt in Samaria, multi in Aegypto, multi in Babylone, multi alibi in diuersis psecutionibus. Quis igit̄ hęc ad muros aut incolas Hierusalem tñ referat, & nō ad oēm huius seculi ciuitatē, q̄ scribarū & pharisaorū instar uiuit & agit? Ita profecto docet Hieronymus, & ad hunc sensum de Petro & Paulo & Andrea exēplificat Lyra, nō ad figmē tū tuū. Scis em̄ ipse, Hieronymū nō semel ap̄issime dicere, Petrū & Paulū Romæ passos esse. Qua ergo fronte, uirū sanctissimū, q̄si contrariū sibi ipsi in partē tuā allegas? Certe neq; hic, neq; usq; gētium ait, eos Hierosolymis martyriū subiisse, aut ullo mortis gnē ibidē occisos. Neq; itē Lyra hoc habet, Et si diceret, a te tñ accersiri nō deberent testes, q̄s testimonia alibi reiecasti. Nūc neq; ipsi, neq; Ch̄s dicūt qd̄ tu dicis, inanis est igit̄ allegatio tua. Refero me ad libros. Ita em̄ cōcludit ibi Hieronymus, Ergo & isti (ingr̄) q̄ sisia Cayn & Ioas cōtra ap̄los gesserint, de una gnatione eē referunt. Vanissimus ē igit̄ cōclusionis tuæ fumus, qn̄ dicis, quis cōtra firmissima hęc testimonia hifcere deinceps poterit? Nōs certe non solū hifcere, sed & in

Quo accipit ibi Hierusalē **Gala. iij.**

Mat. xxij. Magis hinc Auspicio moxq; roriculus studio locutionis eā has res moribus tribuam sine hōis caritatis nō bap̄a Auan. Petrus a Ch̄i Symeas, fūs, cōtūc Patus Et & Pet̄ opant̄ bla

Hieronymus cōtra Velenū Paulū Romæ passos esse. Qua ergo fronte, uirū sanctissimū, q̄si contrariū sibi ipsi in partē tuā allegas? Certe neq; hic, neq; usq; gētium ait, eos Hierosolymis martyriū subiisse, aut ullo mortis gnē ibidē occisos. Neq; itē Lyra hoc habet, Et si diceret, a te tñ accersiri nō deberent testes, q̄s testimonia alibi reiecasti. Nūc neq; ipsi, neq; Ch̄s dicūt qd̄ tu dicis, inanis est igit̄ allegatio tua. Refero me ad libros. Ita em̄ cōcludit ibi Hieronymus, Ergo & isti (ingr̄) q̄ sisia Cayn & Ioas cōtra ap̄los gesserint, de una gnatione eē referunt. Vanissimus ē igit̄ cōclusionis tuæ fumus, qn̄ dicis, quis cōtra firmissima hęc testimonia hifcere deinceps poterit? Nōs certe non solū hifcere, sed & in

Hierony. sup̄ Mat. ca. xxij. Magis hinc Auspicio moxq; roriculus studio locutionis eā has res moribus tribuam sine hōis caritatis nō bap̄a Auan. Petrus a Ch̄i Symeas, fūs, cōtūc Patus Et & Pet̄ opant̄ bla

Lucæ. xij. Magis hinc Auspicio moxq; roriculus studio locutionis eā has res moribus tribuam sine hōis caritatis nō bap̄a Auan. Petrus a Ch̄i Symeas, fūs, cōtūc Patus Et & Pet̄ opant̄ bla

faciē tibi cōtradocere libēter uelimus. ¶ Ais septimo. Cum ipse met
 Chr̄s, apud Lucā eadē repetēs uerba, de Petro, Andrea, & alijs qui
 busdā & c. O meretriciā frontē, tā aprū dicere mēdaciū, Non est em̄
 ibi uel minima syllā de Hierusalē, Rogo te, qua sequit̄ consequentia
 Chr̄s ait apl̄s, Ne terreamini ab his, q̄ occidunt corpus, Ergo Pe-
 trus & Paulus Hierosolymis sunt occisi: Quē nō tædeat cū disputa-
 tore tā insulso diutius cōgredir̄. ¶ Ais octauo. Præterea dicit Chr̄s
 Hierosolymis & nō Romæ, a scribis & pharisæis, & nō ab impato-
 ribus Romanis, occidēdos suos ap̄los. Vis breue r̄sum: Mēt̄ris, q̄
 nusq̄ ita dicit Chr̄s, An uero nesciebat Chr̄s, nō licere Iudæis cruci-
 figere quēq̄: Cur ergo p̄dixit de se, hoc est de filio hoīs, Tradidit eū
 gentibus illudēdū & crucifigēdū: ¶ Ais nono. Quis nō negē quosdā
 dā & extra Hierusalē fuisse interēptos. Cur ergo quosdā extra Hie-
 rusalē iterim licuit, Petrū & Paulū nō licuit: Qualis igit̄ est ea ar-
 gumētatio, cui ipse infers instantiā atq; cōtradictionē, Sed ita decet
 argumentari publicos hostes ueritatis.

Lucæ, xvij.

¶ Persuasio. XVIII.

Magis hic criminari q̄ disputas, licet & atē nūq̄ recte disputaueris
 ¶ Ais primo. Videre mihi uideor, satis prolixē eorū subneruasē opi-
 nionē, q̄ Petrū ac Ro. Ep̄m celebrarēt. Ita gestit, sibiq; ip̄i placet rhe-
 toriculus, ut plerūq; ne grāmaticē qdē, p̄ philautia nimioq; elegantiē
 studio loquat̄, Sed absit, ut de tātis rebus disputans, de uerbis aut
 cōuicijs uel tantillū curē, loq̄re & cōuiciare, ut libet. Nos qd̄ uouim
 fit atēdīmus, Mēt̄ris aut̄, te opinionē nr̄am subneruasē, imo red-
 dis eā multo ualētiorē, firmiorē, magisq; probatā, & clarā, Nisi em̄
 has ædidisses ineptias, nō collegissem ego tot cōtra uanitatē tuā des-
 monstrationes. ¶ Ais secūdo. Et hoc noīe Ro. p̄dificibus nihil non
 tribuant, dū in summi ap̄los principis (ut aiunt ipsi) locum suffecti
 sint, hancq; desultoriā potestātē p̄ manus sibi tradant. Ecce impiū
 hoīs cauillū, q̄ in odiū Ro. pontificū etiā B. Petrū p̄stringit & cauillat̄
 tanq̄ nō debeat dici ap̄los princeps. Quid em̄ aliud sibi uult ip̄s
 ba ipla parēthesis, ut aiunt ipsi: Nā sup̄ ex Donato dicebas bone uir
 Aiunt, usurpat̄ de re incerta, quā nos dicimus eē falsam, Absit aut̄, ut
 Petrus putei principatū accepissē a nobis, habet eū, uir impiissime,
 a Chr̄o, ab apl̄s, ab oibus sct̄is. Cur em̄ dixit ei peculiariter Chr̄s, Iohan. ult.
 Symon Iohannis diligit̄ me plus his, Pasce agnos meos, Pasce oues
 meas, Et rogauit pro te Petre, ne deficiat fides tua, Et tu aliquē cōuer-
 sus, cōfirma fr̄es tuos: Cur in concilio primas loquēdi partes dede-
 runt Petro ap̄li & seniores, cū adesset Iacobus, ordinarius illius ciui-
 tatis Ep̄s: Cur Paulus ait, Mihi creditū est Euangeliū p̄putij, sicut
 & Petro circūcisionis. Et q̄ opatus est Petro in apl̄atū circūcisionis,
 opatus est & mihi inter gētes: Non igit̄ nr̄is solū (ut tu stultissime de-
 blacteras) sed Euangelicis & ap̄licis uocibus, Petr̄ ap̄los princeps
 (uti sc̄e

Petrus ap̄los princeps.

Sup̄ p̄sua. pri.

Lucæ, xxj.

Act. xv.

Gala, ij.

Chry. i psal. l. (uti sapissime & Gregorius loquitur) recte dicitur, Vñ & Chryostomus ait
 homi. ij. Collina ecclesiae & fundamentum fidei, Princeps apostolorum Petrus, ad uulsi-
 Dignitas Ro. simae mulierculae uocem, dominum ter negauit. Quinimo, ut uideas, quae egre-
 pontificis, gie subneruaueris (ut ais) opinionem nostram, Hercules, tui Lau. Vallae
 Lau. Vall. de yba quaedam superius quaeque recitata hic adiciantur. O quantum est (inquit) pontificale mu-
 dona Constā. n. Quotum est caput esse ecclesiae, quantum est praepositi pastorem tanto ouili, e cuius
 manu uniuscuiusque agni ouisque amillae sanguis exigitur. Et infra, Et
 pontifices (inquit) Ro. appellat uicarios Petri, quoniam uel uia Petrus, uel mi-
 nori sint dignitate caeteri, quam Petrus fuit. Et iterum. Quis hoc christianus pa-
 ti queat, & non papam (quod hoc patitur ac libens audit & recitat) caesorie se uere
 quaeque castiget. Quae cum a Christo primatum accepit Ro. sedes, & id (Gratiano
 teste, multisque Graecorum) octaua synodus declararit, accepisse dicat a
 Constantino, uixdum christiano, tamquam Christo: Nunc taurine pugil, & subner-
 ua opinionem nostram. ¶ Ais tertio. At uero si quis roget, quomodo haec falsissima
 persuasio in ecclesia obrepserit, dicam compendio. Quid dicas miser. Non
 ne omnidimus nos super Ignatio, Egesippo & Hirenæo, nam opinio
 ne, imo hac certissimam ueritatem & historiam, se in ecclesia fuisse, a passione
 Petri & Pauli in hac usque hora: Quid, si fuerit Antiochiaeps Ignati-
 us, quoniam Romae crucifixus est Petrus? Certe per bene saltem tunc fuit aut diaconus
 An non uicinum temporibus apostolorum, uocat Egesippum Hieronymus? Sed & Hi-
 renæus Polycarpus, quod apostolorum discipulus fuerat, Eusebio teste, fuit audi-
 tor. Metiris igitur quicquid de balasterado subiungis. ¶ Ais. 4. At uero hodie
 Ecclesie saltem in solenne id habet, hoc gloriosum putat, ut uni arbitrio omnia fiat, circa
 Ro. pont. dig- unum summa & caput reip. christianae consistit. Breuiter, in uentum pugnas
 nitate, Velene, & omnibus his tuis uetosis iaculis unum oppono scutum ex B. Hiero-
 nymy. ita contra Luciferianos dicente. Ecclesiae saltem in summi sacerdotis
 Hiero. in dia- dignitate pedit, cui si non exors quaedam ab omnibus eminens deus potestas, tot in
 logo contra Luciferum ecclesiis efficiens schismata, quae sacerdotes, Hinc ego scilicet, oppono ger-
 maniae principibus, Eligant nunc, an hinc sequantur, ut eorum fecere maiors
 res, an uero te personatum Bohemum & Lutherum apostatam potius audiatur. Cer-
 te exemplo & Roboam & Bohemiae merito absterrentur, ne seniorum
 3. Reg. xij. spreto consilio, uos iuuenes, temerarios & ad omnem impietatem prolapsos
 & pronos audiatur. ¶ Ais quinto. Et Ro. pontifex uis ecclesiae catholice
 Eps ceteris, repugnatis omnibus omnimodis ferme libris, uoce ipsius Christi &
 ritu ac exemplo primitiuae ecclesiae. O linguam procacem, os ferreum, frontem
 meretriciam, sic, absque omni pudore, perpetuo metiri. Cur non, perferas magne
 orator, unum saltem ex omnibus, omnimodis (ut ais) libris, quod repugnet? Nisi forte
 unus Lutherus omnia est, Sed & huius (ut recitauimus) tibi superius uerba
 sunt. Primum (inquit) quod me mouet, Ro. pontifex esse alijs omnibus, quos saltem
 Luth. in reso. nouerim, se pontifices gerere, superiore, est ipsa uoluntas dei, quam in ipso
 de prae paaæ facto uidemus. Ideoque non licet temere Ro. pontifici in suo primatu re-
 sistere. Vbi nunc sunt Velene omnes omnimodis libri? Quae impie autem metiaris de
 uoce Christi & ritu ac exemplo primitiuae ecclesiae iamiam declarauimus

uimus supra in hac ipsa persuasione. ¶ Ais sexto. Cūq; recēs adhuc sit Non est recēs memoria, qñ hic tyrannus exordiū sumpserit, nō tñ inueniunt plerūq; Ro. ponti. emi q; q id ppetuo fuisse scribāt. Scz Velene, recēs est memoria, qñ pal nentia, sus est Marcellinus, recēs Nicenti cōciliū, recēs antig canones aplo rū & aplicoꝝ uiroꝝ, q hāc sedi aplice, id est, Ro. ecclīe autoritatē priuilegiūq; & eminentiā (ut nos & sup & alibi oñdimus) ex spiritus sc̄i instinctu Euāgelicisq; dictis attribuerūt. Recēs itē Calcedonēse, Greg. in regi. 600. & 30. Epōꝝ sub Martino impatore conciliū, qd nomē uiuier li. vii. ca. xxx. salis patriarchae (qd Luther⁹ ipse uerbis B. Gregonij & recitat & fa Lau. Vall. de tē) Ro. pōtifici sua sponte reuerēter detulit. Recens deniq; synodus dona, Conflē. octaua, q declarauit (ut iā ex Hercule tuo diximus) Ro. sedē a Chō primatū accepisse. Quid nūc ais? ¶ Ais septimo. Præterea Syluestrū a Cōstantino impatore honestis muneribus donatū, sin sedēq; impa toria repositū, q̄s hoc hodie e p̄plo nō credit. resistētib⁹ oibus histo riographis. O nebulō mendacissime, profer unū saltē historicū, huic rei resistētē. At in prōptu ad manū habes (ut puto) Herculē tuū, qui cōtra donationē Cōstantini librū ædidit, ut eū opponas nobis. Nos autē de illo multa diximus sup. Hic unū dūtaxat locū ex eo recitabis mus. Adde huc (inqt Valla) etiā testimoniū Ro. pōtificis, q his rebus gerēdis, nō interfuit, sed p̄fuit, nō testis, sed author, nō alieni negocij sed sui, narrator. Is est Melchides papa, qui proximus fuit ante Syl uelstrū, qui ita ait. Ecclesia huc usq; puenit, ut non solum gentes, sed etiam Romani principes, qui totius orbis Monarchiam tenebant, ad fidē Christi, & ad fidei sacramenta concurrerēt. E quibus uir reli giosissimus Constantinus, primus fidē ueritatis patiēter adeptus, licētiam dedit p uniuersum orbē sub suo degētibus impio, nō solū fieri ch̄ianos, sed etiā fabricandi ecclesias, & prædia constituit tribu enda. Deniq; p̄fatus p̄nceps dona immēsa contulit, & fabricā tē pli primæ sedis beati Petri instituit, adeo, ut sedē imperialē relinque ret, & beato Petro suisq; successoribus profuturam conderet. En ni hil Melchides a Constantino donatū ait, nisi palatiū. Lateranēse & prædia, de quibus Gregorius in registro facit sæpissime mētionem, Haetenus Valla. Nō puto ulteriore uel reōsp̄o, uel cōfutatione mē dacij adeo manifestarij opus esse. ¶ Ais octauo. Non difficile est ex inde diuinare. q̄tū illis procliuē fuerit, q̄ hodie de Petro ferunt cōfin gere, cū eoz tēporē nullā certā habeam⁹ historiā. Quid hic dicam⁹? Ecce, ut B. Petrū interdicas Roma, oēm incertā ais esse historiaz. Q si nulla est (ut ais) eoz tēporum certa historia, ergo ne sacra quidem (quā Lucas scripsit) certa ē. Ergo & Pauli res gestæ (q̄s passim i eplis cōmemorat) sunt incertæ? Ergo nec tu quicq; ex Luca & Paulo cer ti allegasti? Allegasti qdē certa eoz loca, sed tu incertū, erroneū, fals sum, hæreticūq; sensum illis impie asseripsisti. Cur insup aliqñ Suez toniū, aliqñ Tacitū, Iosephū, Orosiū, de h̄sdē tēporibus allegasti? ¶ Ais. 2

Mendacissimus nebulō

Lau. Valla de dana, Conflē.

Dānat histori as Velenus

Iniuriarum
Coloquidae
4. Reg. 4.

Qualis certis
iudo historiae

Patrimonium
S. Petri.

¶ Ais nono Præter cōmēticias illas aliq̄ de Petro & Paulo passio-
nes, q̄ adeo sibi nō cōstant, ut oībus etiā tacētibus, ipsæ se satis con-
furent, p̄sertim q̄ Græcorū linguagio cōscriptæ sunt. Quæ uel solū ar-
gumēto esse possit, eas falsissimas eē. Cū hæc natio ab oībus passim
scriptoribus in historijs mēdacij accuset. Ecce q̄s in hanc iniuriarum
ollā colligis Coloquintidas. In fundo sanē ponis B, Petrū nunq̄ ue-
nisse Romā. Deinde colligis Ro, pōtificates nō eē Petri successores, nō
summos pōtificates, nō primatos ecclīæ, nō uniuersales patriarchas,
nō p̄cipuos pastores ouīū Ch̄ni, sed Antich̄ros, Bestias, Cerberos,
Tyrannos, Lupos. Itē, pplm ch̄rianū, q̄ Petrū Romæ fuisse credit, uo-
cas futile plebeculā, pleu do sacerdotū p̄stigijs delusam. Itē nullā ais
eē certā eorū tpm historiā, sunt & aliæ pene innumeræ in hac olla
tua iniuriarū amarissimæ Coloquintidæ, q̄s breuitatis gr̄a omitto, q̄
bus hic uelut Colophonē cōtra uniuersam Græcorū nationē supad-
dis, q̄d ab oībus in historia mēdacij accuset. Id uid erint focj tui, bo-
narū l̄ræ professores, q̄ tot iā annos cōtra theologos, tanq̄ Græcas
rū l̄ræ ignaros, depugnant. Ego, neq̄ in Latinis, neq̄ in Græcis hi-
storijis mathematicā certitudinē exigo, sufficit mihi ciuilibus reꝝ gesta
rū enarratio, siq̄n in loco aut die aut numero parū exacte scripserint
q̄s cōtinuo mēdacij eos arguat. Nonne & hi sepe in eiusmodi falsi-
tū, q̄ aut belli duces sunt, aut rebus gerēdis intersunt? Scio autē ex
Græcis historicis fide dignissimos haberi Thucydidem, Xenophonē,
Plutarchū, Appianū, Et q̄s magno catalogo referūt, Plinius in na-
turali historia, Eusebius de p̄paratione Euangelica, Hieronym⁹ cō-
tra Iouinianū, Sabellicus in Enneadibus & exēplis, Fulgostus deniq̄
de dictis factisq̄ memorabilib⁹. Q̄ si tantis uiris historiae fidē eripu-
eris, q̄d q̄so manebit reliquū de antiquitatibus, cū & Iosephus Græce
scripserit. ¶ Ais decimo. Et breuiter, nemo id miret, hoc ap̄tissimū
mēdacij suos patronos habere, Cū non desint etiā, q̄ Tusciā patri-
monij Petri appellent, q̄ uoce nunq̄ delirius hici aut cogitari aliqd
potuit. Laus & gr̄arū actio p̄petua sit oīpotēti deo, q̄d iā sinē p̄sua-
sionū tuarū attigi. Vereor equidē, si diutius mihi ad tantas tuas iniu-
rias sedēdū & tabescendū foret, ne anima ipsa me tandē deficeret,
zelusq̄ domus d̄ni me comederet uiuū, Ecce ap̄tissimū uocas mēda-
ciū, q̄d oēs sancti & uniuersus orbis, a morte Petri & Pauli in hunc
usq̄ diē, ore uno & unanimi cōfessione affirmauerūt sp̄. Quinetias
lapides & sepulchra huic ueritati testimoniū phibēt. Et aliud adijcis
q̄ nihil delirius ais, aut dici, aut cogitari posse, Tusciā sey patrimo-
nij Petri appellari. Certe B. Gregorius in registro frequētissime ap-
pellat patrimonij sancti Petri, nō lolū in Tuscia, sed etiā in Cāpania
Apulia, Lucania, Calabria, Dalmatia, Sicilia, Aphrica, & Gallia, Et
gnaliter ubicūq̄ habebat annuos reddit⁹ ecclīa Ro. Quēadmodum
adhuc hodie ecclīarū patronis, p̄dia & alia ipsarū bona dicuntur esse
eiusmodi

etiam ocl
rias, &
Henricus
die Marti
ini Aug
q uolgo
patrimo
eius eē p
plū Pra
puerū.
q̄ uerū C
um cōm
ci in ad
cia, Sena,
Petrū patr
Tulcia est
aliud hab
de Tulcia
tūro cap
tini, bonā
stella & p

T

Ternilli
d. unius
de loco m
lis gram
pta ut p

Hoc ed
nas, ab
Petro, I
imo q̄ro
Petro len
duob⁹ a
e a cū cō
stimur
rusale n

eiusmodi sc̄ōr̄. Sic sane Augustæ patrimoniū suū habet B. Vdalricus, & Mauricius, Norēberge Laurētius, & Sebaldu, Bambergē Henricus & Kunegūdis, Herbipoli Kilianus & Purghardus, Mogūtiæ Martinus & Albanus. Breuiter apud chr̄ianos, a t̄pibus Cōstantini Augusti, usq̄ in hāc diē fundatæ sunt eccl̄iæ q̄buldā redditibus q̄ uulgo eiusmodi eccl̄iæ dationes aut sc̄ōr̄ (q̄bus dedicatæ sunt) patrimonia dicunt̄, Solus Petrus tibi uidet̄ indignus, ut ullū dicat̄ eius eē patrimoniū. Habuit profecto & B. Vvencellaus satis amplū Pragæ patrimoniū, q̄d barbari & sacrilegi, socij tui Hussitæ diripiuerūt. Ita uelis & Romę fieri B. Petro, sed nobiliores religiosioresq̄ sunt Cæsar & Romani, q̄ ut sacrilegiū usq̄ adeo barbarū & impiū cōmittant. Quantulū tñ est illud Petri in Tuscia patrimoniū, q̄d tā inuidiose obijcis: Nobilissima profecto in ea oppida sunt Florentia, Sena, Volaterra, Pisæ, Luca, Lima, Pistoriū. Quātū aut̄ est in his Petri patrimoniū: Vnde q̄so sunt Florētinis tātæ opes & porētia, si Tuscia est tota Petri patrimoniū: Paup̄ profecto eēt B. Petr̄, si non aliud haberet patrimoniū, q̄ q̄d in Tuscia hodie habet, Frustra igit̄ de Tuscia in Ro. pōnificē cōcitas inuidiā principū, q̄a exiguū est p̄tāto capite totū eccl̄iæ ibi patrimoniū. Maximā partē tenēt Forentini, bonā Senēsēs, nō p̄cēnitēdā itē Lucensēs, Habet & nobilitas castella & p̄rædia non pauca.

Patrimoniū
Vvencellai.

¶ Explicit Liber Tertius,

INCIPIT LIBER QUARTVS.

Estat nūc ultimo Velene cōgressu recupare armā & spolia, q̄ te falso iactitas eripuisse nobis, Arbitror at̄ latis iā cōstare, multo & plura & ualidiora nobis eē arma, cōtra leuissimā p̄fidia tuæ iacula, q̄ q̄ tu hic septē caullis cōmemoras & recēses, Et lōge fortiores sunt milites n̄ri, Ignatiū, Egesippus, Hirenæus, Tertullianus, Origenes, Cyprianus, & id genus reliqui q̄s in aciē p̄duximus, q̄ ut uanissima p̄suasionū tuarū uelitatiōe terreant̄, aut p̄ dē loco moueāt. Cataphrattis tibi grauissimis opus erit, si n̄am uelis prumpere aciē. Nūc t̄ps est (ne pludā diutius) extorquere tibi crepta (ut putas) nobis a te spolia cauillorum.

Perfidia iacula.

¶ Cauillus primus.

Hoc telū iā pridē recupauim⁹. Siue em̄. 14. siue 17. aut. 18. annos ponas, ab ascēsiōne dñi, usq̄ ad cōciliū Hierosolymitanū, in q̄ Paul⁹ cū Petro, Iohāne, & Iacōbo cōtulit de Euāgelio. Nihil penit⁹ curamus, imo q̄to plures dederis annos, tāto melior est cā n̄ra, Nā facilius fuit Petro semel e Roma Hierosolymā p̄ficisci in annis q̄ncq̄ aut sex, q̄ in duob⁹ aut tribus, Cū igit̄ nos ponam⁹, Petrū, xi. aut. xii. anno (ut uariā est cōpuratio) a passione dñi Romā uenisse, multo lubēt⁹ amplectimur Hieronymi q̄ Lyraē sniam, q̄a facilius fuerit, ex urbe ad Hierusalē redire anno 18. q̄ anno 14. Negamus em̄ Petrū (q̄d tu stulte p̄supponis

Gala. 11.

Fuit Petr⁹ Romæ ante cōciliū.

○